

**West-Friese
Archeologische
Notities 68**

Toelichting Beleidskaart Archeologie en Cultuurhistorische Elementenkaart gemeente Schagen

**C.M. Soonius, A.S. de Groot
& F.C. Schinning**

Schagen.

Afbeelding kapt: Slot Schagen met koetshuis vanuit het zuidwesten door Cornelis Bok in 1824. Achtergrond: kaart van de bedijkte Wieringerwaard uit 1675 (vervaardiger onbekend).

West-Friese Archeologische Notities 68

**Toelichting Beleidskaart Archeologie en Cultuur-
historische Elementenkaart gemeente Schagen**

C.M. Soonius, A.S. de Groot & F.C. Schinning

Redactie: M.H. Bartels

Hoorn 2022

Colofon

West-Friese Archeologische Notities 68

Titel	Toelichting Beleidskaart Archeologie en Cultuurhistorische Elementenkaart gemeente Schagen
Opdrachtgever	Gemeente Schagen
Auteur	C.M. Soonius (senior KNA archeoloog, Archeologie West-Friesland) A.S. de Groot (KNA archeoloog MA, Archeologie West-Friesland) F.C. Schinning (KNA archeoloog MA, Archeologie West-Friesland)
Redactie	M.H. Bartels (senior KNA archeoloog, Archeologie West-Friesland)
Coördinatie & redactie	S. Olivierse (Adviseur Erfgoed, gemeente Schagen)
Opmaak	F.C. Schinning
Datum	14 september 2022

Afb. 1. Terp Avendorp (bron: klavermakelaardij.nl).

© Archeologie West-Friesland 2022

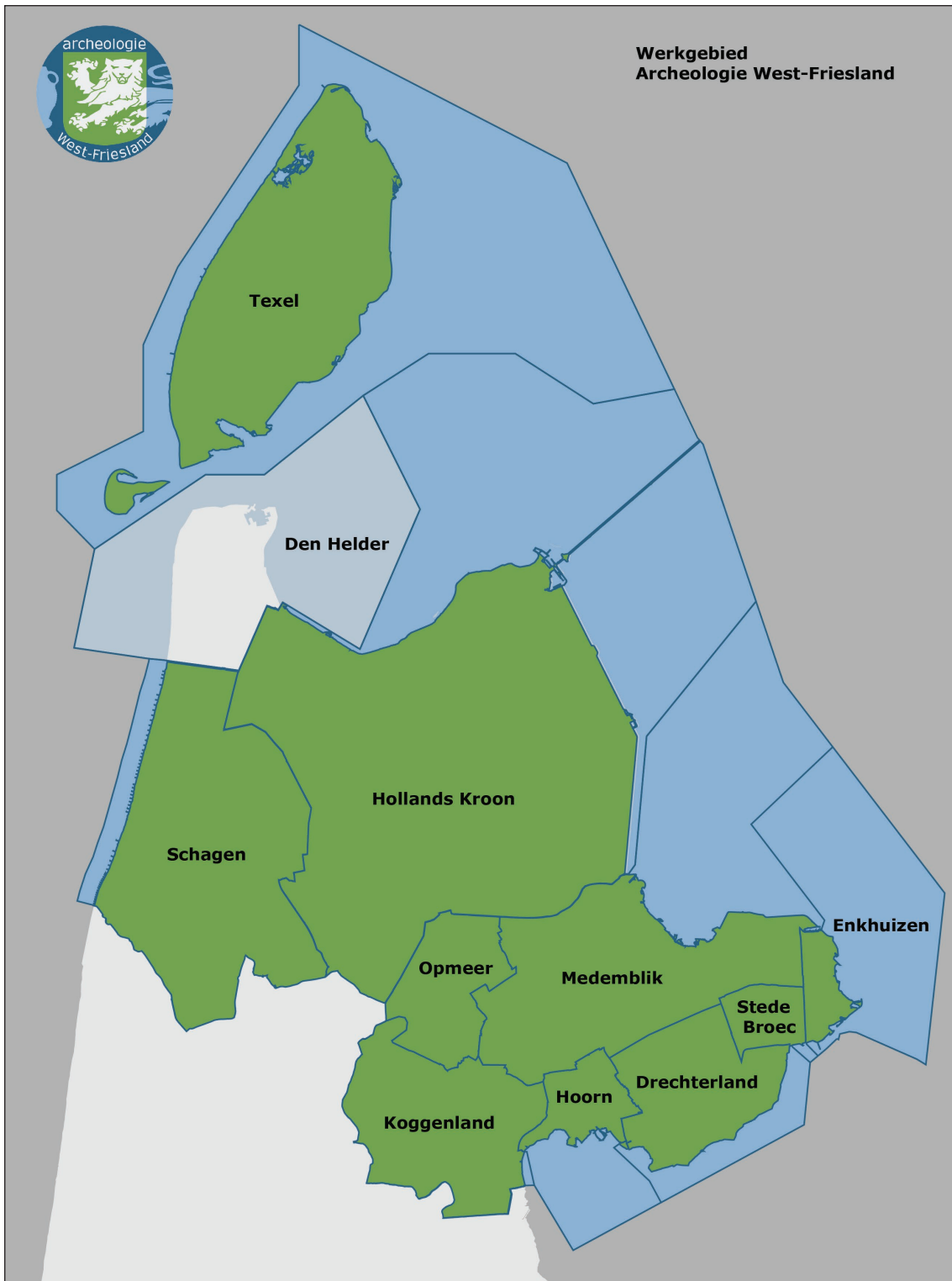
Niets van deze uitgave mag worden veeelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, film, fotokopie, digitaal of geautomatiseerd systeem zonder voorafgaande toestemming van de copyrighthouders en de auteur.

De uitgever heeft de inhoud met de grootst mogelijke zorgvuldigheid samengesteld. Ondanks deze zorgvuldigheid kunnen gegevens zijn veranderd of onjuist zijn weergegeven.

Inhoudsopgave

Samenvatting	7
1. Aanleiding	8
2. Actualisering beleidskaart archeologie	12
2.1 Inleiding	12
2.2 Verantwoording bronnen	13
2.3 Geraadpleegde bronnen	13
2.4 Bekende waarden	24
2.5 Te verwachten waarden (verwachtingen)	26
3. Toepassing beleidskaart archeologie	28
3.1 Uitvoering beleid	28
3.2 Raadplegen beleidskaart archeologie	30
3.3 Gebruik beleidskaart binnen AMZ-cyclus	30
4. Cultuurhistorische inventarisatie	31
4.1 Inleiding	31
4.2 Cultuurhistorische waardenkaart van de provincie Noord-Holland (2001)	33
4.3 Verdiepingsnota Cultuurhistorie voormalige gemeente Schagen (2013)	33
4.4 De opbouw van het cultuurlandschap	35
4.5 Geïntervieweerde elementen	37
5. Vooruitblik	41
6. Literatuur	43
Lijst met bijlagen, tabellen en afbeeldingen	45
Bijlagen	
Bijlage 1 - Beleidskader	47
Bijlage 2 – Archeologische monumenten (AMK-terreinen) in de gemeente Schagen	61
Bijlage 3 – Bronnen	65
Bijlage 4 – AMZ-cyclus	99
Bijlage 5 – Algemene en bijzondere bepalingen	101
Bijlage 6 - Archeologie-vriendelijk bouwen	103
Bijlage 7 – Voorbeeldregels	104
Kaartbijlage 1 – Beleidskaart Archeologie Schagen	
Kaartbijlage 2 – Cultuurhistorische Elementenkaart Schagen	

West-Friese Archeologische Notities 68 - Toelichting Beleidskaart
en Cultuurhistorische Elementenkaart gemeente Schagen

Afb. 2. Het werkgebied van het gemeentelijke samenwerkingsverband Archeologie West-Friesland.

Samenvatting

De gemeente Schagen heeft een rijk bodemarchief en cultuurlandschap. Dit erfgoed dient beschermd te worden als bron van gemeenschappelijk geheugen, als middel voor geschiedkundige en wetenschappelijke studies en als inspiratie voor (bouw)projecten en educatie.

Deze verantwoordelijkheid ligt bij de gemeente. Door middel van bestemmingsplannen kan dit worden geborgd, met de beleidskaart archeologie als instrument. Op basis van historische, bodemkundige en archeologische bronnen kan de onderbouwing worden gemaakt welke archeologische gebieden beschermd dienen te worden en op welke wijze.

De gemeente Schagen heeft de archeologische beleidskaart en onderbouwing geactualiseerd, waardoor deze verantwoordelijkheid nagekomen wordt. De kaart vervangt de oude beleidskaarten archeologie. De oude kaarten van de voormalige gemeenten zijn geborgd in bestemmingsplannen en vormen samen met het provinciaal beleid de onderlegger voor het geactualiseerde beleid. De vigerende bestemmingsplannen hebben zeer uiteenlopende regels en geven in sommige gevallen onvoldoende bescherming voor het archeologisch erfgoed. De nieuwe beleidskaart kan door middel van een paraplu-bestemmingsplan zorgen voor een integrale en eenduidige omgang met het bodemarchief. De kaart is *Omgevingswetproof* en voldoet daarmee aan de Omgevingswet.

Met behulp van de nieuwe archeologische beleidskaart wordt de advisering voor ruimtelijke ontwikkelingen vereenvoudigd, versoepeld of gepreciseerd. Kort gezegd zal het nieuwe beleid leiden tot:

- Duidelijkheid voor burgers, bedrijven en overheden;
- Een meer precieze advisering bij bodemingrepen;
- Meer vrijstellingen voor archeologie;
- Het voorkomen van zinloos onderzoek;
- Meer behoud van archeologisch resten in situ (in de bodem, op de plaats zelf);
- Een snellere doorlooptijd van de advisering;
- De beperkingen tot alleen het strikt noodzakelijke limiteren;
- Meer informatie over de historische situatie en vormt daarmee ook een inspiratiebron.

Cultuurhistorische elementen

Gelijktijdig met de update van de beleidskaart archeologie zijn de cultuurhistorische elementen geïnventariseerd. Op basis van de nieuwe cultuurhistorische elementenkaart ontstaat een overzicht van de zichtbare en structurende cultuurhistorische elementen van het grondgebied en kan een eerste afweging gemaakt worden met betrekking tot de omgang met cultuurhistorie.

1. Aanleiding

Dit is de toelichting op de beleidskaart archeologie van de gemeente Schagen 2022 en de cultuurhistorische elementenkaart. De gemeente Schagen heeft van 2018 tot en met 2022 aan de beleidskaart gewerkt en een cultuurhistorische elementenkaart gemaakt. De komst van de Omgevingswet vormt de aanleiding. De beleidskaart is de basis voor het werken met de bekende en te verwachten archeologische waarden in het omgevingsplan.

In deze toelichting staat hoe de gemeente Schagen om wil gaan met archeologie in het kader van het ruimtelijk beleid en ruimtelijke ontwikkeling. Het betreft een update van de drie bestaande beleidskaarten van de voormalige gemeenten Zijpe, Schagen en Harenkarspel uit respectievelijk 2007, 2009 en 2010.

Drie oude beleidskaarten

Sinds 1 januari 2013 zijn de voormalige gemeenten Zijpe, Harenkarspel en Schagen gefuseerd tot de nieuwe gemeente Schagen. De voormalige gemeenten hadden elk een vastgestelde beleidskaart archeologie. Na de fusie tot de nieuwe gemeente Schagen zijn de oude kaarten van de afzonderlijke voormalige gemeenten samengevoegd, maar niet geactualiseerd. De kaarten zijn circa 10 jaar oud en vormen geen integraal beeld – de regelgeving was verschillend per voormalige gemeente. Onder andere om deze reden is in 2018 een start gemaakt met de nieuwe beleidskaart.

Archeologie in de bestemmingsplannen

In vrijwel alle vigerende bestemmingsplannen in de gemeente Schagen is een dubbelbestemming Waarde-Archeologie opgenomen. De regels behorende bij de dubbelbestemmingen verschillen echter per bestemmingsplan en geven in sommige gevallen onvoldoende bescherming voor het archeologisch erfgoed. De update van de kaart kan in een paraplu-bestemmingsplan zorgen voor een integrale en eenduidige omgang met het bodemarchief.

Cultuurhistorische elementenkaart

Gelijktijdig met de update van de beleidskaart archeologie zijn de cultuurhistorische elementen geïnventariseerd. Hierbij is gebaseerd op een historisch-geografische kaart van de provincie uit 2001 en het beleidskader Landschap en Cultuurhistorie. In de eerder opgestelde nota's archeologie en de verdiepingsnota cultuurhistorie is wel aandacht voor de zichtbare en structurende elementen van het grondgebied, maar in de hele gemeente was er nog onvoldoende overzicht.

Bij de inventarisatie stond de volgende vraag centraal: welke ruimtelijke dragers verdienen aandacht vanuit cultuurhistorisch perspectief? De nadruk ligt op dijken, historische wegen en waterlopen, terpen, buitenplaatsen, eendenkooien en molenplaatsen. Op basis van de cultuurhistorische elementenkaart kan vrij eenvoudig een eerste afweging gemaakt worden met betrekking tot de omgang met cultuurhistorie.

West-Friese Archeologische Notities 68 - Toelichting Beleidskaart en Cultuurhistorische Elementenkaart gemeente Schagen

Een aparte vermelding vormen de stolpen binnen de gemeente Schagen. De Boerderijenstichting heeft een inventarisatie gemaakt van stolpboerderijen in Noord-Holland en deze verwerkt in een database. De punten in de database zijn omgezet naar 'vlakkenbestanden'. Zo kunnen de niet beschermde stolpen een dubbelbestemming Waarde Cultuurhistorie krijgen.

Participatie

Om aan te sluiten bij de doelstelling van het Verdrag van Faro (2005)¹ is ook het publiek betrokken geweest bij het opstellen van de kaarten. De cultuurhistorische elementenkaart is voorgelegd aan diverse historische verenigingen, waar verschillende aanvullingen op de kaart uit zijn gekomen.² Voor de update van de beleidskaart is overlegd met de Archeologische Werkgroep Schagen. Voor deze waardevolle inbreng willen wij de verschillende partijen bedanken.

Afb. 3. Muntschat uit de derde eeuw na Christus, gevonden ten zuiden van de Witte Paal in Schagen (bron: Huis van Hilde: vindplaatsnummer 0910).

Archeologie West-Friesland

De beleidskaart archeologie gemeente Schagen 2022 is een product van Archeologie West-Friesland, de intergemeentelijke organisatie voor archeologie van de gemeenten Drechterland, Enkhuizen, Hoorn, Koggenland, Medemblik, Opmeer, Schagen, Stede Broec en Texel.

- 1 Het Europese Verdrag van Faro benadrukt de maatschappelijke en verbindende waarde van cultureel erfgoed en het belang van deelname door de samenleving.
- 2 Het Zijper Landschap, Historische Vereniging Zijpe/Zijper museum, Historische Vereniging Schagen e.o., Historische Vereniging Callantsoog en Historische Vereniging Waarland van Toen.

Periodes in de archeologie

De gemeente Schagen kent verschillende belangrijke periodes in de archeologie.

- De oudste resten binnen de gemeente Schagen dateren uit het laatste deel van de Steentijd: het **Laat Neolithicum** (ca. 2.850-2.000 voor Chr.). Deze bevinden zich onder het Hollandveen. In de polder E van de Zijpepolder is een kleine nederzetting opgegraven. De vindplaats staat bekend onder de naam Keinsmerbrug en ligt ca. 100 meter ten noorden van de Westfriese Omringdijk (ten noorden van de Keinsmerweg).
- Gedurende de **Bronstijd** (ca. 2.000-800 voor Chr.) lag het gebied in een relatief dun bevolkt deel van West-Friesland. Dit wordt deels veroorzaakt door het nog actief functioneren van het voormalige zeegat van Bergen en deels doordat een deel van dit landschap is afgedekt of geërodeerd. Sporen uit deze periode zijn o.a. aangetroffen ter hoogte van het Regioplein in Schagen.
- In de **IJzertijd** (800-12 voor Chr.) en de **Romeinse Tijd** (12 voor Chr.- 450 na Chr.) bevindt Schagen zich in een deel van West-Friesland dat bewoond werd. Door zijn ligging nabij de Noordzee is het landschap rondom de stad Schagen totaal anders dan de rest van West-Friesland. De meeste sporen uit deze periode zijn aangetroffen op het veen of kwelders. Duidelijke huisplattegronden uit deze perioden zijn nog niet gevonden. Dit komt waarschijnlijk doordat de bewoning plaatsvond in een zeer dynamisch gebied, onderhavig aan erosie door de zee.
- Uit de **Vroege Middeleeuwen** zijn vlaknederzettingen in het Geestmerambacht aanwezig. Ook de opgraving Waldervaart laat resten uit deze relatief onbekende periode zien. De ligging van bewoning uit de Vroege Middeleeuwen is, evenals de periode ervoor (IJzertijd-Romeinse Tijd) grotendeels gesitueerd nabij veenriviërtjes die bewoning op het veen mogelijk maakte.
- In de **Late Middeleeuwen** vanaf ongeveer 1050 na Chr., nam de kolonisatie en ontginning van het woeste veengebied grootschalige vormen aan. De huidige verkavelingsstructuur en de karakteristieke dorpslinten stammen uit deze periode. Aan het eind van de Middeleeuwen komen de dorpslinten op de huidige locatie terecht. Doordat het veen erodeerde kreeg het landschap steeds meer 'vat' op het land. Om zich te beschermen tegen de zee werden terpen en dijken opgeworpen. Deze structuren zijn nog steeds goed leesbaar in het landschap.
- In de vroegmoderne periode, ook wel de **Gouden Eeuw** genoemd, kende het gebied een toename in welvaart. De Zijpe werd ingepolderd en in dit nieuwe landschap ontstond een duidelijke verkavelingsstructuur met dijken, wegen, waterlopen en molens. De bebouwing was tot in de 19de eeuw geconcentreerd langs de kruisingen van de wegen. Langs de noord-zuidwegen ontstond verspreide bewoning. Een opvallend fenomeen betrof het grote aantal buitenplaatsen. Vanaf de late 16de eeuw werden de grote binnenmeren ingepolderd. De meeste houten huizen werden in deze periode vervangen door baksteen, de karakteristieke stolpboerderij raakte overal in gebruik en is nog steeds markant in het landschap aanwezig.

Afb. 4. 't Huys te Nuwedore en het uitzicht vanaf de uitkijktoren.

2. Actualisering beleidskaart archeologie

2.1 Inleiding

Oude beleidskaarten

De gemeente Schagen beschikte over drie beleidskaarten archeologie. Een beleidsnota archeologie van de voormalige gemeente Zijpe (2007), de beleidsnota cultuurhistorie van de voormalige gemeente Schagen (2008), een de beleidsnota cultuurhistorie van de voormalige gemeente Harenkarspel (2010).

Afb. 5. Een loden pelgrimsinsigne van Maria op de Keins (1519-1573) gevonden tijdens de opgraving aan Markt 22 in Schagen.

Alle kaarten van de voormalige gemeenten zijn geborgd in bestemmingsplannen en vormen samen met het provinciaal beleid de onderlegger voor het geactualiseerde beleid.³ De oude beleidskaarten voldeden niet aan de eisen die de Omgevingswet stelt aan het digitaal opnemen van gegevens in een omgevingsplan. In deze kaarten waren reeds onderzochte (en dus vrijgegeven) terreinen niet opgenomen. Dat betekent dat bij verschillende gebieden waar geen archeologische vondsten meer aanwezig zijn, toch onderzoek gedaan moest worden.

Wat is er veranderd?

De geüpdatet beleidskaart archeologie 2022 is op een aantal onderdelen aangepast ten opzichte van de oude beleidskaarten. Allereerst zijn de bekende waarden, de plekken waarvan we weten dat er archeologische vindplaatsen zijn, geheel vernieuwd door deze nader te begrenzen. Hiervoor is gebruik gemaakt van historische, archeologische en bodemkundige bronnen. Alle gebieden waar geen archeologische waarden meer te verwachten valt, zijn verwerkt.⁴ Deze gebieden zijn vrijgegeven, hier geldt geen onderzoeksverplichting meer voor. De archeologische rapportages die binnen de gemeente Schagen vallen, staan in bijlage 3 aangegeven.⁵

Onderdeel van de archeologische beleidskaart is het bepalen van de vrijstellingsgrenzen (oppervlakte en diepte). Deze vrijstellingsgrenzen moeten zich op een zinvolle wijze verhouden tot de bekende en de te verwachten archeologische waarden. In de beleidskaart archeologie 2022 zijn de vrijstellingsoppervlakten aangepast. Vrijstellingsgrenzen zijn gebaseerd op verschillende factoren, zoals uitgestrektheid van de archeologische vindplaats en latere verstoringen.

3 Zie bijlage 1, paragraaf 1.3. Hier is ook een kaartbeeld van de vigerende beleidskaarten opgenomen.

4 De gegevens zijn bijgewerkt tot en met mei 2022.

5 De rapporten van Archeologie West-Friesland zijn te downloaden via de website (www.archeologiewestfriesland.nl).

**West-Friese Archeologische Notities 68 - Toelichting Beleidskaart
en Cultuurhistorische Elementenkaart gemeente Schagen**

Tabel 1. Overzicht gebruikte bronnen per categorie.

	Monumenten- register	Archis, incl. AMK	Liter- atuur	Historisch kaartmateriaal	Bodemkaart en Dinoloket	AHN
Categorie:						
1a – Rijksmonumenten	x	x	x	x		
1b – Provinciale monumenten	x	x	x	x		
1c – Zeer hoge archeolo- gische waarde		x	x	x		x
2 – Stadskern Schagen (30 m ²)		x	x			x
3 – Hoge waarde (100 m ²)		x	x	x	x	
4 – Zeer hoge verwachting en hoge verwachting waterbo- dem (500 m ²)		x	x	x	x	x
5 – Hoge verwachting (1.000 m ²)		x	x		x	
6 – Middelhoge verwachting (2.500 m ²)		x	x		x	
7 – Lage verwachting alle perioden (10.000 m ²)				x	x	x
8 – Vrijgegeven terreinen		x	x	x		x

2.2 Verantwoording bronnen

De archeologische beleidskaart is een eindproduct van een multidisciplinair onderzoek naar de aanwezigheid van archeologische vondsten en vindplaatsen in de gemeente Schagen. In de beleidskaart zijn de meest recente gegevens opgenomen (tabel 1). In bijlage 3 staan alle geraadpleegde bronnen weergegeven. Aangezien archeologische waarden in hogere rangorde staan dan de te verwachten waarden ("verwachtingen"), wordt bij overlap het beleid altijd afgesteld op de aanwezige waarden. Het resultaat van deze samenvoeging van de waardenkaart en de verwachtingenkaart is de archeologische beleidskaart, waarbij direct een beleidsadvies (vrijstellingsgrens) wordt geïncorporeerd (tabel 2).

2.3 Geraadpleegde bronnen

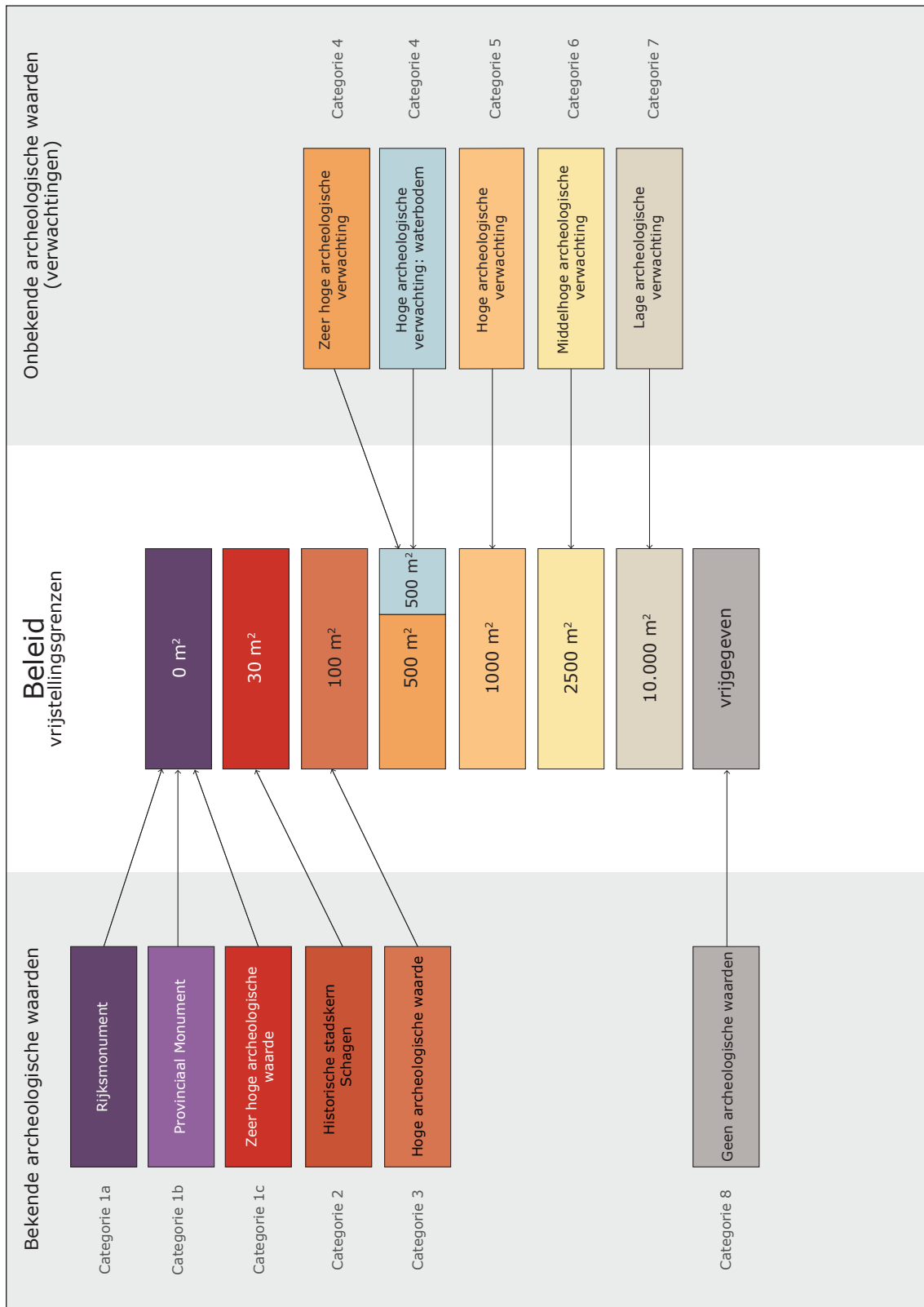
2.3.1 Archeologische bronnen

Het rijke bodemarchief van de gemeente Schagen trekt al decennialang de aandacht van de archeologische wereld. Dit heeft een rijkdom aan archeologische gegevens opgeleverd, die samen het fundament van de beleidskaart vormen. Veel opgravingen zijn nog niet volledig uitgewerkt. Studenten archeologie werkten onder leiding van Archeologie West-Friesland enkele oude opgravingen uit.⁶ Deze informatie geeft een beter beeld van de 'voorraad' archeologie die nog in de bodem aanwezig is.

⁶ Leek 2019; Smit 2022.

**West-Friese Archeologische Notities 68 - Toelichting Beleidskaart
en Cultuurhistorische Elementenkaart gemeente Schagen**

Tabel 2. Een overzicht van de verschillende categorieën bekende en onbekende waarden (verwachtingen) en hoe deze zijn vertaald naar beleidsmatige vrijstellingsgrenzen.

**West-Friese Archeologische Notities 68 - Toelichting Beleidskaart
en Cultuurhistorische Elementenkaart gemeente Schagen**

Monumenten (AMK-terreinen)

Een AMK-terrein is een gebied van archeologische waarde aangegeven op de Archeologische Monumentenkaart (AMK). Deze monumentenkaart is downloadbaar via de RCE-website. De Archeologische monumentenkaart wordt echter sinds 2001 niet meer bijgehouden.

In totaal zijn in de gemeente Schagen **152** AMK-terreinen aanwezig (bijlage 2). Hieronder bevinden zich **12** archeologische rijksmonumenten (tabel 3) en **17** historische dorpskernen.

Tabel 3. Een overzicht van de archeologische rijksmonumenten in de gemeente Schagen.

Plaats	Naam	Rijks-monumentnr	AMK-monumentnr	Periode	Typering
Schagen	Hemkewerf	45928	1294	Late Middeleeuwen (mogelijk Romeinse Tijd)	Terp
Schagen	De Hale	45929	1295	Late Middeleeuwen-Nieuwe Tijd	Terp
Schagen	Cornelissenwerf	45930	1296	Late Middeleeuwen	Terp
Schagen	Avendorp, Tjadeterp	45931	1297	Late Middeleeuwen	Terp
Schagen	Tjallewal	45932	1298	Late Middeleeuwen	Terp
Schagen	De Nes I	45933	1299	Late Middeleeuwen	Terp
Schagen	De Nes II	45934	1300	Late Middeleeuwen	Terp
Schagen	Snevert	45935	1301	Late Middeleeuwen	Terp
Schagen	Miederlaan I	45936	1302	Late Middeleeuwen	Terp
Schagen	De Miede, Lutjewallerweg I	45937	1303	Late Middeleeuwen-Nieuwe Tijd	Terp
Schagen	Lutjerwallerweg II	45938	1304	Late Middeleeuwen	Terp
Eenigenburg	Surmerhuizerweg	45926	1390	Late Middeleeuwen	Terp
Schagen	De Schol	45099	1411	Late Middeleeuwen	Terp

Historische dorpskernen

De meeste oude dorpskernen zijn in 2001 toegevoegd aan de Archeologische Monumentenkaart. De begrenzing van deze historische kern is destijds bepaald op grond van de historische kaart uit 1849-1859, schaal 1:25.000. De archeologische waarde van historische kernen bestaat uit de reeds aangetroffen of te verwachten aanwezigheid, boven of onder de grond, van bouwhistorische resten en archeologische sporen en voorwerpen. Samen bevatten zij een veelheid aan historische informatie over ouderdom en ruimtelijke ontwikkeling van de kern. In het kader van de update van de beleidskaart archeologie zijn de dorpskernen nader begrensd op basis van de kadastrale minuutplannen (schaal 1:2.500) en de huidige topografie. Tevens zijn andere bronnen gebruikt, zoals aanvullende historische kaarten en het Actueel Hoogtebestand Nederland (AHN4). Dit betekent dat vrijwel alle historische dorpskernen een andere begrenzing hebben dan die de Rijksdienst ter beschikking stelt.

Afb. 6. De Nationale Archeologiedagen werden in 2022 georganiseerd in de Grote Kerk in Schagen. Hier was een erfgoedmarkt en werden presentaties gegeven over recente onderzoeken.

Begrenzing dorpskernen

Aangezien de Rijksdienst de Archeologische Monumentenkaart niet meer bijhoudt, is ervoor gekozen om de historische kernen opnieuw te begrenzen. Argumentatie wordt voor elke kern aangegeven. Veelal is de begrenzing uit 2001 te globaal en daardoor niet geschikt voor een goede onderbouwing. Het monumentnummer staat wel vermeld, aangezien dit ook een bron is.

Het betreft de volgende historische dorpskernen (in alfabetische volgorde, met monumentnummer):

- Burgerbrug (14943)
- Callantsoog (14982)
- Dirkshorn (14793)
- Eenigenburg (10748 en 10749)
- Groenveld (14794)
- Kalverdijk (14797)
- Kerkbuurt (14796)
- Krabbendam (1733)
- Oudesluis (14981)
- Petten (14942)
- Schagen (14800)
- Schagerbrug (14941)
- Sint Maarten (14799)
- Sint Maartensbrug (14944)
- Tuitjenhorn (14795)
- Valkkoog (10732)
- Warmenhuizen (14798)

Overige AMK-terreinen

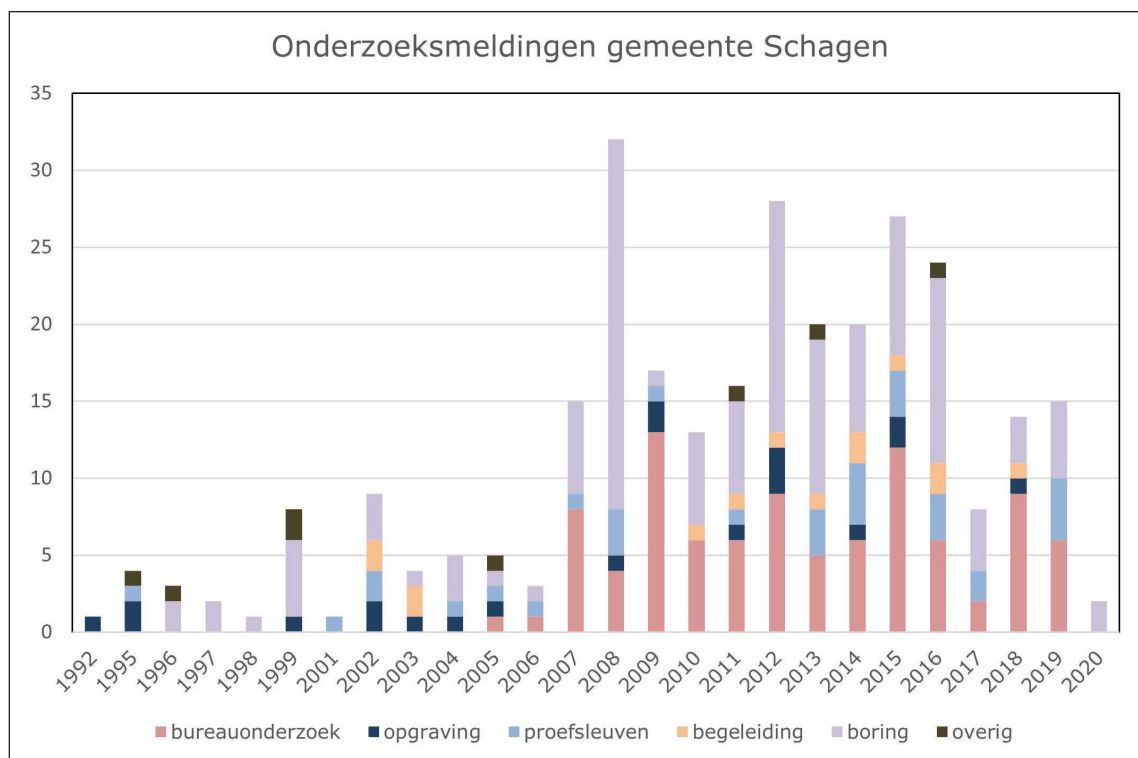
De Westfriese Omringdijk, de Oude dijk en de Valkkogerdijk zijn begrensd op basis van het Provinciaal Monument de Westfriese Omringdijk. Deze AMK-terreinen zijn daarom vervallen of aangepast. Voor de kerkerreinen met begraving geldt dat deze naar categorie 1c (terreinen van zeer hoge archeologische waarde) zijn gegaan.

Daarnaast zijn enkele AMK-terreinen aangepast, omdat een deel van een terrein is onderzocht, of omdat het terrein bijvoorbeeld is opgenomen in een middeleeuws terpenlint langs een dijk.

Uitgevoerd archeologisch onderzoek

Registratie van archeologische onderzoeken

Een belangrijke bron voor vindplaatsen en archeologische waarnemingen is Archis. Dit is een landelijk Archeologisch Informatiesysteem (Archis) dat door de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (RCE) wordt onderhouden, waarin diverse gegevens over archeologische onderzoeken, waarnemingen, vindplaatsen en terreinen in Nederland zijn opgeslagen. Sinds de intrede van de Wet op de archeologische monumentenzorg (WAMZ) in 2007 is het verplicht archeologische onderzoeken aan te melden in Archis. Dit is duidelijk zichtbaar in afbeelding 7. In totaal staan ruim 300 onderzoeken geregistreerd.

Afb. 7. Onderzoeksmeldingen in de gemeente Schagen.

Regionale database

De onderzoeksmeldingen uit Archis zijn geëxporteerd naar een regionale database, waardoor de koppeling met andere kaartlagen mogelijk wordt. Hierbij zijn enkele onderzoeken die dateren van voor 2007 op de juiste locatie gezet. In Archis was slechts een administratieve onderzoeksmelding aanwezig, die vaak verkeerd stond aangegeven. In deze database staan ook archeologische onderzoeken die niet geregistreerd zijn in Archis.

Inventarisatie en verwerking

Door Archeologie West-Friesland zijn de resultaten en de begrenzingen van alle bekende onderzochte gebieden geïnventariseerd en verwerkt. De begrenzing van de opgravingen en andere onderzoeken die niet in Archis zijn opgenomen is gelokaliseerd in samenwerking met

de Archeologische Werkgroep Schagen. Dit betrof in totaal 21 locaties binnen de gemeente Schagen.

Vrijgave van gebieden

De onderzoeksgegevens leveren in de eerste plaats informatie op over de aan- of afwezigheid van archeologische vindplaatsen. Op basis hiervan konden de archeologische waarden worden bevestigd of bijgesteld. In de tweede plaats leveren de grenzen van de onderzoekslocaties, waarbij alle archeologische resten tot op de natuurlijke bodem zijn onderzocht, de begrenzingen van vrijgegeven gebieden. Deze plekken bevatten geen archeologische waarden meer.

Afb. 8. Een zeer belangrijke bron voor de Westfriese situatie in de 17de eeuw is de topografische kaart van Johannes Dou (1651-1654, collectie Westfries Archief).

2.3.2 Historische bronnen

De lokalisatie van archeologische vindplaatsen kan op meerdere wijzen worden bereikt. Naast archeologische gegevens zijn historische documenten en kaarten de belangrijkste bron voor informatie over vindplaatsen. De vroegste vermeldingen van plaatsnamen geven vaak een goede indicatie voor de ouderdom van een stad of dorp. Op basis van diverse historische kaarten kunnen uitspraken over de aanwezigheid van archeologische resten op bepaalde locaties worden gedaan. De historische kaarten zijn vooral waardevol voor informatie uit de Nieuwe Tijd.

17de eeuwse kaarten

Kaart van Johannes Dou

Een belangrijke bron voor de Westfriese situatie in de 17de eeuw is de kaart van Johannes Dou (afb. 8). Deze kaart werd gemaakt in het kader van het 'Groot Proces' naar aanleiding van een slepend meningsverschil over de verdeling van de kosten voor het onderhoud van de Westfriese Omringdijk. Tussen 1651 en 1654 werden de landmetingen verricht. Deze gegevens werden bij elkaar gebracht in een gedetailleerde kaart van heel West-Friesland. Voor een kaart uit de 17de eeuw zijn de karteringen uiterst nauwkeurig en de informatiewaarde is zeer hoog.

West-Friese Archeologische Notities 68 - Toelichting Beleidskaart en Cultuurhistorische Elementenkaart gemeente Schagen

Naast zeedijken, binnenkades en waterwegen zijn ook de huizen, kerken en andere bebouwing nauwgezet weergegeven.

Kaarten van de Zijpe

Voor de Zijpe zijn tal van 17de-eeuwse kaarten beschikbaar. De meest accurate betreft de kaart van Zoutman uit 1665 (afb. 9). De kaarten van de uitwaterende Sluizen uit 1682 en 1745 zijn ook geraadpleegd. De kaart van de Zijpe uit 1600 is bekeken, maar geeft op sommige locaties een iets te rooskleurig beeld. Een deel van de 'huisplaatsen' die daar op aanwezig is, kan niet met zekerheid gelokaliseerd worden.

Afb. 9. De kaart van Zoutman uit 1665 (collectie Zijper Museum).

Overig kaartmateriaal

Voor het noordelijke deel van de gemeente Schagen is ook gebruik gemaakt van de kaart van de Wieringerwaard (1675). Voor de historische kern van Schagen is nog gedetailleerder kaartmateriaal aanwezig.

Kadastrale Minuutplan (1819 tot en met 1826)

Een tweede belangrijke bron vormen de uiterst nauwkeurige kadastrale minuutplannen uit de periode 1819-1826. Deze kaarten zijn zo nauwkeurig dat zelfs op perceelsniveau kan worden aangegeven of er in het begin van de 19de eeuw bebouwing aanwezig was en om wat voor gebouwen het gaat (afb. 10). Bijvoorbeeld langhuizen, stolpboerderijen en sluizen kunnen worden onderscheiden.⁷ Bovendien is op de kadastrale minuutkaart de oude percelering

7 Dit is niet direct relevant voor de beleidskaart. De kadastrale kaart is wel een van de onderliggende kaarten en kan worden geraadpleegd bij een archeologische quickscan wanneer voor een plangebied aanvullende informatie moet worden verkregen.

**West-Friese Archeologische Notities 68 - Toelichting Beleidskaart
en Cultuurhistorische Elementenkaart gemeente Schagen**

Afb. 10. Een kaartblad van de kadastrale minuut. Alle kaartbladen van de gemeente Schagen zijn in een GIS-programma uitgesneden en aan elkaar gelegd. Op deze manier ontstaat er een integraal overzicht uit de periode 1819-1826 (bron: beeldbank.cultureelerfgoed.nl).

zichtbaar. De oude percelering is soms te herleiden op oudere historische kaarten en/of middeleeuwse bewoningsstructuren.

Gedigitaliseerde kadastrale minuutkaarten (HISGIS)

Archeologie West-Friesland heeft de kadastrale minuutkaarten als onderliggende kaart aan de beleidskaart toegevoegd. Voor een deel van het grondgebied van de gemeente Schagen is ook de gedigitaliseerde versie van de kadastrale minuutkaarten beschikbaar (HISGIS). Dat betekent dat de afzonderlijke vlakken in de kaart ook aan te klikken zijn.

Begrenzings aangepast

Door terug te gaan naar deze nauwkeurige kaarten, kon op een veel gedetailleerder schaalniveau de begrenzing van de linten worden aangepast.⁸ Daarnaast zijn de locaties van losse huisplaatsen, mogelijke huisplaatsen, kerkterreinen en kerkhoven en molenplaatsen met behulp van de kaart van Johannes Dou en de kadastrale minuut bepaald. In veel gevallen waren de genoemde historische locaties weergegeven op de – minder nauwkeurige – kaart van Johannes Dou en kon de exacte locatie bepaald worden door de aanwezigheid op de kadastrale minuut of aan de hand van de aanwezigheid van een afwijkende percelering ter hoogte van de locatie.

2.3.3 Paleogeografische, geo(morfo)logische en bodemkundige bronnen

De vigerende beleidskaarten zijn destijds niet voorzien van een verwachtingsmodel (bijlage 1).

Voor de gemeente Schagen is een bodemkaart en geomorfologische kaart, schaal 1:50.000 beschikbaar.⁹ Een geologische kaart, schaal 1:50.000, is alleen voor het oostelijke deel aanwezig (kaartblad 19). Ten behoeve van de ruilverkaveling Schagerkogge is destijds een bodemkaart, schaal 1:15.000 vervaardigd.¹⁰ Deze is gedigitaliseerd en kan als bron worden gebruikt bij het vervaardigen van een archeologische quickscan.

De paleogeografische kaarten (afb. 11 en 12), schaal 1:100.000, tonen de complexiteit van het landschap binnen de gemeente Schagen. Deze kaarten geven een globaal beeld van mogelijkheden voor bewoning in het verleden. Omdat grote delen van het landschap in de Middeleeuwen zijn afgedekt of geërodeerd, dient bij een ruimtelijke ontwikkeling altijd maatwerk te worden geleverd.

Het raadplegen van bovengenoemde kaarten, maar ook het Dinoloket, kan inzicht verlenen in de diepteligging van de archeologische resten.

Actueel Hoogtebestand Nederland

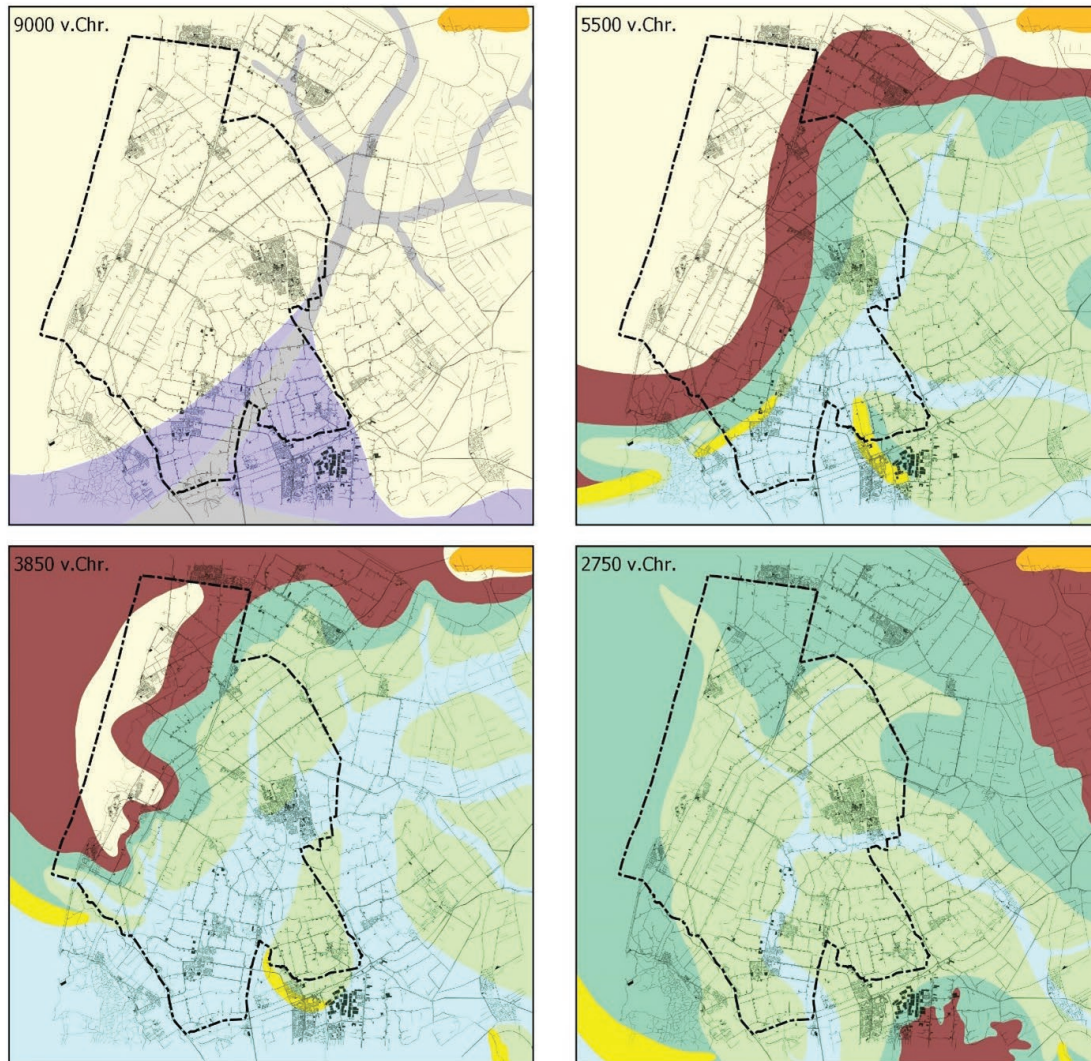
Met behulp van het Actueel Hoogtebestand Nederland (AHN) kan een zeer gedetailleerd beeld worden verkregen van de maaiveldhoogte van de gemeente Schagen. Met behulp van deze beelden konden dorpskernen op basis van de ophogingen aan het lint nader begrensd worden.

8 De kaarten van de historische atlas zijn op schaal 1:25.000, de kadastrale minuut is doorgaans op schaal 1:2.500.

9 Rosing 1995; Stiboka/RGD 1981.

10 Kleinsman e.a. 1975.

Paleogeografische reconstructies 9000 - 2750 v.Chr. - Gemeente Schagen

Legenda

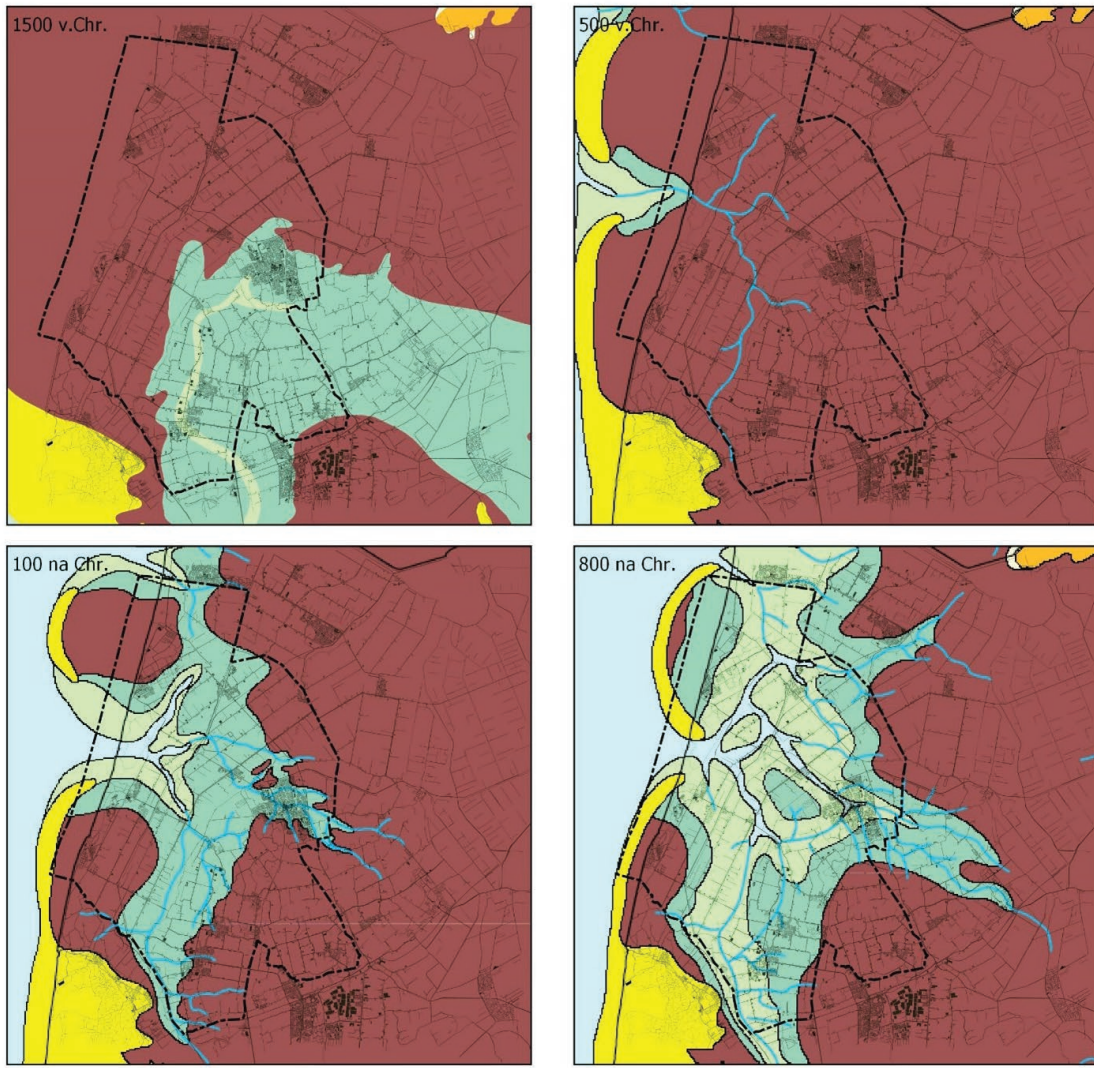
- Gemeente Schagen
- Paleogeografische reconstructies
 - water
 - beekdal
 - dekzand
 - laag holoceen
 - veen
 - kwelder
 - getijdenzone
 - duin
 - glaciaal

0 10 20 km

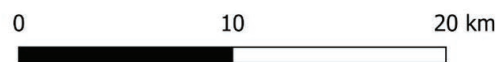
Afb. 11. De gemeente Schagen op de paleogeografische kaarten tussen 9000 en 2750 voor Chr. (bron: Vos & van Eerden 2021).

Paleogeografische reconstructies 1500 v.Chr. - 800 na Chr. - Gemeente Schagen

Legenda

- Gemeente Schagen
- Paleogeografische reconstructies
- water
- beekdal
- dekzand
- laag holoceen
- veen
- kwelder
- getijdenzone
- duin
- glaciaal

Afb. 12. De gemeente Schagen op de paleogeografische kaarten tussen 1500 voor en 800 na Chr. De kaarten uit het eerste millennium na Chr. zijn sinds kort aangepast (bron: Vos & van Eerden 2021).

2.4 Bekende waarden¹¹

Aan de hand van alle hierboven genoemde bronnen zijn voor de beleidskaart verschillende categorieën bepaald. De categorieën kunnen worden onderverdeeld in twee hoofdgroepen: bekende archeologische waarden en te verwachten archeologische waarden. Hieronder staan de categorieën van de bekende waarden, een korte omschrijving, beschrijving van de gebruikte bronnen en wanneer er rekening moet worden gehouden met archeologie. Elke categorie heeft een andere archeologische waarde, van geen archeologische waarde (vrijgegeven) tot zeer hoog.

- **Categorie 1a: Terreinen van zeer hoge archeologische waarden – geen bodemingrepen**

Het gaat hier om wettelijk beschermde archeologische rijksmonumenten (zie tabel 3). De vergunning wordt verleend door de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (RCE).¹² De begrenzing is overgenomen uit het Monumentenregister van de RCE.

- **Categorie 1b: Terreinen van zeer hoge archeologische waarde – geen bodemingrepen**

Het betreft de Westfriese Omringdijk, een provinciaal monument. De vergunning wordt verleend door de provincie Noord-Holland.¹³ De begrenzingen van het provinciaal monument zijn overgenomen van de provincie. De bijbehorende wielen zijn niet meegenomen op de beleidskaart archeologie. Ten aanzien van de omgeving van de Westfriese Omringdijk zijn nadere regels gesteld door de provincie.¹⁴ De kwaliteitszone Westfriese Omringdijk is globaal aangegeven en heeft te maken met landschappelijke inrichting.¹⁵ De kwaliteitszone is opgenomen in de cultuurhistorische elementenkaart.

- **Categorie 1c: Terreinen van zeer hoge archeologische waarde – geen bodemingrepen, anders dan het reguliere gebruik**

Het gaat hier om AMK-terreinen van zeer hoge archeologische waarde (niet rijksbeschermd), waaronder het Slot Schagen, 't Huys te Nuwedore en de locaties van oude kerken, kloosters en kerkhoven. Deze laatste categorie, waar begravingen aanwezig kunnen zijn, zijn direct overgenomen van historisch kaartmateriaal (waaronder de kadastrale minuutplannen). In sommige gevallen stond een deel van het kerkterrein al op de AMK. Dit AMK-terrein is vervolgens aangepast.

11 Zie tabel 2.

12 [Rijksmonumentenregister](#).

13 Omgevingsverordening NH2020, 112.

14 Beeldkwaliteitsplan Westfriese Omringdijk 2009.

15 Paragraaf 4.4.

- **Categorie 2: Terreinen van hoge archeologische waarde – rekening houden met archeologie bij bodemingrepen vanaf 30 m²**

Deze categorie betreft de binnenstad van Schagen. De binnenstad is begrensd op basis van historisch kaartmateriaal, in combinatie met het voorkomen van terpen.

- **Categorie 3: Terreinen met een hoge archeologische waarde – rekening houden met archeologie bij bodemingrepen vanaf 100 m²**

Het betreft hier historische linten (veelal anders begrensd dan op de AMK aangegeven), kleine groepjes huizen, losse huizen, dijken, molenplaatsen, buitenplaatsen en andere gebouwen op de historische kaarten weergegeven. De omgeving van het kasteelterrein 't Huys te Nuwendore is ook van hoge archeologische waarde. De overige AMK-terreinen van hoge archeologische waarde en archeologische waarde vallen eveneens in deze categorie.

- **Categorie 8: Geen archeologische waarden – vrijgesteld van archeologisch onderzoek**

Binnen deze gebieden hoeft men geen rekening te houden met archeologie, ongeacht de omvang van de bodemingrepen. Dit betreft terreinen die zijn opgegraven of na archeologisch vooronderzoek zijn vrijgesteld van de verplichting tot verder onderzoek, omdat er geen archeologische waarden (meer) aanwezig zijn.

Afb. 13. Laat 18de-eeuwse wijnflessen die bij het onderzoek aan Markt 22 in Schagen zijn aangetroffen.

2.5 Te verwachten waarden (verwachtingen)

Voor de beleidskaart archeologie 2022 is uitgegaan van de bestaande vrijstellingsgrenzen van het buitengebied in de gemeente Schagen. De vrijstellingsgrenzen die aan de zones van zeer hoge, hoge, middelhoge en lage verwachting gekoppeld zijn, hebben inmiddels hun vertaling in de bestemmingsplannen gekregen. Voor enkele gebieden in de voormalige gemeente Zijpe, waar een vrijstellingsgrens van 100 m² was toebedeeld, geldt dat deze zijn verhoogd naar een vrijstellingsgrens van 500 m². Daarnaast is de vrijstellingsgrens voor grote delen van het buitengebied van de voormalige gemeente Harenkarspel naar boven bijgesteld (was 500 m², wordt 1.000 m²).

- **Categorie 4: terreinen met een zeer hoge verwachting land en hoge verwachting waterbodembodem: rekening houden met archeologie bij bodemingrepen vanaf 500 m² en dieper dan 40 cm**

Een deel van deze terreinen heeft op de oude beleidskaarten een vrijstellingsgrens van 100 m². Binnen deze categorie vallen onder andere:

- De onbebouwde polders binnen de kogen van Schagen en binnen de Zijpepolder polder E en omgeving. Hier geldt een zeer hoge verwachting voor afgedekte vindplaatsen uit de periode Laat Neolithicum tot en met de Vroege Middeleeuwen. De vrijstellingsdiepte voor archeologisch onderzoek is niet eenduidig vast te stellen, maar is ten minste 60 cm;
- De tuinen en omgrachting van het Slot Schagen;
- Enkele gevlakte terpen in het buitengebied hebben een zeer hoge verwachting voor Late Middeleeuwen en Nieuwe tijd;
- De historische linten langs de wegen in de Zijpe en wat onzekere buitenplaatsen hebben een zeer hoge verwachting voor de Nieuwe tijd.

- **Categorie 5: terreinen met een hoge archeologische verwachting: rekening houden met archeologie bij bodemingrepen vanaf 1.000 m² en dieper dan 40 cm**

Grote delen van het buitengebied liggen binnen deze zone. Vanwege het meer regionaal gelijk trekken van de vrijstellingsgrenzen voor archeologisch onderzoek, zijn delen met een vrijstellingsgrens van 500 m² in deze categorie terecht gekomen. Het vervaardigen van een gedetailleerder verwachtingsmodel is op basis van geo(morfo)logische, bodemkundige en archeologische gegevens niet goed mogelijk. Bij beoogde ingrepen zal in eerste instantie een quickscan vervaardigd worden, waarbij de archeologische verwachting nader wordt gespecificeerd voor een specifiek plangebied.

- **Categorie 6: terreinen met een middelhoge archeologische verwachting: rekening houden met archeologie bij bodemingrepen vanaf 2.500 m² en dieper dan 40 cm**

Het vervaardigen van een gedetailleerder verwachtingsmodel is op basis van geo(morfo)logische, bodemkundige en archeologische gegevens niet goed mogelijk. Bij beoogde ingrepen zal in eerste instantie een quickscan vervaardigd worden, waarbij de archeologische verwachting nader wordt gespecificeerd voor een specifiek plangebied.

- **Categorie 7: terreinen met een lage archeologische verwachting: rekening houden met archeologie bij bodemingrepen vanaf 10.000 m²**

Het vervaardigen van een gedetailleerder verwachtingsmodel is op basis van geo(morfo)logische, bodemkundige en archeologische gegevens niet goed mogelijk. Bij beoogde ingrepen zal in eerste instantie een quickscan vervaardigd worden, waarbij de archeologische verwachting nader wordt gespecificeerd voor een specifiek plangebied.

Afb. 14. Midden-IJzertijdaardewerk met Kalenderbergversiering opgegraven in Nes Noord (bron: Leek 2019).

3. Toepassing beleidskaart archeologie

3.1 Uitvoering beleid

Sinds de invoering van de Wet op de archeologische monumentenzorg (Wamz) in 2007 ligt de verantwoordelijkheid voor het archeologisch erfgoed bij de gemeenten. De gemeenten dienen zelf te bepalen hoe met de archeologische waarden om te gaan en op welke wijze dit in het ruimtelijke beleid wordt ingepast.

Per 1 januari 2012 is de Modernisering Monumentenwet doorgevoerd via een wijziging van artikel 3.6 lid 2 van *Besluit ruimtelijke ordening*. Naast archeologische waarden zal er in bestemmingsplannen ook moeten worden aangegeven hoe rekening is gehouden met de aanwezige cultuurhistorische waarden in een bestemmingsplan. Gemeenten zullen een inventarisatie moeten (laten) maken van alle cultuurhistorische waarden in een bestemmingsplangebied, dus niet alleen de archeologische waarden.

Archeologie West-Friesland

Vanaf juni 2018 neemt de gemeente Schagen (evenals gemeente Texel) deel aan de Gemeenschappelijke Regeling Archeologie West-Friese Gemeenten. Dit is een samenwerkingsverband tussen de gemeenten Drechterland, Enkhuizen, Koggenland, Hoorn, Medemblik, Opmeer, Schagen, Stede Broec en Texel.

Deze gemeenten hebben zelf geen archeoloog in dienst. Archeologie West-Friesland geeft archeologisch advies aan deze gemeenten. Zij richt zich op het adviseren van de gemeenten bij archeologische vraagstukken. Dit gebeurt in de eerste plaats door middel van archeologische *quickscans*, waarbij op niveau van een plangebied de ruimtelijke ontwikkelingen worden afgezet tegen de aanwezige of te verwachten archeologische waarden en waarbij wordt geadviseerd hoe daar mee om te gaan. De volgende belangrijke taak van de organisatie is het opstellen en/of verbeteren van de archeologische beleidskaarten van de gemeenten. Omdat de samenwerkende Westfriese gemeenten zijn gecertificeerd volgens de BRL 4000 Archeologie van de SIKB, kan Archeologie West-Friesland ook zelf onderzoek uitvoeren.¹⁶

Afb. 15. Een vogelplastic van aardewerk (200-250) afkomstig van de vindplaats Muggenburg III in Schagen (bron: Huis van Hilde: inv. Nr. 4096-09).

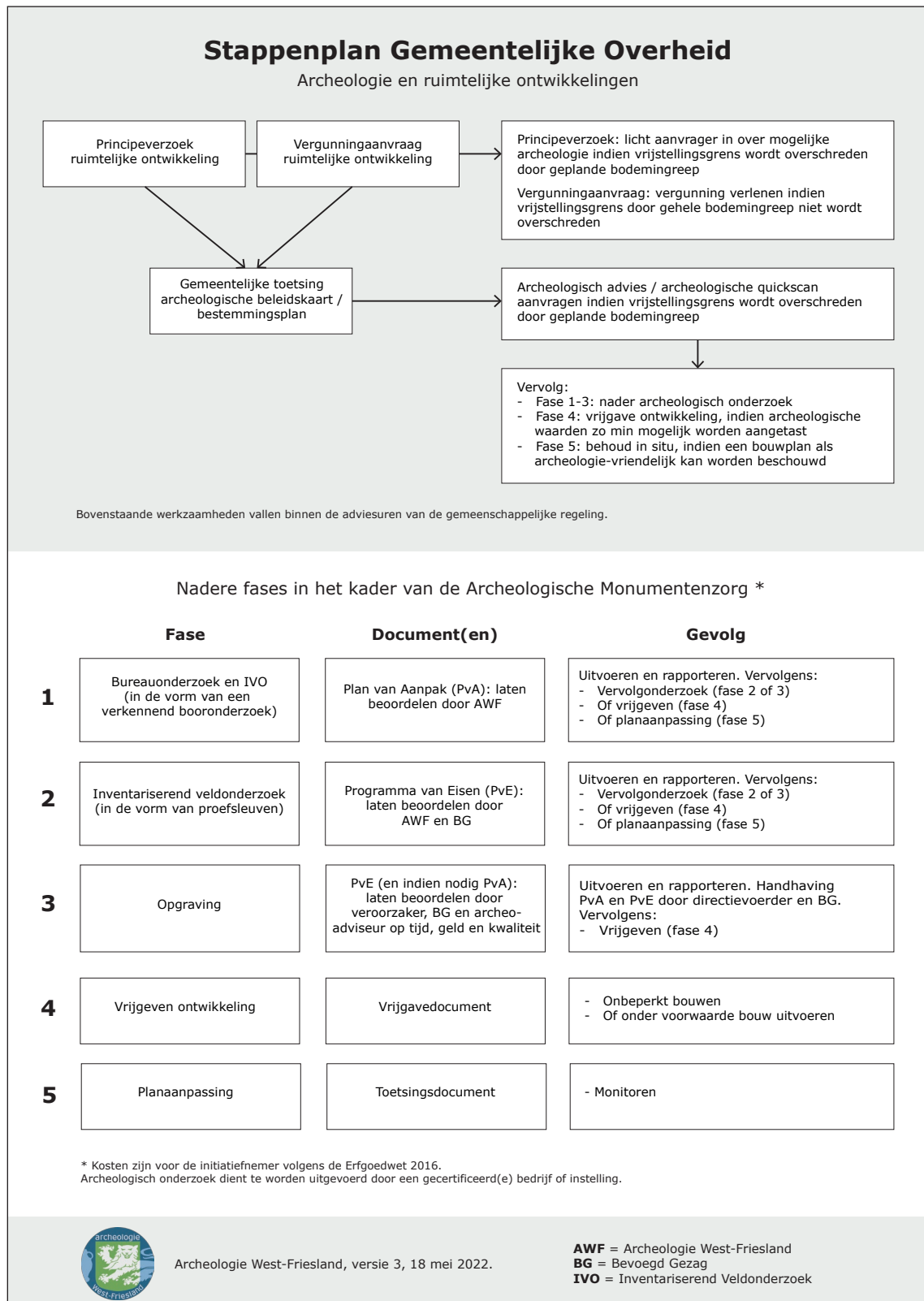

Afb. 16. Een kelkpot van aardewerk (100-250) afkomstig van de vindplaats Muggenburg III in Schagen (bron: Huis van Hilde: inv. Nr. 4096-04).

¹⁶ Zie de [jaarverslagen voor](#) een overzicht van de werkzaamheden van Archeologie West-Friesland.

**West-Friese Archeologische Notities 68 - Toelichting Beleidskaart
en Cultuurhistorische Elementenkaart gemeente Schagen**

Tabel 4. Stappenplan voor de gemeentelijke overheid voor archeologie bij ruimtelijke ontwikkelingen en vergunningaanvragen.

3.2 Raadplegen beleidskaart archeologie

De beleidskaart archeologie Schagen 2022 is een hulpmiddel bij de afweging voor archeologisch onderzoek bij ruimtelijke ontwikkelingen. Doordat deze digitaal beschikbaar wordt in de gemeentelijke digitale omgeving, kan in een zeer vroeg stadium het aspect archeologie worden afgewogen/meegewogen. Door de kaart middels een parapluplan op te nemen, worden eenduidige regels verbonden aan de aanwezige of te verwachten archeologische waarden. Hierdoor ontstaat meer duidelijkheid voor de gemeente en de burger.

3.3 Gebruik beleidskaart binnen AMZ-cyclus¹⁷

Het verdient de aanbeveling om bij ontwikkelingen in een archeologisch waardevol (verwachtings)gebied van tevoren een quickscan te laten uitvoeren door Archeologie West-Friesland (zie tabel 4). De ruimtelijke ontwikkelingen worden dan afgezet tegen de aanwezige en te verwachten waarden. Vooral voor de afgedekte landschappen is een nadere duiding van diepteligging noodzakelijk. Indien op basis van de quickscan een gespecificeerde archeologische verwachting kan worden geformuleerd, is het niet noodzakelijk de gehele cyclus van de AMZ te doorlopen. Op basis van de bevindingen in de quickscan kan voor een archeologie-vriendelijke planaanpassing worden gekozen.¹⁸ Op deze wijze blijven de archeologische waarden in de bodem bewaard.

Afb. 17. Aan de Kerkbuurt in Tuitjenhorn zijn twee skeletten gedocumenteerd bij het graven van een plantgat op het middeleeuwse kerkerrein.

Daarnaast is een bronzen knoop gevonden met een schedel en twee gekruiste beenderen. Dergelijke knopen zaten bevestigd op de handvatten van doodskisten.

17 Zie bijlage 4.

18 Zie bijlage 6.

4. Cultuurhistorische inventarisatie

4.1 Inleiding

Per 1 januari 2012 is de Modernisering Monumentenwet doorgevoerd via een wijziging van artikel 3.6 lid 2 van *Besluit ruimtelijke ordening*. In de toelichting van een bestemmingsplan moet voortaan het volgende worden opgenomen: een beschrijving van de wijze waarop met de in het gebied aanwezige cultuurhistorische waarden en in de grond aanwezige of te verwachten monumenten rekening is gehouden. Hierdoor dienen cultuurhistorische waarden dus uitdrukkelijk te worden meegewogen bij het vaststellen van bestemmingsplannen. Gemeenten zullen een inventarisatie moeten (laten) maken van alle cultuurhistorische waarden in een bestemmingsplangebied, dus niet alleen de archeologische waarden. Daarnaast moeten ze aangeven welke conclusies ze daaraan verbinden en op welke wijze ze deze waarden borgen in het bestemmingsplan. Dit is één van de pijlers van de Modernisering Monumentenzorg (MoMo).

De Rijksdienst helpt gemeenten om hieraan te voldoen met de *Handreiking erfgoed en ruimte*.¹⁹ Hierin staat hoe gemeenten zo'n inventarisatie en analyse kunnen uitvoeren. Ook wordt in deze handreiking aangegeven op welke wijze gemeenten cultuurhistorische waarden kunnen opnemen in een bestemmingsplan, compleet met voorbeeldbepalingen.

Afb. 18. De Westfriese Omringdijk vlakbij Eenigenburg. Op deze locatie zijn twee plekken te zien waar de dijk is doorgebroken. Na een dijkbreuk werd de dijk om de wielen (een doorbraak- of kolkgat) heen gelegd, waardoor een slingerende dijk is ontstaan.

¹⁹ Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed 2017.

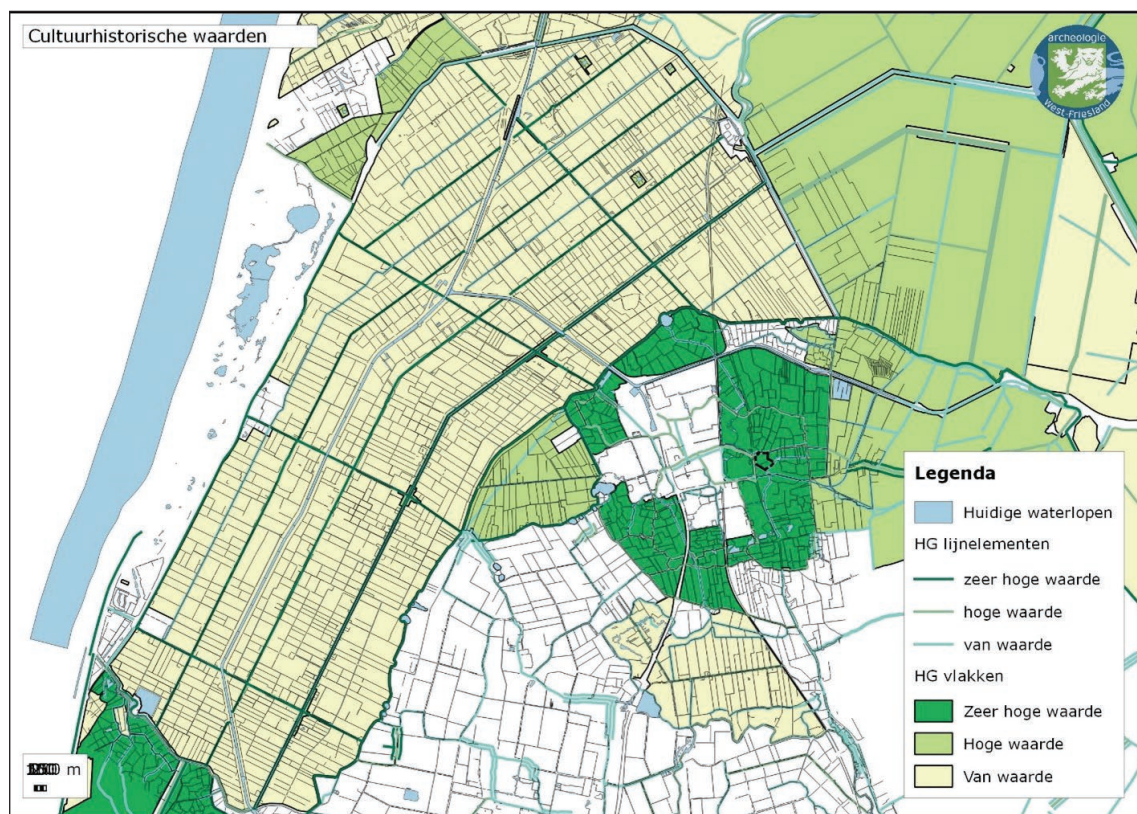
Gelijktijdig met de update van de beleidskaart archeologie is een cultuurhistorische inventarisatiekaart vervaardigd. Deze inventarisatiekaart is te vertalen naar gebieden met een dubbelbestemming 'Waarde-Cultuurhistorie' of kunnen in de toekomst in het Omgevingsplan als werkingsgebied worden opgenomen.

Momenteel zijn de cultuurhistorische waarden voor een deel op verschillende wijzen geborgd in bestemmingsplannen. In de oude bestemmingsplannen hadden waardevolle gebieden de bestemming 'Agrarisch met waarden'. Deze term zorgde voor onduidelijkheid over de mate van bescherming. Ook de enkelbestemming 'Water' werd soms gehanteerd om de cultuurhistorie van het landschap te beschermen.

Omgevingsvisie

In de omgevingsvisie van Schagen is cultuurhistorie als één van de dragers de openbare ruimte aangegeven.²⁰ De cultuurhistorische elementenkaart kan een nader invulling geven aan de omgevingsvisie.

Hieronder worden de bronnen genoemd die als basis zijn gebruikt voor de cultuurhistorische elementenkaart.

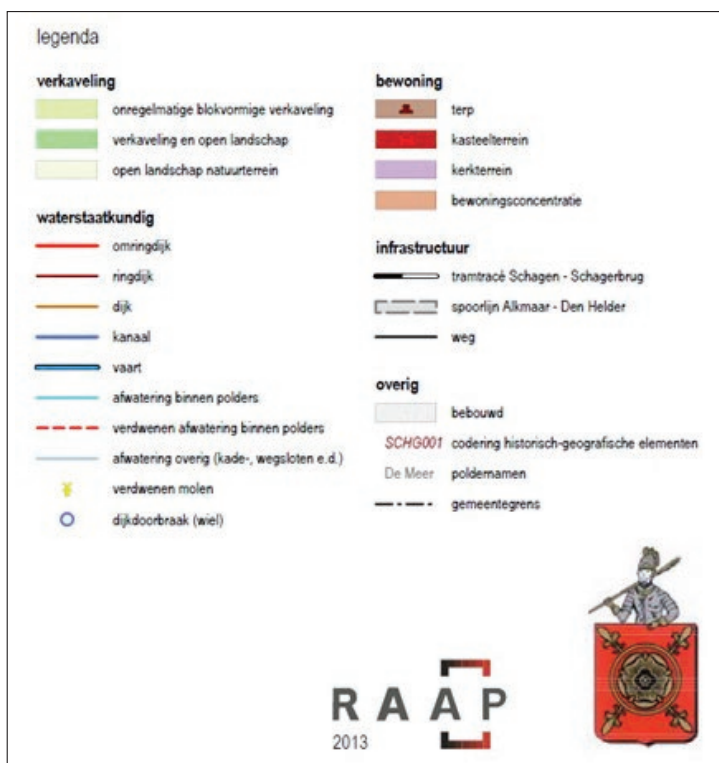
Afb. 19. Overzicht van de historisch-geografische elementen uit de cultuurhistorische waardenkaart (2001).

20 Gemeente Schagen 2021: paragraaf 4.10.1 en 4.10.2.

4.2 Cultuurhistorische waardenkaart van de provincie Noord-Holland (2001)

In 2001 heeft de provincie Noord-Holland een Cultuurhistorische Waardenkaart vervaardigd (afb. 19). Deze integrale provinciale kaart bestaat uit drie kaartlagen: te weten een archeologische, een historisch-bouwkundige en een historisch-geografische kaartlaag. Alle kaartlagen hebben vlakken, lijnen en punten waaraan een waardering is toebedeeld.²¹

De archeologische kaartlaag is inmiddels geheel achterhaald en niet meer van belang op gemeentelijk niveau. De historisch-geografische kaartlaag is voor een deel verwerkt in het Beleidskader Landschap & Cultuurhistorie.²² Hiervan is weer een deel opgenomen in de Bijzondere Provinciale Landschappen.²³ Het kaartmateriaal dat gebruikt is in de Prachtlandschappen en de Bijzondere Provinciale Landschappen is niet geschikt om te vertalen naar een bestemmingsplan, omdat de kaarten schetsmatig van opzet zijn.

Afb. 20. Legenda van historisch-geografische elementen (bron: RAAP-rapport 2594, KB2).

4.3 Verdiepingsnota Cultuurhistorie voormalige gemeente Schagen (2013)

Naar aanleiding van de nota cultuurhistorie heeft de gemeente Schagen in 2013 een Toelichting op de historisch-geografische waardenkaart laten maken.²⁴ Deze kaart is gemaakt door RAAP. Een van de doelstellingen was om een kaart met historische-geografische elementen, schaal 1:10.000, voor het gehele grondgebied van de voormalige gemeente Schagen te maken. Deze kaart heeft weer als basis de CHW-kaart uit 2001 gebruikt.

21 Haartsen & Lenten 2001 en Haartsen & ten Oever-van Dijk 2002 voor het grondgebied van de gemeente Schagen.

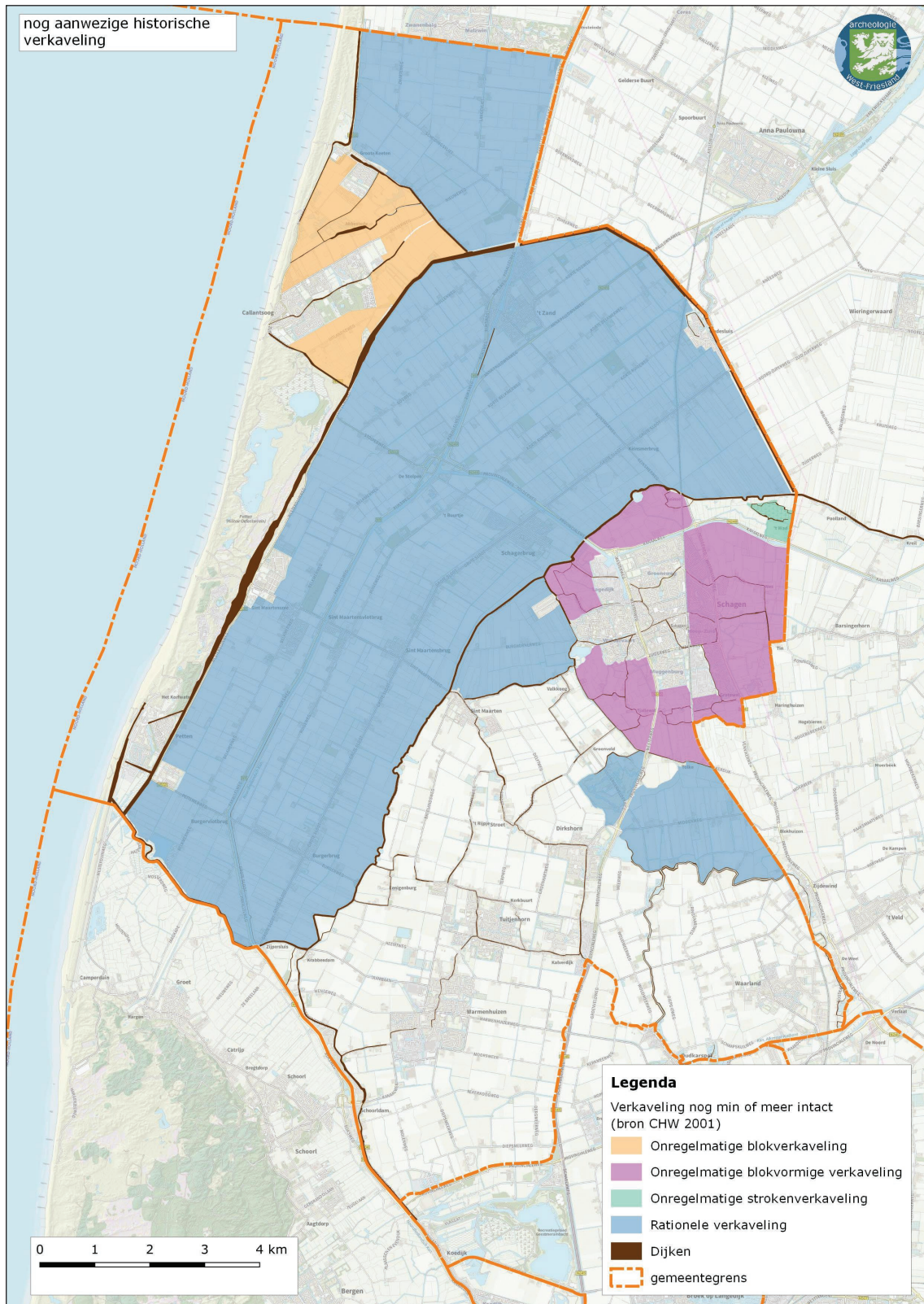
22 Provincie Noord-Holland 2018.

23 Provincie Noord-Holland 2020b.

24 Wink, Soonius & de Boer 2013.

**West-Friese Archeologische Notities 68 - Toelichting Beleidskaart
en Cultuurhistorische Elementenkaart gemeente Schagen**

De legenda is opgebouwd uit vlakken en lijnen (afb. 20). Een deel van de historische waterlopen is sindsdien beschermd in bestemmingsplannen. Hierdoor blijft de leesbaarheid van de verkaveling intact.

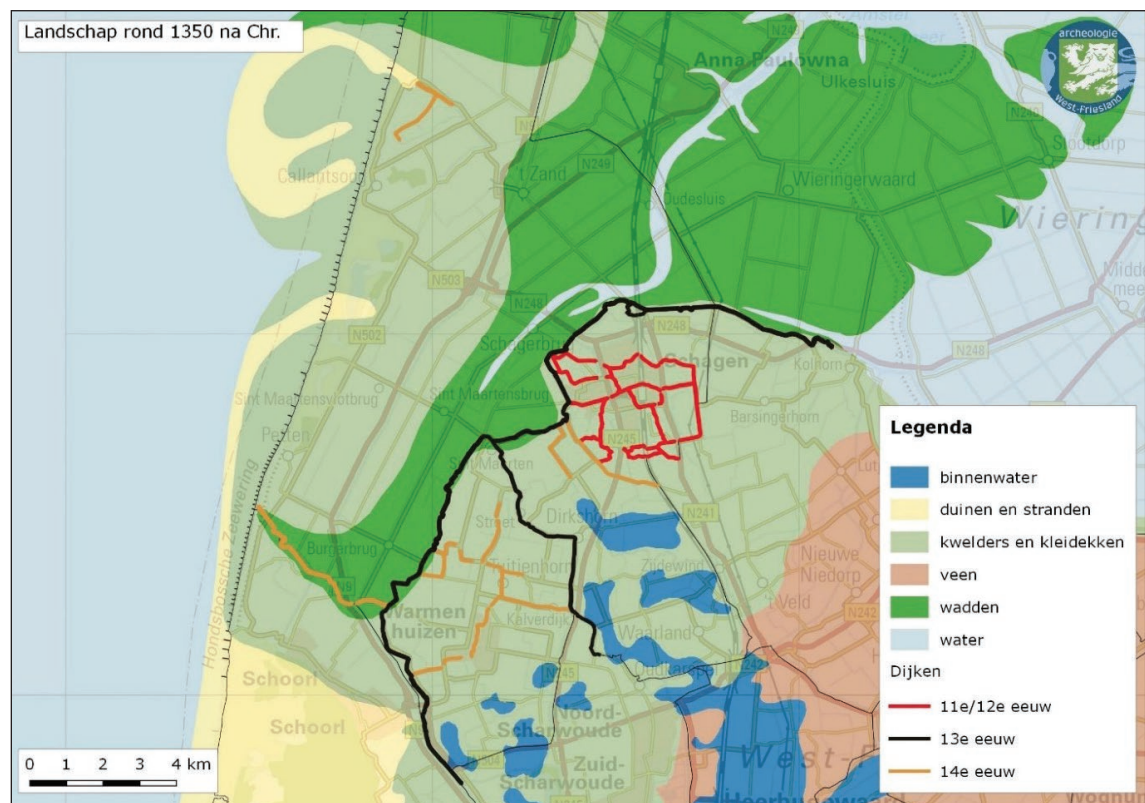
Afb. 21. Overzicht van de nog aanwezige intacte verkaveling in relatie tot de dijken (bron: CHW 2001).

4.4 De opbouw van het cultuurlandschap

De gemeente Schagen is landschappelijk onder te verdelen in het 'oude' en het 'nieuwe' land. Door de aanleg van dijken werd in de Middeleeuwen voorkomen dat grote delen van Noord-Holland door de zee werden verzwoegen. Zowel binnen de Westfriese Omringdijk (het 'oude land') als in de buitendijkse gebieden van de polder Zijpe is dit het geval. De samenhang tussen deze dijken en de verkaveling is in veel gevallen zeer duidelijk aanwezig (afb. 21).

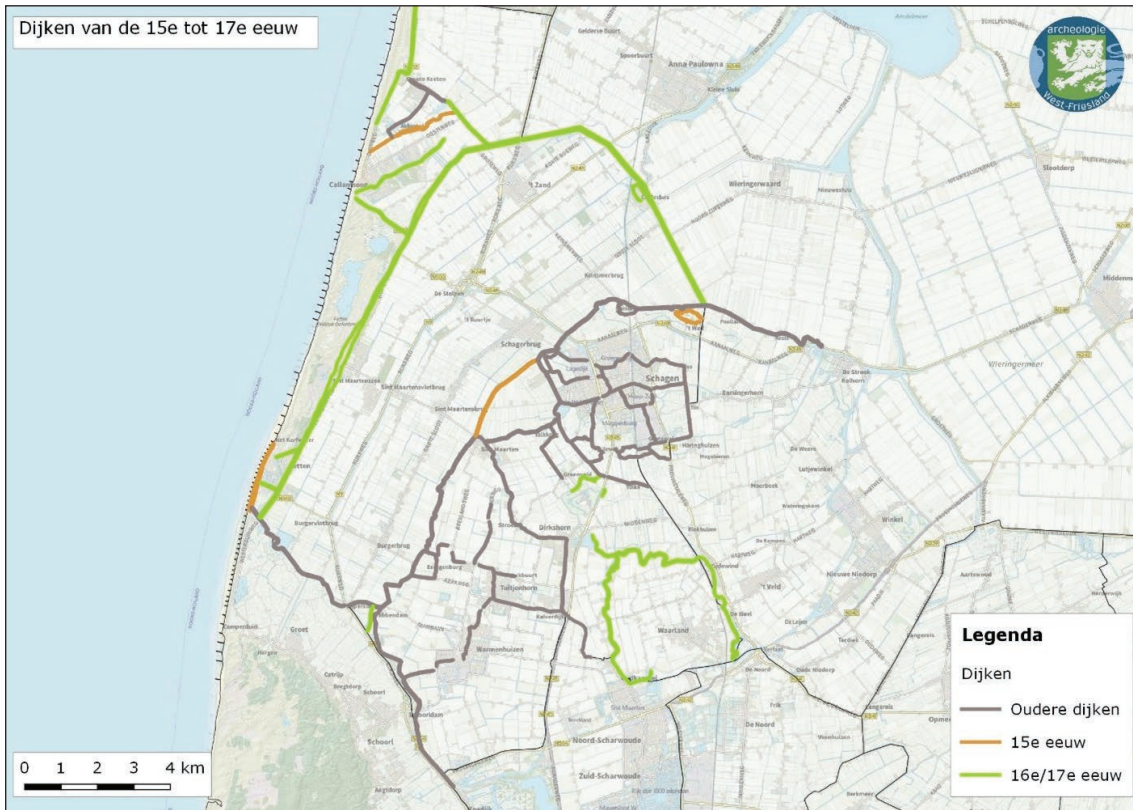
Bewoning en ontginning van het veengebied in de Middeleeuwen

Het cultuurlandschap zoals we het nu kennen, vindt zijn oorsprong in de Middeleeuwen. De bewoning en ontginning van het veengebied heeft voor grote veranderingen gezorgd binnen het grondgebied van de gemeente Schagen. Door het gebruik van het veengebied daalde de bodem en kon de zee grote stukken van het land verzwelgen. Door kaden en zeewaterkerende dijken aan te leggen, kreeg het gebied binnen de Westfriese Omringdijk zijn huidige vorm. De eerste dijken binnen de gemeente Schagen dateren uit de 11de/12de eeuw en betreffen lage dijkringen (de kogen van Schagen: rood op afb. 22). Langs deze dijken ontstonden vanaf de 12de eeuw terpen en terpenlinten. In het Geestmerambacht, waar vanaf de 8ste eeuw werd gewoond, wierp men vanaf de 12de eeuw ook terpen op. Deze liggen niet zoals rond Schagen grotendeels langs lage dijken, maar los in het land. In 1248 heeft een stormramp het Geestmerambacht gescheiden van West-Friesland.

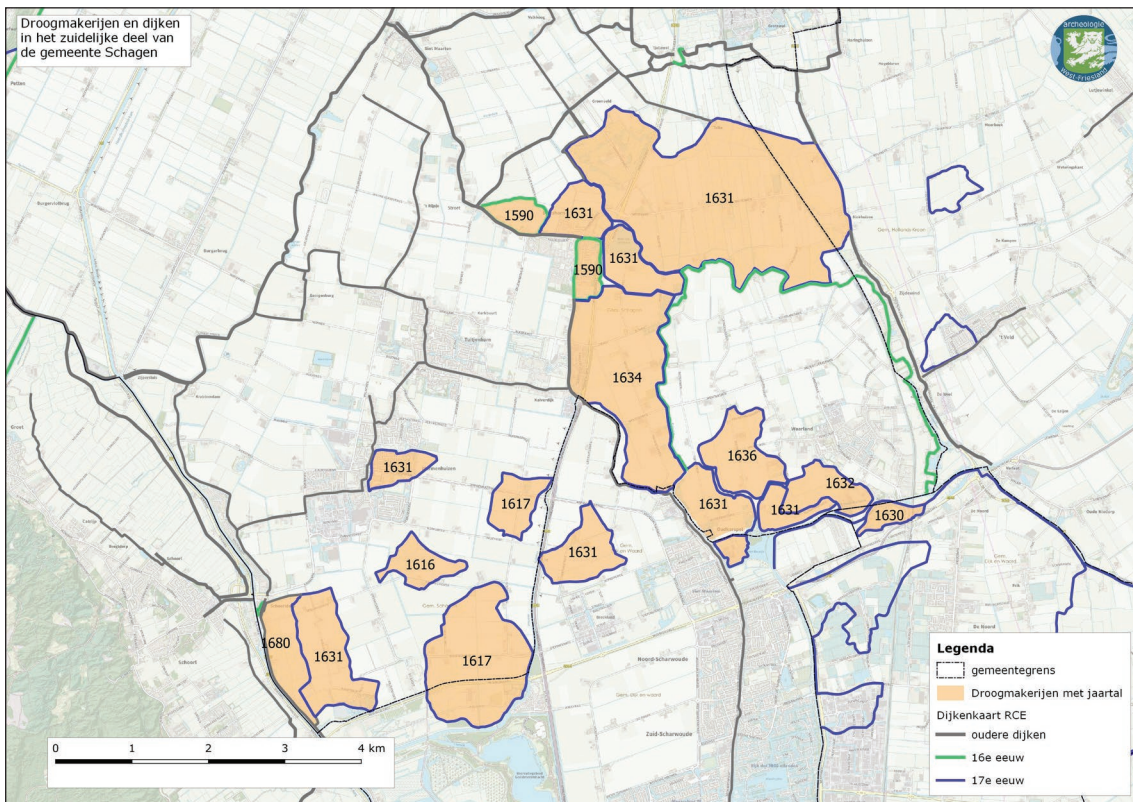

Afb. 22. Een reconstructie van het landschap rond 1350.

West-Friese Archeologische Notities 68 - Toelichting Beleidskaart en Cultuurhistorische Elementenkaart gemeente Schagen

Afb. 23. De dijken t/m de 17de eeuw. De nieuwe dijk uit de 15de eeuw staat in oranje aangegeven.

Afb. 24. Ligging van de droogmakerijen uit de late 16de en 17de eeuw.

De eerste bedijkingen

Na de aanleg van een deel van de Westfriese Omringdijk in de 13de eeuw drong de zee minder vaak naar binnen. De eerste bedijking in Hollands Noorderkwartier betrof de Polder Burghorn (1457-1461).²⁵ De Nieuwe dijk die aan de zeezijde werd aangelegd, maakt tegenwoordig deel uit van het provinciaal monument de Westfriese Omringdijk. De Valkkogerdijk en de Oude dijk zijn aanmerkelijk lager dan de rest van de Westfriese Omringdijk.

Op het kaartbeeld (afb. 22) is ook goed te zien dat de het grondgebied van de huidige gemeente Schagen groter was in de Middeleeuwen. Een groot deel van Callantsoog, maar ook Petten, zijn sindsdien in zee verdwenen.

Aandijkingen en droogmakerijen

In de late 16de eeuw werd de zee een halt toegebracht door de aandijking van de Zijpe- en Hazepolder. Daarna werden de binnenmeren drooggemaakt. Binnen het Geestmerambacht liggen o.a. de Dergmeer (1542), de Grebpolder (Oude Greb: 1548; Nieuwe Greb 1568) en de Diepsmeer (1594). De grotere meren werden vanaf de late 16de eeuw drooggelegd. Dat resulteerde in de Sloopgaardpolder (1590), de Schagerwaard (1630), De Bleekmeer en de Schaapskuil (1632) en de Woudmeer (1635). Op de droogmakerijenkaart van de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed staan andere data weergegeven dan hierboven genoemd. De droogmakerijen liggen allemaal in de voormalige gemeente Harenkarspel (afb. 24). Door ruilverkavelingen zijn de verschillende droogmakerijen niet meer goed herkenbaar.

De ringsloten en kades zijn, voor zover nog aanwezig in het landschap, aangegeven op de cultuurhistorische elementenkaart.

4.5 Geïntariseerde elementen

Uitgangspunt voor de geïntariseerde elementen zijn bovenstaande kaarten en de bekende waarden uit de beleidskaart archeologie (zie afb. 25). De verkaveling binnen de gemeente Schagen is niet als vlak meegenomen. Op de cultuurhistorische elementenkaart staan de nog aanwezige cultuurhistorische elementen aangegeven.

Lijnelementen

Het landschap van de gemeente Schagen is vooral gestructureerd door lijnelementen, zoals dijken, historische waterlopen en wegen en tram- en spoorlijnen. Op basis van een kaartvergelijking van de kadastrale minuutplannen uit 1819-1826 en de huidige kaart zijn de historische wegen, dijken en waterlopen begrensd. Op basis van recenter historisch kaartmateriaal is ook het Noord-Hollands Kanaal en het Kanaal Schagen-Kolhorn. De spoorlijn en nog aanwezige tramtracés zijn eveneens toegevoegd. Het oude land van Schagen is in fraai contrast met het aandijkingslandschap van de Zijpe.

Vlakken en structuren

Veel structuren hebben een directe link met de archeologische waarden binnen de gemeenten. De historische bebouwing, terpen en terpenlinten (bewoning vanaf de Late Middeleeuwen) liggen vaak op logische plekken. De kerk- en kasteelterreinen zijn aangegeven. Vooral 't Huys te Nuwendore ligt nog zeer herkenbaar in het landschap voor wie het weet. Een nadere

25 Numan 2019.

waardering van dit fraai stukje Schagen is in de maak. Ook de molenplaatsen, die onlosmakelijk verbonden zijn met de ontwatering van zowel het oude als het nieuwe land, zijn vormend voor grote delen van het grondgebied. In de voormalige gemeente Harenkarspel is als gevolg van de ruilverkavelingen geen goed leesbaar landschap meer aanwezig.

Andere geïnventariseerde cultuurhistorische elementen zijn bijvoorbeeld de vele buitenplaatsen, die vanaf de late 16de eeuw in de polder Zijpe zijn verschenen, en de eendenkooien. Langs de grote doorgaande wegen in de Zijpe zijn ensembles aangegeven, omdat hier een zeer grote samenhang is tussen de waterlopen, historische wegen en bewoning. Deze linten tekenen zich nog steeds duidelijk af in het open landschap. Ter hoogte van de kruisingen met de oostwest-wegen ontstonden kleine kernen.

Aardkundig waardevolle resten als nollen en meerwallen hebben een direct relatie met het huidige cultuurlandschap. De nollen in de Zijpe liggen vaak op dezelfde locatie als de buitenplaatsen: het stuivende zand werd vastgelegd door het planten van zogenaamde plantagies (boomsingels). De meerwallen, gevormd in de Middeleeuwen aan de noordoostzijde van de grote meren zijn relatief hoge delen in het landschap. Sommige van deze meerwallen zijn vanaf de 16de eeuw bewoond.

Legenda	
Lijnelementen	
	Historische wegen
	Spoorlijnen
	Tramtracés
	Dijken
	Historische waterlopen
Vlakken met archeologische waarde	
	Kerkterreinen
	Molenplaatsen
	Kasteelterreinen
	Historische bebouwing
	Gevlakte terpen
	Terpen
	Terpenlinten
Overige structuren	
	Buitenplaatsen
	Eendenkooien
	Nollen
	Meerwallen
	Ensembles
	Opvallende percelen
Zones	
	Kwaliteitszone WFO
	Vrijwaringszone 100m
	Vrijwaringszone 400m

Afb. 25. Legenda van de cultuurhistorische elementenkaart.

Zones

Op de cultuurhistorische elementenkaart zijn zones aangegeven die voor een deel al beschermd zijn. Het betreft de vrijwaringszones van respectievelijk 100 en 400 m om nog bestaande molens en de kwaliteitszone Westfriese Omringdijk. Deze kwaliteitszone is benoemd door de provincie maar niet als werkingsgebied vastgelegd.

Gebouwen

De rijks-, provinciale en gemeentelijke monumenten zijn als losse kaartlaag aanwezig en kunnen worden weergegeven op de cultuurhistorische elementenkaart. De gebouwde monumenten zijn beschermd via de Erfgoedwet. In de regel zijn ze, anders dan archeologische monumenten of waarden, niet geborgd via het bestemmingsplan, maar via verordeningen.²⁶

Gelijktijdig met het vervaardigen van de inventarisatiekaart is door Mooi Noord-Holland een waardering uitgevoerd naar stolpterreinen en hun omgeving. De gemeente Schagen heeft

26 Ergoedverordening Schagen 2013; Omgevingsverordening NH2020; [Rijksmonumentenregister](#).

West-Friese Archeologische Notities 68 - Toelichting Beleidskaart en Cultuurhistorische Elementenkaart gemeente Schagen

bijna 600 stolpen volgens de boerderijenstichting. Dit puntenbestand vormt het uitgangspunt van het onderzoek van Mooi Noord-Holland.

Voor de verwerking op gemeentelijk niveau zijn de punten vertaald naar vlakken (op basis van de Basiskaart Grootschalige Topografie). Zo kunnen de niet beschermde stolpen een dubbelbestemming Waarde Cultuurhistorie krijgen.

De niet beschermde stolpen ouder dan 1940 staan aangegeven op de inventarisatiekaart. De resultaten van het onderzoek van Mooi Noord-Holland kan naar verwachting vrij eenvoudig gekoppeld worden aan de kaartlaag stolpen. Dit is nog niet gebeurd.

Afb. 26. Het verschil tussen de bronbestanden met betrekking tot het historisch groen.

Historisch groen

Historisch groen is als losse kaartlaag toe te voegen aan de cultuurhistorische elementenkaart. Sinds het voorjaar van 2022 wordt het historisch groen meegenomen in de advisering bij ruimtelijk ontwikkelingen.

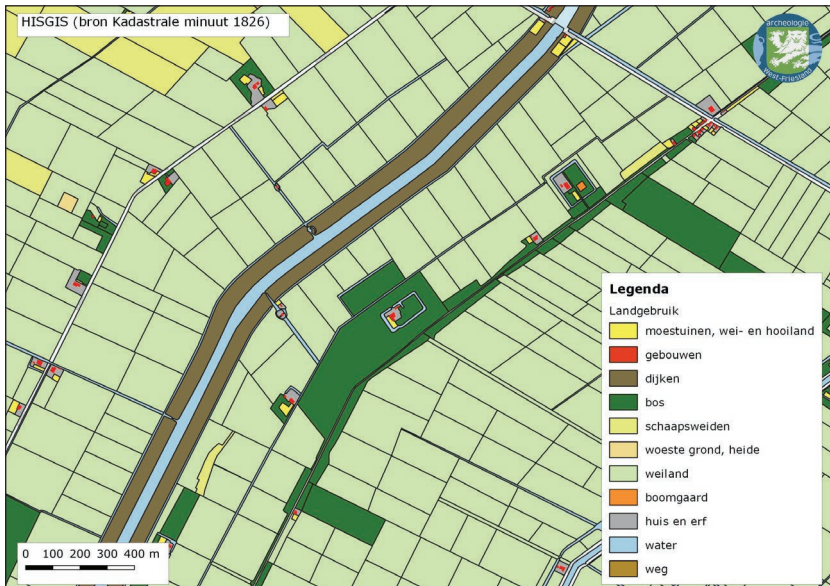
In de omgevingsverordening NH2020 staan oude bosgroeiplaatsen aangegeven.²⁷ Deze zijn in kaart gebracht door Alterra op basis van de Chromotopografische kaart schaal 1:25.000.²⁸ Op basis van het HISGIS (schaal 1:2.500), dat binnenkort voor het gehele grondgebied beschikbaar is, kunnen deze oude bosgroeiplaatsen beter begrensd worden. Op afbeelding 26 is het verschil tussen de verschillende bronbestanden goed te zien.

De oude bosgroeiplaatsen en de bospercelen, aanwezig op de kadastrale minuut, kunnen als inspiratie dienen voor het toevoegen van bos en/of bomen.

27 Provincie Noord-Holland 2020a.

28 Bijlsma & van Dorland 2016.

West-Friese Archeologische Notities 68 - Toelichting Beleidskaart
en Cultuurhistorische Elementenkaart gemeente Schagen

Afb. 27. De opbouw van de cultuurhistorische elementenkaart op basis van de kadastrale minuut en HISGIS:

1. Uitsnede Kadastrale Minuut uit 1826. Centraal is de buitenplaats Ananas langs De Ruigeweg zichtbaar.
2. Dezelfde uitsnede met daarop het landgebruik in 1826 (bron: HISGIS).
3. De cultuurhistorische elementen op de kadastrale minuut uit 1826.

5. Vooruitblik

De beleidskaart archeologie gemeente Schagen 2022 vormt een uitgangspunt voor het archeologische beleid van de gemeente Schagen. Door deze nieuwe kaart komt er meer duidelijkheid voor de gemeente en de inwoners. In bijlage 7 zijn voorbeeldregels opgenomen die eenduidig zijn en recht doen aan het doel van de dubbelbestemming Waarde-Archeologie.

De cultuurhistorische inventarisatiekaart vormt de onderlegger voor een goede inbedding van cultuurhistorische elementen bij toekomstige ruimtelijke ontwikkelingen. In de Omgevingsvisie Schagen is al een aanzet gemaakt in de bijbehorende waardenkaart. Het borgen van cultuurhistorische elementen kan middels een dubbelbestemming Waarde-Cultuurhistorie. Door het vaststellen van de cultuurhistorische inventarisatiekaart kan deze worden meegenomen in afwegingen bij ruimtelijke plannen.

Vervolgstep is om de beleidskaart archeologie en de cultuurhistorische inventarisatiekaart, bijvoorbeeld via een paraplubestemmingsplan, in de bestemmingsplannen te verwerken.

Naast deze kaarten zijn er voor de gemeente echter nog andere doelen die kunnen worden nagestreefd om het cultuurhistorische beleid verder te specificeren.

Digitaal beschikbaar maken van de kaart voor inwoners

De vervolgstap is het digitaal beschikbaar maken van de beleidskaart archeologie voor bewoners en geïnteresseerden. Op dit moment is de kaart enkel intern te raadplegen door medewerkers van de gemeente Schagen. Indien ook inwoners de kaart kunnen raadplegen, maken we het archeologisch beleid beter inzichtelijk. Er kan dan ook meer draagvlak ontstaan voor archeologische opgravingen en onderzoek.

Integrale cultuurhistorische kaart

Een tweede vervolgstap is een integrale cultuurhistorische kaart voor de hele gemeente. Deze kaart kan het (pre)historische verhaal van de gemeente vertellen. Op deze manier kan aan een groter verhaal worden gewerkt, zonder dat alle informatie versnipperd blijft in afzonderlijke vakgebieden en basisrapportages. Een integrale cultuurhistorische kaart, waarbij archeologie, bouwhistorie (vooral stolpboerderijen) en landschap²⁹ in samenhang worden gepresenteerd, zal de kwaliteit van het onderzoek binnen de verschillende vakgebieden alleen maar ten goede komen.

Voor een breder publiek ontsluiten van archeologische onderzoek

Artikel 9 van het Verdrag van Valletta stelt dat een van de doelen van het archeologisch onderzoek de ontsluiting voor een breder publiek moet zijn. Deze ontsluiting kan vele vormen aannemen, zoals educatie op scholen, informatieborden ter plaatse, incorporatie van vondsten/structuren in het straatbeeld en/of nieuwbouwpanden, etc. Een ontsluiting van archeologische informatie zal bijdragen aan een grotere bewustwording van de omgeving en de regionale identiteit (afb. 28). Het zal leiden tot een grotere binding van de bevolking met het gebied.

29 Zowel cultuurlandschap als aardkundige waarden.

West-Friese Archeologische Notities 68 - Toelichting Beleidskaart en Cultuurhistorische Elementenkaart gemeente Schagen

Afb. 28. Na het onderzoek aan Markt 22 in Schagen is in Hotel Marktstad het resultaat van het onderzoek getoond door middel van een tentoonstelling. Op de foto: Fred Timmer, wethouder Joke Kruit en Jasper Leek (bron: Pieter Mietes).

Afb. 29. Archeologie West-Friesland brengt elke twee jaar publieksbrochures uit over de meest recente onderzoeken. De brochures worden vaak tijdens een open dag of lezingavond gepresenteerd.

6. Literatuur

Alders, G.P. & S. Husken, 2007. Beleidsnota Archeologie 2007 gemeente Zijpe. *SCENH-rapport cultuurhistorie* 28. Stichting Steunpunt Cultureel Erfgoed Noord-Holland, Wormer.

Bijlsma, R.J. & G.J. van Dorland, 2016. Oude bosgroeiplaatsen in Noord-Holland. Een GIS-bestand van boslocaties aanwezig op de Topografische en Militaire Kaart van 1850. *Alterra-rapport* 2744. Alterra, Wageningen.

DeStraatMilieu-adviseurs, 2004. Actualisatie Intentieprogramma Bodembeschermingsgebieden. Bescherming en behoud aardkundig erfgoed van de Provincie Noord-Holland, *Rapport B01B0497/tba*, Arnhem.

Gemeente Schagen, 2013. Erfgoedverordening Schagen 2013 (lokaleregelgeving.overheid.nl)

Haakmeester, K.J. & M. Visser-Poldervaart, 2009. Beleidsnota Cultuurhistorie Schagen 2009. *SCENH-rapport cultuurhistorie* 104. Stichting Cultureel Erfgoed Noord-Holland, Haarlem.

Haartsen, A. & J. Lenten, 2001. *Cultuurhistorische Waardenkaart Noord-Holland. De cultuurhistorie van West-Friesland*. Provincie Noord-Holland, Haarlem.

Haartsen, A. & C. ten Oever-van Dijk, 2002. *Cultuurhistorische Waardenkaart Noord-Holland. De cultuurhistorie van de Kop van Noord-Holland en Texel*. Provincie Noord-Holland, Haarlem.

Hameleers, M., 1987. *West-Friesland in oude kaarten*. Wormer.

Komen, H.E., 2004. Cultuurhistorische verkenning Harenkarspel-West.

Mooi Noord-Holland, 2021. Onderzoeksrapport methodiek van de Noord-Hollands stolpenkaart. NOORD-HOLLANDSE WAARDERINGSKAART VOOR STOLPBOERDERIJEN - MOOI Noord-Holland

Numan, K.C., 2019. *Burghorn, van kwelder tot polder. De eerste bedijking in Hollands Noorderkwartier, 1457-1461*. Uitgave Vrienden van de Hondsbossche, Kring voor Noord-Hollandse waterstaatsgeschiedenis nr. 36.

Nyst, C.L., E.J. van Rooijen & J.M. van der Veen, 2010. *Beleidsnota Cultuurhistorie Gemeente Harenkarspel*. Stichting Cultureel Erfgoed Noord-Holland, Haarlem.

Provincie Noord-Holland, 2018. Prachtlandschap Noord-Holland! Leidraad Landschap en Cultuurhistorie 2018. Provincie Noord-Holland, Haarlem.

Provincie Noord-Holland, 2020a. Omgevingsverordening NH2020. Vastgesteld door Provinciale Staten op 22 oktober 2020. Provincie Noord-Holland, Haarlem.

**West-Friese Archeologische Notities 68 - Toelichting Beleidskaart
en Cultuurhistorische Elementenkaart gemeente Schagen**

Provincie Noord-Holland, 2020b. Bijzonder Provinciaal Landschap - 32 landschappen en kernkwaliteiten. Provincie Noord-Holland, Haarlem.

Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed, 2017. Erfgoed en Ruimte. Kiezen voor karakter! https://www.cultureelerfgoed.nl/binaries/cultureelerfgoed/documenten/publicaties/2017/01/01/erfgoed-en-ruimte-kiezen-voor-karakter/rce_erfgoed-en-ruimte_kiezen-voor-karakter.pdf

Wink, K., C.M. Soonius & G.H. de Boer, 2013. Verdieping Beleidsnota Cultuurhistorie Gemeente Schagen. Toelichting op de historisch-geografische waardenkaart. *RAAP-rapport* 2594. RAAP Archeologisch Adviesbureau, Weesp.

Lijst met bijlagen

- Bijlage 1 - Beleidskader
- Bijlage 2 – Archeologische monumenten (AMK-terreinen) in de gemeente Schagen
- Bijlage 3 – Bronnen
- Bijlage 4 – AMZ-cyclus
- Bijlage 5 – Algemene en bijzondere bepalingen
- Bijlage 6 - Archeologie-vriendelijk bouwen
- Bijlage 7 – Voorbeeldregels

Lijst met tabellen

- Tabel 1. Overzicht gebruikte bronnen per categorie.
- Tabel 2. Een overzicht van de verschillende categorieën bekende en onbekende waarden (verwachtingen) en hoe deze zijn vertaald naar beleidsmatige vrijstellingsgrenzen.
- Tabel 3. Een overzicht van de archeologische rijksmonumenten in de gemeente Schagen.
- Tabel 4. Stappenplan voor de gemeentelijke overheid voor archeologie bij ruimtelijke ontwikkelingen en vergunningaanvragen.

Lijst met afbeeldingen

- Afbeelding kaft: Slot Schagen met koetshuis vanuit het zuidwesten door Cornelis Bok in 1824. Achtergrond omslag: kaart van de bedijkte Wieringerwaard uit 1675 (vervaardiger onbekend).
- Afb. 1. Terp Avendorp (bron: klavermakelaardij.nl).
- Afb. 2. Het werkgebied van het gemeentelijke samenwerkingsverband Archeologie West-Friesland.
- Afb. 3. Muntschat uit de derde eeuw na Christus, gevonden ten zuiden van de Witte Paal in Schagen (bron: Huis van Hilde: vindplaatsnummer 0910).
- Afb. 4. 't Huys te Nuwedore en het uitzicht vanaf de uitkijktoren.
- Afb. 5. Een loden pelgrimsinsigne van Maria op de Keins (1519-1573) gevonden tijdens de opgraving aan Markt 22 in Schagen.
- Afb. 6. De Nationale Archeologiedagen werden in 2022 georganiseerd in de Grote Kerk in Schagen. Hier was een erfgoedmarkt en werden presentaties gegeven over recente onderzoeken.
- Afb. 7. Onderzoeksmeldingen in de gemeente Schagen.
- Afb. 8. Een zeer belangrijke bron voor de Westfriese situatie in de 17de eeuw is de topografische kaart van Johannes Dou (1651-1654, collectie Westfries Archief).
- Afb. 9. De kaart van Zoutman uit 1665 (collectie Zijper Museum).
- Afb. 10. Een kaartblad van de kadastrale minuut. Alle kaartbladen van de gemeente Schagen zijn in een GIS-programma uitgesneden en aan elkaar gelegd. Op deze manier ontstaat er een integraal overzicht uit de periode 1819-1826 (bron: beeldbank.cultureelerfgoed.nl).
- Afb. 11. De gemeente Schagen op de paleogeografische kaarten tussen 9000 en 2750 voor Chr. (bron: Vos & van Eerden 2021).

**West-Friese Archeologische Notities 68 - Toelichting Beleidskaart
en Cultuurhistorische Elementenkaart gemeente Schagen**

- Afb. 12. De gemeente Schagen op de paleogeografische kaarten tussen 1500 voor en 800 na Chr. De kaarten uit het eerste millennium na Chr. zijn sinds kort aangepast (bron: Vos & van Eerden 2021).
- Afb. 13. Laat 18de-eeuwse wijnflessen die bij het onderzoek aan Markt 22 in Schagen zijn aangetroffen.
- Afb. 14. Midden-IJzertijdaardewerk met Kalenderbergversiering opgegraven in Nes Noord (bron: Leek 2019).
- Afb. 15. Een vogelplastiek van aardewerk (200-250) afkomstig van de vindplaats Muggenburg III in Schagen (bron: Huis van Hilde: inv. Nr. 4096-09).
- Afb. 16. Een kelkpot van aardewerk (100-250) afkomstig van de vindplaats Muggenburg III in Schagen (bron: Huis van Hilde: inv. Nr. 4096-04).
- Afb. 17. Aan de Kerkbuurt in Tuitjenhorn zijn twee skeletten gedocumenteerd bij het graven van een plantgat op het middeleeuwse kerkterrein.
- Daarnaast is een bronzen knoop gevonden met een schedel en twee gekruiste beenderen. Dergelijke knopen zaten bevestigd op de handvatten van doodskisten.
- Afb. 18. De Westfriese Omringdijk vlakbij Eenigenburg. Op deze locatie zijn twee plekken te zien waar de dijk is doorgebroken. Na een dijkbreuk werd de dijk om de wielen (een doorbraak- of kolkgat) heen gelegd, waardoor een slingerende dijk is ontstaan.
- Afb. 19. Overzicht van de historisch-geografische elementen uit de cultuurhistorische waardenkaart (2001).
- Afb. 20. Legenda van historisch-geografische elementen (bron: RAAP-rapport 2594, KB2).
- Afb. 21. Overzicht van de nog aanwezige intacte verkaveling in relatie tot de dijken (bron: CHW 2001).
- Afb. 22. Een reconstructie van het landschap rond 1350.
- Afb. 23. De dijken t/m de 17de eeuw. De nieuwe dijk uit de 15de eeuw staat in oranje aangegeven.
- Afb. 24. Ligging van de droogmakerijen uit de late 16de en 17de eeuw.
- Afb. 25. Legenda van de cultuurhistorische elementenkaart.
- Afb. 26. Het verschil tussen de bronbestanden met betrekking tot het historisch groen.
- Afb. 27. De opbouw van de cultuurhistorische elementenkaart op basis van de kadastrale minuut en HISGIS:
 1. Uitsnede Kadastrale Minuut uit 1826. Centraal is de buitenplaats Ananas langs De Ruigeweg zichtbaar.
 2. Dezelfde uitsnede met daarop het landgebruik in 1826 (bron: HISGIS).
 3. De cultuurhistorische elementen op de kadastrale minuut uit 1826.
- Afb. 28. Na het onderzoek aan Markt 22 in Schagen is in Hotel Marktstad het resultaat van het onderzoek getoond door middel van een tentoonstelling. Op de foto: Fred Timmer, wethouder Joke Kruit en Jasper Leek (bron: Pieter Mietes).
- Afb. 29. Archeologie West-Friesland brengt elk jaar publieksbrochures uit over de meest recente onderzoeken. De brochures worden vaak tijdens een open dag of lezingavond gepresenteerd.

Bijlage 1 - Beleidskader

1.1 Het Rijksbeleid

1.1.1 Rijksbeleid archeologie en cultuurhistorie

De Monumentenwet 1988 is op 1 juli 2016 overgegaan in de Erfgoedwet. De Erfgoedwet vormt samen met de Omgevingswet het wettelijke fundament voor de cultuurhistorie in Nederland. In de Erfgoedwet is vastgelegd hoe met ons erfgoed wordt omgegaan, wie welke verantwoordelijkheden daarbij heeft en hoe het toezicht daarop wordt uitgeoefend. De Erfgoedwet bundelt bestaande wet- en regelgeving voor behoud en beheer van het cultureel erfgoed in Nederland. Bovendien zijn aan de Erfgoedwet een aantal nieuwe bepalingen toegevoegd. Het beschermingsniveau zoals die in de oude wetten en regelingen golden, blijven gehandhaafd. Onderdelen van de Monumentenwet die de fysieke leefomgeving betreffen, worden overgeheveld naar de Omgevingswet die in 2023 van kracht wordt. Voor deze onderdelen is een overgangsregeling in de Erfgoedwet opgenomen voor de periode 2016-2023. Het betreft dan:

1. Vergunningen tot wijziging, sloop of verwijdering van rijksmonumenten
2. Verordeningen, bestemmingsplannen, vergunningen en ontheffingen op het gebied van archeologie
3. Bescherming van stads- en dorpsgezichten

Zaken zoals het certificeringsstelsel en de aanwijzing van archeologische rijksmonumenten blijven in de Erfgoedwet.

Per 1 januari 2012 is de Modernisering Monumentenwet doorgevoerd via een wijziging van artikel 3.6. lid 2 van Besluit ruimtelijke ordening. In de toelichting van een bestemmingsplan moet voortaan het volgende worden opgenomen: Een beschrijving van de wijze waarop met de in het gebied aanwezige cultuurhistorische waarden en in de grond aanwezige of te verwachten monumenten rekening is gehouden. Hierdoor dienen cultuurhistorische waarden dus uitdrukkelijk te worden meegewogen bij het vaststellen van bestemmingsplannen. Gemeenten zullen een inventarisatie moeten (laten) maken van alle cultuurhistorische waarden in een bestemmingsplangebied, dus niet alleen de archeologische waarden. Daarnaast moeten ze aangeven welke conclusies ze daaraan verbinden en op welke wijze ze deze waarden borgen in het bestemmingsplan. Dit is één van de pijlers van de Modernisering Monumentenzorg (MoMo).

De Rijksdienst helpt gemeenten om hieraan te voldoen met de Handreiking erfgoed en ruimte. Hierin staat hoe gemeenten zo'n inventarisatie en analyse kunnen uitvoeren. Ook wordt in deze handreiking aangegeven op welke wijze gemeenten cultuurhistorische waarden kunnen opnemen in een bestemmingsplan, compleet met voorbeeldbepalingen.

1.1.2 Omgevingswet

De Omgevingswet treedt in 2023 in werking. Dit wetsvoorstel vervangt grote delen van de Monumentenwet 1988 en heeft vooral betrekking op de ruimtelijke component die archeologie heeft en de plaats die het heeft in de ruimtelijke ordening.

De nieuwe Omgevingswet heeft als doelstellingen:

- De verschillende plannen voor ruimtelijke ordening, milieu en natuur beter op elkaar

afstemmen;

- Duurzame projecten (zoals windmolenparken) stimuleren;
- Gemeenten, provincies en waterschappen meer ruimte geven om hun omgevingsbeleid af te stemmen op hun eigen behoeften en doelstellingen.

Op de website van de Rijksoverheid staat:

Het omgevingsrecht bestaat uit tientallen wetten en honderden regelingen voor ruimte. Wonen, infrastructuur, milieu en water. Zijn hebben allemaal hun eigen uitgangspunten, werkwijzen en eisen. De wetgeving is daardoor te ingewikkeld voor de mensen die ermee werken. Daardoor duurt het bijvoorbeeld langer voordat een project kan starten.

1.1.3 KNA/NOaA/WF-OA

Vanuit het Rijk bestaan ook specifiek voor archeologie-richtlijnen. Belangrijk om te vermelden zijn ook de Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie (KNA)¹, waarin de vaktechnische normen en werkprocessen beschreven staan, en de Nationale Onderzoeksagenda Archeologie², waarmee samenhang in het archeologisch onderzoek in Nederland wordt bewerkstelligd.

1.2 Het provinciaal beleid

1.2.1 Archeologisch en cultuurhistorisch beleid

Structuurvisie Noord-Holland 2040

Het ruimtelijk beleid van de Provincie Noord-Holland is vastgelegd in de 'Structuurvisie Noord-Holland 2040 – Kwaliteit door veelzijdigheid'.³ Archeologie is daarin aangewezen als één van de kernkwaliteiten van het landschap. Daarnaast gaat de Provincie Noord-Holland uit van een ontwikkelingsgerichte benadering, waarbij zorgvuldig wordt omgegaan met de bestaande (historische) kenmerken van het landschap. In de bijbehorende Provinciale Ruimtelijke Verordening Structuurvisie heeft de Provincie regels geformuleerd over de inhoud van en de toelichting in bestemmingsplannen als er sprake is van provinciaal belang. In een bestemmingsplan moet bijvoorbeeld duidelijk omschreven worden hoe er omgegaan wordt met de cultuurhistorische objecten (waaronder archeologische waarden).

Archeologische gebieden

De provincie Noord-Holland heeft 10 archeologische gebieden van provinciaal belang gedefinieerd. De gemeente Schagen ligt deels in een dergelijk gebied: West-Friesland. Als in gebieden van provinciaal belang het maatschappelijk belang dusdanig groot is dat waardevolle archeologische vindplaatsen aangetast moeten worden, vraagt de provincie aan te geven op welke wijze archeologische waarden door compenserende maatregelen in het plan zijn ondergebracht. Het gemeentelijk beleid vormt een vertaling van deze provinciale opdracht. De provinciale monumenten zijn middels de Provinciale Omgevingsverordening geborgd binnen de ruimtelijke ordening.

Cultuurhistorie

Archeologie is onlosmakelijk verbonden met het landschap en de cultuurhistorie van een gebied.

In de vernieuwde 'Leidraad Landschap en Cultuurhistorie Noord-Holland'⁴⁴ (10 april 2018) wordt een provinciale handreiking gegeven voor het inpassen van nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen in het bestaande landschap. Hierover wordt in de toelichting op de cultuurhistorische kaart meer toegelicht.

1.2.2 Bijzondere Provinciale Landschappen (BPL)

De provincie Noord-Holland heeft 32 Bijzondere Provinciale Landschappen aangewezen. Ruimtelijke ontwikkelingen zijn mogelijk in BPL, zolang ze de kernkwaliteiten niet aantasten. Denk aan fietspaden, energievoorzieningen, kleinschalige woningbouw (tot 11 woningen) of bouwwerken met een oppervlak van minder dan 500 m². Plannen voor ontwikkelingen die hierbuiten vallen, tasten het bijzondere landschap aan. Uitvoering van die plannen kan alleen als het van groot openbaar belang is en als er kan worden aangetoond dat er geen andere mogelijkheden zijn. De schade aan het landschap moet dan worden gecompenseerd.

Bijzondere Provinciale Landschappen in Schagen

In de gemeente Schagen liggen 3 Bijzondere Provinciale Landschappen, te weten:

- Gebied 5. Bijzonder Provinciaal Landschap Callantsoog
- Gebied 16. Bijzonder Provinciaal Landschap Schagen
- Gebied 31. Bijzonder Provinciaal Landschap Zijpepolder Noord en Zuid

BPL Callantsoog

Ad Gebied 5: Het BPL Callantsoog ligt tegen het jonge duinlandschap aan en omvat het oorspronkelijke eiland Callantsoog en het aandijkingslandschap eromheen. In het polderlandschap zijn nog steeds enkele nollen aanwezig. De polders hebben een overwegend open en kleinschalig karakter met een blokverkaveling. Polder het Koegras heeft een grotere maatvoering en openheid. Enige beslotenheid concentreert zich in het centrum van het BPL Callantsoog, door de aanwezigheid van de nollen met hun begroeiing in combinatie met woon- en recreatiebebouwing en beplanting.

De ruimtelijk drager van dit landschap wordt gevormd door de randen van de polders die door hun hoogte een uitgesproken karakter hebben in dit BPL.

BPL Schagen

Ad gebied 16: Rond de Stad Schagen ligt het Bijzonder Provinciaal Landschap Schagen. De belangrijkste ruimtelijke dragers voor het BPL Schagen zijn de bebouwingsstructuren en de vaarten en dijken.

Het BPL Schagen is een oud zeekeilandschap met deels een historische, kleinschalige en onregelmatige blokverkaveling. Het landschap heeft daarbij ook de karakteristiek behouden van de oorspronkelijke veenontginning. Voormalige getijdegeulen zijn in het landschap herkenbaar als relatief hooggelegen kreekruggen. Historische bewoningsconcentraties zijn als lange linten of hoger gelegen terpen zichtbaar in het landschap.

BPL Zijpepolder Noord en Zuid

Ad gebied 31: Het BPL Zijpepolder Noord en Zuid omvat drie losse polderdelen van de Zijpepolder. Twee ervan liggen aan de noordkant van de polder en één helemaal aan de zuidkant van de polder. Het noordwestelijke polderdeel (deelgebied 1) ligt tussen de Zijperdijk,

de Korte Bosweg en de Koning Willem II-weg. Het noordoostelijke polderdeel (deelgebied 2) ligt tussen de spoorlijn, Grote Sloot, het Stolpen-Schagen Kanaal, de Korte Ruigeweg, de Korte Belkmerweg en de Zijperdijk. Het zuidelijke polderdeel (deelgebied 3) wordt omsloten door de Hazeweg en de Hazerdijk, De Burgerweg en de Belkmerweg en wordt ook wel Polder Q genoemd. Een aantal kavels in deze drie delen van de Zijpepolder maken onderdeel uit van het NNN. Het zuidelijke deelgebied is N2000. De twee noordelijke polderdelen, deelgebied 1 en 2, maken onderdeel uit van een bollenconcentratiegebied.

De Zijpepolder heeft een rechthoekige opbouw met een rationele verkaveling en contrasteert daarmee met de aangrenzende veen- en zeeleipolders en het duingebied. De Zijpepolder 'verkleurt' van west naar oost: dichtbij de kust is de bodem meer zandig en vindt bollenteelt plaats, afgewisseld met recreatieve voorzieningen. Aan de (noord)oostzijde en in het zuiden ligt de polder iets lager, met een overgang naar de zeeleigebieden. Deze delen zijn in gebruik als grasland en akkerland. Het meest noordwestelijke deel van de polder (waarin deelgebied 1 ligt) en het zuidwestelijke deel van de polder (waarin deelgebied 3 ligt), bestaan zelfs bijna volledig uit grasland.

De ruimtelijke dragers binnen de Zijpepolder zijn de lange polderlinten die grofweg evenwijdig aan de kust lopen. Langs deze lange lijnen staat vrijstaande bebouwing aan beide zijden, waartussen doorzichten zijn naar het achterliggende landschap. In de linten zijn vele stolpen te vinden. Met name langs de Grote Sloot is er sprake van een stolpenstructuur. De dijken zijn eveneens belangrijke ruimtelijke dragers en vormen een duidelijke begrenzing van de polder.

De bijzondere Provinciale Landschappen zijn opgenomen in de Omgevingsverordening NH2020 (zie § 1.2.4)

1.2.3 Aardkundig erfgoed

Aardkundige monumenten

Aardkundige monumenten werden tot de invoering van de Omgevingsverordening NH2020 (zie § 1.2.4) extra beschermd via de Provinciale Milieuverordening (PMV). Indien ruimtelijke ontwikkeling in een dergelijk gebied worden beoogd, diende contact te worden opgenomen met de Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied.

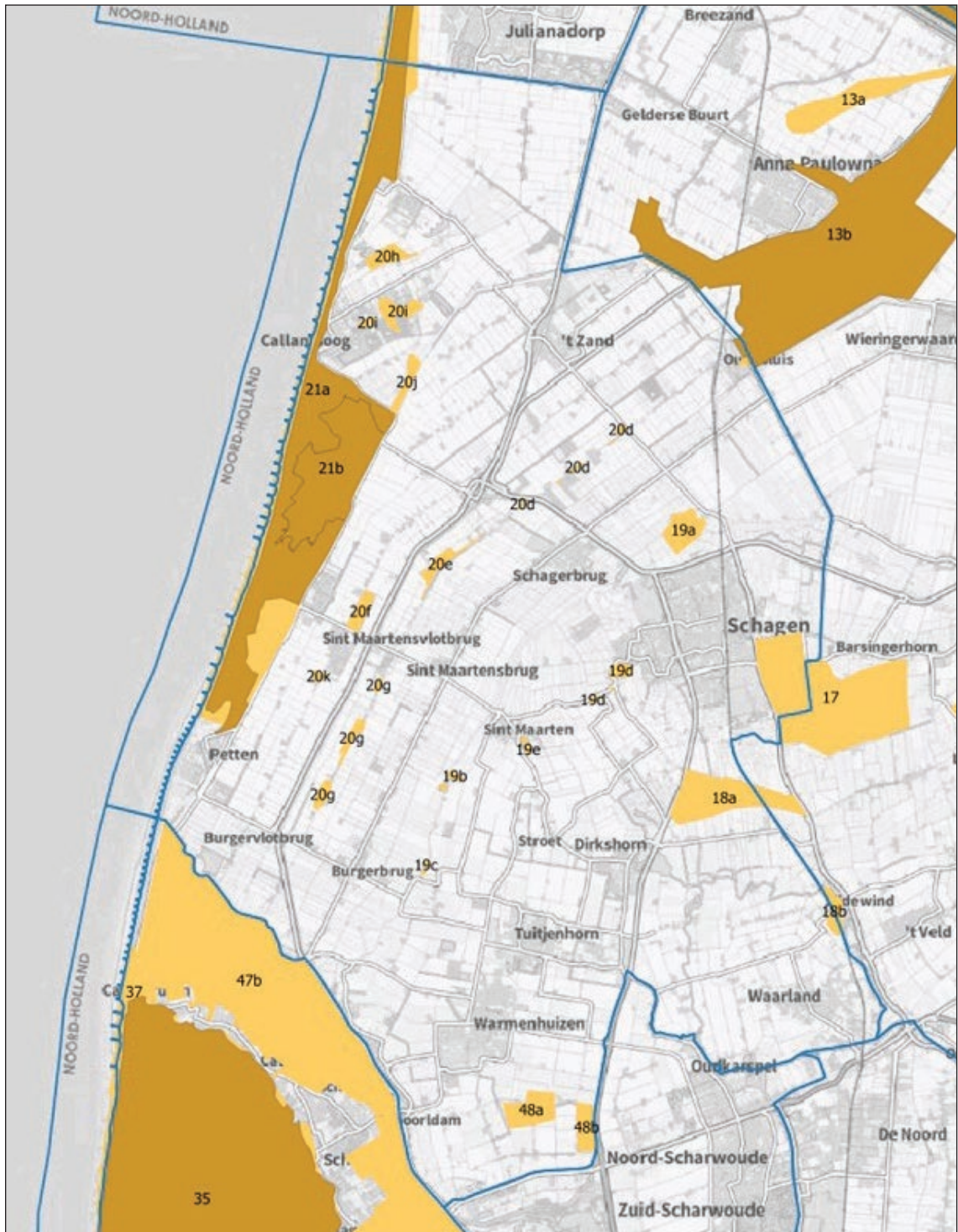
Het Zwanenwater en de duinen van Petten-Den Helder

In de gemeente Schagen liggen twee aardkundige monumenten in het duingebied:

- gebied 21a: Duinen Petten-Den Helder
- gebied 21 b: Zwanenwater

De duinen van Petten tot Den Helder betreffen een smalle duingordel, bestaande uit een gesloten complex van (ex-) zeerepen en stuifdijken en een afwisseling van valleien en smalle duinen, die soms tot paraboolduinen verwaaid zijn. De stuifdijken (Zijperzeedijk en Schinkeldijk) zijn aangelegd in 1533 en 1572. Later zijn de westelijke zeerepen ontstaan. Ten zuiden van Callantsoog bevinden zich enkele duinmeren, waaronder het Zwanenwater. Dit is het grootste natuurlijke duinmeer van Europa. Beide aardkundige monumenten zijn grotendeels opgenomen in de Natura 2000 gebieden van het ministerie van LNV.

West-Friese Archeologische Notities 68 - Toelichting Beleidskaart
en Cultuurhistorische Elementenkaart gemeente Schagen

Overzicht van de aardkundige monumenten (donkergeel) en de aardkundige waarden (bron: provincie Noord-Holland).

Oude Veer, Anna Paulowna

Gebied 13b: Oude Veer, Anna Paulowna ligt tegen de gemeentegrens aan (zie afbeelding hierboven): een voormalige kwelder- en wadsysteem, dat ontstaan is in de 12de eeuw met nu nog in het reliëf zichtbare krekens, geulen, oeverwallen en oeverlanden. De kwelder is pas in 1826 ingepolderd tot de Anna Paulownapolder.

Aardkundig waardevolle gebieden

De provincie Noord-Holland beschermt aardkundig waardevolle gebieden. Aardkundige waarden hebben te maken met de geologische opbouw, de geomorfologie en de bodem van een gebied. De aardkundig waardevolle terreinen zijn niet integraal opgenomen in de beleidskaart archeologie, maar zijn wel geraadpleegd. Veel gebieden hebben in het bestemmingsplan een dubbelbestemming Aardkundig waardevol gebied gekregen.

Daar waar de aardkundige waarden een relatie hebben met de aanwezige of te verwachten archeologische of cultuurhistorische waarden, zijn deze opgenomen in de beleidskaart archeologie of de inventarisatiekaart cultuurhistorie.

De aardkundig waardevolle gebieden zijn via de bestemmingsplannen beschermd. Vanuit de Provincie zijn deze waarden, die tot voor kort in de Provinciale Ruimtelijke Verordening zaten, niet meer van belang en daardoor niet opgenomen in de Provinciale Omgevingsverordening NH2020 (zie hieronder).

Aardkundig waardevolle gebieden in Schagen

De gemeente Schagen heeft binnen zijn grondgebied de volgende aardkundig waardevolle terreinen:

- **Gebied 17:** Polder Schagen en Hooglandspolder: een brede inversiekreekrug (gevormd tussen 4300 en 3800 jaar geleden: voorheen Calais IV-afzetting). De rug is vooral opgebouwd uit zeer fijne kalkrijke zanden en is door differentiele klink hoger komen te liggen dan het omliggende kleigebied. In de Late Middeleeuwen is het gebied doorsneden door zee-erosiegeulen ten gevolge van dijkdoorbraken van de Westfriese Omringdijk.
- **Gebied 18 A:** Meerwal: Vennikerlanden, Tolke en gebied **18B** Blokhuizen, Zuidewind: meerwallen, gevormd door golfwerking en wind vanuit een voormalig meer.
- **Gebied 19 A t/m E:** Wielen, overslaggrond, zee-erosiegeulen en natuurlijke waterlopen. Keinsmerwiel (19A), Dijkstaal (19B), Burgerwielen (19C), Westfriese dijk: Schager Wiel en Valkkoog (19D) en De Wielen Sint Maarten (19 E). De wielen zijn gevormd door een doorbraak van de Westfriese zeedijk in de 15de of 16de eeuw, met daarachter een waaivormige overslaggrond en een zeeerosiegeul met daarin tegenwoordig nog een kronkelend slootje. Een deel van de wielen is tevens provinciaal bouwkundig monument (onderdeel van het ensemble Westfriese Omringdijk).
- **Gebied 20:** antropogeen beïnvloede verstuingen (nollen) verspreid over delen van de polder Zijpe. Nollen zijn geïsoleerde duinzandkopjes of ruggen binnen een ingepolderd kweldergebied.

20D Korte Ruigeweg, Schagerbrug; 20E: Korte Tuigeweg 't Buurtje- Ananas, Sint Maartensvlotbrug; 20F: Het Wildrijk, Sint Maartenszee; 20G: Ruigeweg, Sint Maartensvlotbrug; 20H: Het Nollenland van Abbestede; 20I: Kooibos; 20J: Oosternollen, Callantsoog; 20K: Eureka, Sint Maartenszee.

Het Nollenland van Abbestede en het Kooibos zijn restanten van duinen uit de Middeleeuwen, gelegen aan de zuidoostzijde van het voormalige eiland 't Oghe. Het gebied Kooibos is daarna nog doorbroken door het gelijknamige zeegat. Dit is nog te herkennen aan een moerassige laagte. De Oosternollen bij Callantsoog zijn door verstuing gevormde duinen aan de voet van de Zijperzeedijk.

De overige nollen zijn gevormd langs de wegen in de Zijpe.

- **Gebied 48:** Diepsmeer-Noord (48a) en Diepsmeer-Oost (48b): Meerwallen. Gebieden met welvingen en wallen, die in de Middeleeuwen zijn gevormd door golfwerking in combinatie met wind vanuit een meer. Deze meerwallen zijn nauwelijks nog zichtbaar door egalisatie.

1.2.4 Omgevingsverordening NH2020

In de omgevingsverordening NH 2020 zijn werkingsgebieden aangegeven. De meest relevante voor archeologie en cultuurhistorie betreffen de NNN en/of BPL-gebieden, waar aardkundige waarden zijn opgenomen, het werkingsgebied cultureel erfgoed en de Oude bosgroeiplaatsen.

Aardkundige waarden

Bescherming richt zich nu niet meer op de 64 aardkundige waarden. Deze komen te vervallen. Daarnaast stapt de Provincie af van de term 'aardkundige monumenten' en noemt deze nu 'aardkundige waarden'. Deze waarden zijn opgenomen in NNN en/of BPL-gebieden. Instructieregels hiervoor staan in OVN2020 (bijlage 5 + 6). Ruimtelijke plannen van gemeenten moeten wezenlijke kenmerken en waarden/kernkwaliteiten beschermen en significante aantasting voorkomen. Afwijken mag bij groot openbaar belang. Beoordeling door gemeente. Provincie reageert op plannen in vooroverleg.

Afdeling 4.1 Natuurbeheer

In artikel 4.16 Ontheffing voor herbeplanting op andere gronden staat aangegeven dat de digitale verbeelding van de kaart van oude bosgroeiplaatsen is toegevoegd als werkingsgebied in de viewer. Het doel van deze regels is een verdere verschraving van het landschap of ecologische waarden tegen te gaan.

Afdeling 4.6 Cultureel erfgoed

Hieronder staan de verboden activiteiten benoemd aan provinciale monumenten. De werkingsgebieden zijn gedownload van de provincie.

Door de Westfriese Omringdijk over te nemen in de beleidskaart archeologie is in één oogopslag zichtbaar met welk beschermenswaardig cultureel erfgoed rekening moet worden gehouden. De overige beschermde provinciale monumenten betreffen gebouwen, wielen, bruggen of sluizen die niet via de archeologische beleidskaart worden beschermd.

Deze zijn voor het overzicht op de cultuurhistorische elementenkaart zichtbaar gemaakt. De Kwaliteitszone Westfriese Omringdijk is eveneens opgenomen.

1.3 Archeologiebeleid gemeente Schagen

1.3.1 Dubbelbestemming Waarde-Archeologie in vigerende bestemmingsplannen

In vigerende bestemmingsplannen is voor grote delen van de gemeente een dubbelbestemming Waarde-Archeologie opgenomen om duurzaam behoud van eventueel aanwezige archeologische waarden te borgen. De bijbehorende vrijstellingsgrenzen voor archeologisch onderzoek zijn overgenomen uit de drie oude beleidskaarten archeologie.

In veel bestemmingsplannen binnen de gemeente Schagen is een verkeerde regel opgenomen. Daarin zijn uitzonderingen gemaakt die een duurzaam behoud van archeologische waarden niet borgen (zie onderstaande tabel).

**West-Friese Archeologische Notities 68 - Toelichting Beleidskaart
en Cultuurhistorische Elementenkaart gemeente Schagen**

Overzicht dubbelbestemming Waarde-Archeologie in vigerende bestemmingsplannen.

Dubbel- bestemming	Voormalige gemeente Zijpe	Voormalige gemeente Schagen	Voormalige gemeente Harenkarspel
	Vrijstellingsgrens (oppervlakte en dieper dan)		
Waarde- Archeologie 1	Geen vrijstellingsgrens	0 m ² en 0,35m	0 m ²
Waarde- Archeologie 2	0 m ² (voor bouwwerken) en 0,35m	50 m ² en 0,35 m	100 m ² en 0,35m
	50 m ² voor aanbrengen verhardingen en 0,35m		
Waarde- Archeologie 3	100 m ² en 0,35 m	500 m ² en 0,4 m	500 m ² en 0,5 m
Waarde- Archeologie 4	500 m ² en 0,5 m	2.500 m ² en 0,4 m	2.500 m ² en 0,5 m
Waarde- Archeologie 5	2.500 m ² en 0,5 m	10.000 m ² en 0,4 m	10.000 m ² en 0,5 m
Waarde- Archeologie 6	10.000 m ² en 0,5 m		
	Bouwregel correct	Bouwregel niet correct!	Bouwregel correct
	Vrijstellingsgrens bij werkzaamheden ontbreekt		

1.3.2 Beleidskaart archeologie voormalige gemeente Zijpe

In 2007 is een beleidsnota archeologie voor de voormalige gemeente Zijpe opgesteld, met een bijbehorende beleidskaart archeologie.⁵ De beleidskaart is vervolgens opgenomen in veel bestemmingsplannen.

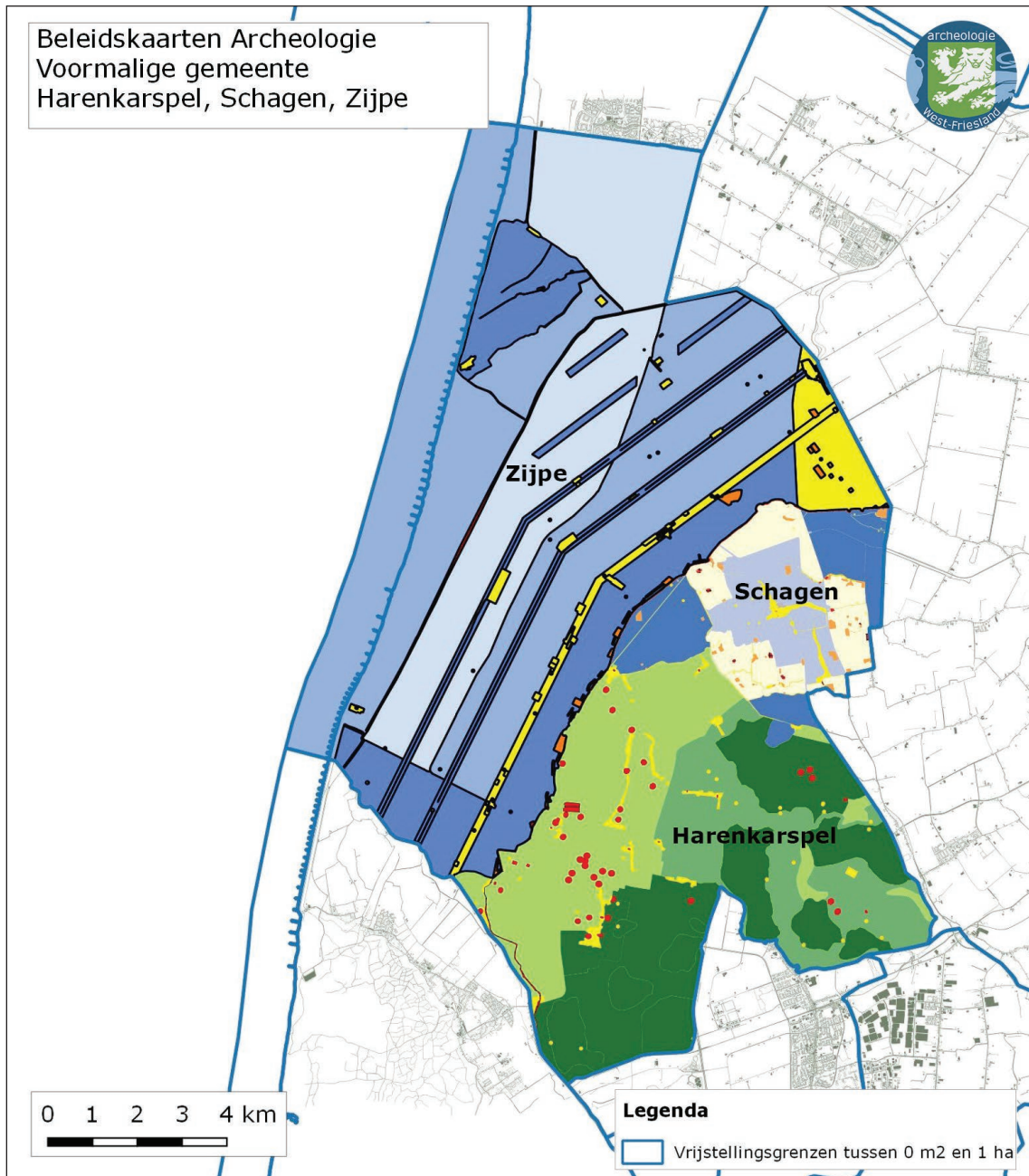
Vanwege de cultuurhistorische kenmerkendheid van de voormalige gemeente Zijpe is de nadruk gelegd op de volgende archeologische speerpunten:

- De 16de-eeuwse bedijking van de Zijpe met zijn molens en dijken;
- De archeologische waarden in de ondergrond van de historische dorpskernen in de gemeente;
- De buitenplaatsen en hun tuinen en landgoederen, die hier in de 17de en 18de eeuw in grote getale aanwezig waren en waar vandaag de dag veelal jongere bebouwing aanwezig is;
- De stolpboerderijen en hun voorgangers;
- De oudere vindplaatsen, die ondanks de eroderende werking van de zee in de ondergrond van de polder bewaard zijn gebleven;
- Het hoogdynamische kustgebied van Petten en Callantsoog met de vroege aan- en bedijkingen.

De voormalige gemeente Zijpe heeft geen provinciale monumenten of archeologische rijksmonumenten.

De op de beleidskaart aangegeven archeologiegebieden zijn in vijf gebieden ingedeeld.

⁵ Alders & Husken 2007.

Overzicht van de bestaande beleidskaarten Archeologie van de voormalige gemeenten Harenkarspel, Schagen en Zijpe. De vrijstellingsgrenzen variëren tussen de 0 m² en 1 ha.

Eerste categorie

Voor alle plangebieden waarin bodemroering gaat gebeuren -ongeacht diepte en omvang- moet de archeologische waarde van de bodem worden bepaald.

Voorbeelden van deze categorie zijn enkele dijken, bewoning uit de Romeinse tijd langs de Westfriese Omringdijk en de terp Groot Keinse. Deze elementen hebben de hoogste waarde gekregen.

Tweede categorie

Voor plangebieden (waarin bodemroering gaat gebeuren) die groter zijn dan 100 m² en dieper

dan 35 cm moet de archeologische waarde van de bodem worden bepaald. Op deze terreinen zijn in de bodem aangetoonde of te verwachten belangwekkende archeologische waarden aanwezig.

Hieronder vallen de historische dorpskernen, de (verdwenen) poldermolens, een eendenkooi en buitenplaatsen. Ook de Polder E en polder KP ten oosten van de spoorlijn zijn aangemerkt als gebied van de tweede categorie. In dit gebied zijn sporen uit de perioden van vóór de bedijking te verwachten.

Derde categorie

Voor plangebieden (waarin bodemroering gaat gebeuren) die groter zijn dan 500 m² en dieper dan 40 cm moet de archeologische waarde van de bodem worden bepaald. Dit is het overige grondgebied in de gemeente Zijpe met hoge verwachtingswaarde. Dit deel van de gemeente kan archeologische waarden bevatten, maar de ligging daarvan is nog onbekend. Er kunnen zowel resten aanwezig zijn van nederzettingen en ontginningen uit de prehistorie, Romeinse tijd of de (vroeg) Middeleeuwen, waarvan de positie van tevoren moeilijk te bepalen is.

Vierde categorie

Voor plangebieden (waarin bodemroering gaat gebeuren) die groter zijn dan 2.500 m² en dieper dan 40 cm moet de archeologische waarde van de bodem worden bepaald. Overig grondgebied en waterbodems zonder hoge verwachtingswaarde behoren ook tot deze categorie. Hieronder vallen het duingebied, de uitlandse polder en de Polders tussen Noord-Hollands Kanaal en Grote Sloot.

Vijfde categorie

Voor plangebieden (waarin bodemroering gaat gebeuren) die groter zijn dan 10.000 m² en dieper dan 50 cm moet de archeologische waarde van de bodem worden bepaald. Overig grondgebied en waterbodems zonder hoge verwachtingswaarde behoren ook tot deze categorie. Hieronder vallen de polder 't Koegrass en de polders ten westen van het Noord-Hollands Kanaal.

Voor de Ruigeweg en de Belkmerweg is een speciale categorie gemaakt. Bij de aanleg van deze lengtewegen door de Zijpe maakt men gebruik van de tochten van de voorgaande bedijking die door de langdurige inundatie waren dichtgeslibd met zand. De Ruigeweg en Belkmerweg zijn archeologisch relevant vanwege de informatie die zij kunnen leveren over hun structuur en opbouw. Alleen bij bepaalde bodemingrepen kunnen waarnemingen gedaan worden over de structuur en opbouw van de weg.

1.3.3 Beleidskaart archeologie voormalige gemeente Schagen

In 2008 is een beleidsnota Cultuurhistorie opgesteld.⁶ De beleidskaart is vervolgens opgenomen in veel bestemmingsplannen. Naar aanleiding van de nota cultuurhistorie is in 2013 een Toelichting op de historisch-geografische waardenkaart vervaardigd.⁷ Deze nota is (nog) niet verwerkt in bestemmingsplannen.

6 Haakmeester & Visser-Poldervaart 2008.

7 Wink, Soonius & de Boer 2013.

West-Friese Archeologische Notities 68 - Toelichting Beleidskaart en Cultuurhistorische Elementenkaart gemeente Schagen

In de nota cultuurhistorie zijn de volgende speerpunten aangegeven:

- Prehistorische bewoningssporen;
- Bewoningssporen uit de Romeinse tijd
- Ontwikkeling van de nederzettingsgeschiedenis vanaf de vroege middeleeuwen
- Verkavelingspatronen met verschillende geschiedenis (bijv. Polder Neskaag en Polder Burghorn)
- Microreliëf
- Dijken en kades, in het bijzonder de Westfriese Omringdijk
- Terpen
- Wegen- en waterlooppatronen vanaf de vroege middeleeuwen

De voormalige gemeente Schagen kent twaalf beschermde archeologische rijksmonumenten (allen huisterpen). De Westfriese Omringdijk is een provinciaal monument.

De overige archeologisch waardevolle gebieden zijn opgedeeld in vijf categorieën.

Eerste categorie

Voor alle plangebieden waarin bodemroering gaat gebeuren -ongeacht diepte en omvang- moet de archeologische waarde van de bodem worden bepaald.

Voorbeelden van deze categorie zijn het kasteelterrein Slot Schagen, (middeleeuwse) kerkterreinen en AMK-terreinen van hoge en zeer hoge archeologische waarde.

Tweede categorie

Voor plangebieden (waarin bodemroering gaat gebeuren) die groter zijn dan 50 m² en dieper dan 35 cm moet de archeologische waarde van de bodem worden bepaald. Op deze terreinen zijn in de bodem aangetoonde of te verwachten belangwekkende archeologische waarden aanwezig.

Hieronder vallen de historische dorpskernen, de (verdwenen) poldermolens, de tuinen van het Slot Schagen, dijken en terpen langs de dijkringen die niet tot de eerste categorie behoren.

Derde categorie

Voor plangebieden (waarin bodemroering gaat gebeuren) die groter zijn dan 500 m² en dieper dan 40 cm moet de archeologische waarde van de bodem worden bepaald. Dit is zijn de oude polders rond Schagen die nog onbebouwd zijn. Naast de Polder Schagen, polder de Nes, De Hale en Nescaeg westzijde valt een Schagerwiel onder deze categorie.

Vierde categorie

Voor plangebieden (waarin bodemroering gaat gebeuren) die groter zijn dan 2.500 m² en dieper dan 40 cm moet de archeologische waarde van de bodem worden bepaald. Dit deel van de gemeente kan archeologische waarden bevatten, maar de aarde en precieze ligging daarvan is (deels) nog onbekend. Indien in deze gebieden nog archeologische resten aanwezig zijn, kunnen deze bestaan uit sporen van bewoning en agrarisch gebruik, die dateren uit de vroege en late middeleeuwen, maar mogelijk ook uit de prehistorie en Romeinse tijd. Deze resten kunnen concreet bestaan uit bijvoorbeeld ophogingen, (afval)kuilen, waterputten, paalsporen slootvullingen en gebruiksvoorwerpen.

Vijfde categorie

Voor plangebieden (waarin bodemroering gaat gebeuren) die groter zijn dan 10.000 m² en dieper dan 50 cm moet de archeologische waarde van de bodem worden bepaald. Dit betreft het overige recent bebouwd gebied. Dit deel van de gemeente kan archeologische waarden bevatten, maar de aard en precieze ligging daarvan is (deels) nog onbekend. Op grond van de aanwezige bebouwing bestaat de kans dat de eventueel aanwezige archeologische waarden verstoord zijn geraakt.

1.3.4 Beleidskaart archeologie voormalige gemeente Harenkarspel

In 2010 is een beleidsnota cultuurhistorie opgesteld voor de voormalige gemeente Harenkarspel.⁸ Om de kwaliteit en omvang van het bodemarchief inzichtelijk te maken en de archeologische belangenafweging in het ruimtelijk ordeningsproces zo werkbaar mogelijk te houden heeft de gemeente Harenkarspel de archeologische beleidskaart Harenkarspel vastgesteld. De beleidskaart is als onderlegger voor het opstellen en herzien van bestemmingsplannen opgesteld. In vrijwel alle bestemmingsplannen is een dubbelbestemming Waarde-Archeologie opgenomen op basis van de beleidskaart archeologie.

Overzicht hoe met de cultuurhistorische waarden bij ruimtelijke plannen moet worden omgegaan.

Waarde	Categorie	Rekening houden met archeologie vanaf planomvang van en diepte vanaf
WR A-1	Monument en zeer hoge trefkans	Bij alle grondroerende werkzaamheden
WR A-2	Zeer hoge verwachting	Bij plannen groter dan 100 m ² en dieper dan 35 cm
WR A-3	Hoge tot middelhoge trefkans	Bij plannen groter dan 500 m ² en dieper dan 50 cm
WR A-4	Middelhoge verwachting	Bij plannen groter dan 2500 m ² en dieper dan 50 cm
WR A-5	Lage verwachting	Bij plannen groter dan 10.000 m ² en dieper dan 50 cm
N.v.t.	Geen verwachting	archeologievrij
Cultuur-landschappelijke waarde	Geen archeologieregime: Streven naar behoud	

De gebieden van cultuurlandschappelijke waarde en de gebieden zonder verwachting zijn niet begrensd op de beleidskaart archeologie. In de tekst wordt aangegeven dat boezemwaters geen archeologieregime krijgen.

De beleidskaart archeologie heeft vijf regimes.

⁸ Nyst e.a. 2010.

Eerste categorie

Voor alle plangebieden waarin bodemroering gaat gebeuren -ongeacht diepte en omvang- moet de archeologische waarde van de bodem worden bepaald.

Het regime van de eerste categorie geldt bij monumenten en bij terreinen waar een zeer hoge trefkans op archeologie is, zoals religieuze terreinen en 't Huys te Nuwendore. Bij alle niet-reguliere grondroerende werkzaamheden moet rekening gehouden worden met de aanwezigheid van archeologische resten, ook bij grondroerende werkzaamheden tijdens restauratiewerk. Ook voor de middeleeuwse huisterpen van zeer hoge archeologische waarde geldt dit regime. De Westfriese Omringdijk, die provinciaal monument is, valt hier ook onder. In het buitengebied rond Warmenhuizen tot Sint Maarten staan veel terpen aangegeven. Deze zijn voor een deel niet goed gelokaliseerd.

Tweede categorie

Voor plangebieden (waarin bodemroering gaat gebeuren) die groter zijn dan 100 m² en dieper dan 35 cm moet de archeologische waarde van de bodem worden bepaald. Op deze terreinen zijn in de bodem aangetoonde of te verwachten belangwekkende archeologische waarden aanwezig.

Hieronder vallen de historische dorpskernen, de (verdwenen) poldermolens, dijken en terpen langs de dijkringen die niet tot de eerste categorie behoren.

De dorpen in de voormalige gemeente Harenkarspel zijn voor een groot deel gevormd op terpenlinten.

Derde categorie

Voor plangebieden (waarin bodemroering gaat gebeuren) die groter zijn dan 500 m² en dieper dan 40 cm moet de archeologische waarde van de bodem worden bepaald.

Dit betreft het westelijke deel van de voormalige gemeente Harenkarspel. Voor deze bewoningszone met veel terpen geldt dat bij grondroerende werkzaamheden met een omvang van meer dan 500 m² rekening moet worden gehouden met de aanwezigheid van archeologische waarden. Onduidelijk is waarop dit gebaseerd is. De ruilverkaveling Geestmerambacht heeft grote schade toegebracht aan het bodemarchief.

Vierde categorie

Voor plangebieden (waarin bodemroering gaat gebeuren) die groter zijn dan 2.500 m² en dieper dan 40 cm moet de archeologische waarde van de bodem worden bepaald.

Het oostelijk deel van de gemeente is sinds de Prehistorie lager en natter en heeft daardoor een lagere kans op bewoningsresten dan het westelijk deel van de gemeente. Toch is er een zeer klein aantal terpen bekend. Dit deel van de gemeente kan archeologische waarden bevatten, maar de aarde en precieze ligging daarvan zijn (deels) nog onbekend. Indien in deze gebieden nog archeologische resten aanwezig zijn, kunnen deze bestaan uit sporen van bewoning en agrarisch gebruik, die dateren uit de vroege en late middeleeuwen, maar mogelijk ook uit de prehistorie en Romeinse tijd. Deze resten kunnen concreet bestaan uit bijvoorbeeld ophogingen, (afval)kuilen, waterputten, paalsporen slotvullingen en gebruiksvoorwerpen.

Vijfde categorie

Voor plangebieden (waarin bodemroering gaat gebeuren) die groter zijn dan 10.000 m² en

dieper dan 50 cm moet de archeologische waarde van de bodem worden bepaald. Dit betreft de droogmakerijen, die vanaf het einde van de 16de eeuw zijn ingepolderd. De droogmakerijen zijn archeologisch niet heel interessant, op de dijken, wegen en molens na.

1.3.5 Erfgoedverordening 2013

In 2013 is een erfgoedverordening opgesteld. Hierin staat het één en ander opgenomen aangaande de vastgestelde beleidskaarten van de voormalige gemeente Harenkarspel, Zijpe en Schagen. Artikel 16 betreft de Instandhoudingsbepaling.

Het is onduidelijk voor welke terreinen een metaaldetectorverbod is aangegeven (via de APV).

1.3.6 Omgevingsvisie Schagen

De omgevingsvisie Schagen is op 14 december 2021 vastgesteld. In de inleiding staat:

“Onze Omgevingsvisie laat zien wat we belangrijk vinden voor de omgeving waarin we wonen, werken en waarin we onze vrije tijd doorbrengen. Het is een visie op hoofdlijnen gericht op onze toekomst. Met onze Omgevingsvisie nodigen we iedereen uit om bij te dragen aan de ontwikkeling van onze gemeente; aan Schagen als een gastvrije, gezinsvriendelijke Hollandse Kustgemeente.

Onze visie bestaat uit 8 speerpunten, een visiekaart en een waardenkaart. Daar kunt u lezen waar de gemeente op in wil zetten en welke waarden we willen behouden. U kunt ook zelf bijdragen aan de toekomst van Schagen. Bij het stappenplan kunt u lezen hoe u met uw plannen aan de slag kunt gaan. Deze Omgevingsvisie is op hoofdlijnen. Het is goed mogelijk dat er voor deelgebieden of kernen uitwerkingen komen. Ook kijken we om de twee jaar of de Omgevingsvisie op een of meer onderdelen moet worden aangepast en/of aangevuld.”

De cultuurhistorische elementenkaart betreft een nadere uitwerking van de landschappelijke en cultuurhistorische elementen die kenmerkend zijn voor de gemeente. Een goede afweging bij ruimtelijke ontwikkeling is zo mogelijk. Ook kunnen de structurende elementen als inspiratie dienen bij de inrichting van een plan.

Bijlage 2 – Archeologische monumenten (AMK-terreinen) in de gemeente Schagen

De Rijksdienst houdt de Archeologische Monumentenkaart sinds 2014 niet meer bij. De historische kernen zijn opnieuw begrensd en staan in paragraaf 2.3.1 weergegeven. Voor het provinciaal monument De Westfrieze Omringdijk is de begrenzing van de provincie aangehouden. Andere AMK-terreinen zijn, indien noodzakelijk, aangepast. Deze staan cursief aangegeven in het overzicht. In de digitale kaart wordt nog wel verwezen naar de AMK.

Plaats	AMK-monumentnr	Waarde	Complex	Periode
Schagen	1720	Terrein van zeer hoge archeologische waarde	Huisterp	Late Middeleeuwen
Schagen	1722	Terrein van hoge archeologische waarde	Huisterp	Late Middeleeuwen
Schagen	1723	Terrein van zeer hoge archeologische waarde	Huisterp	Late Middeleeuwen
Schagen	1724	Terrein van hoge archeologische waarde	Huisterp	Late Middeleeuwen
Schagen	1725	Terrein van hoge archeologische waarde	Huisterp	Late Middeleeuwen
Schagen	1726	Terrein van zeer hoge archeologische waarde	Huisterp	Late Middeleeuwen
Schagen	1727	Terrein van zeer hoge archeologische waarde	Huisterp	Late Middeleeuwen
Keinsmerbrug	1728	Terrein van hoge archeologische waarde	Huisterp	Romeinse Tijd
Keinsmerbrug	1729	Terrein van hoge archeologische waarde	Huisterp	Romeinse Tijd
Keinsmerbrug	1730	Terrein van hoge archeologische waarde	Huisterp	Romeinse Tijd
Keinsmerbrug	1731	Terrein van hoge archeologische waarde	Huisterp	Romeinse Tijd
<i>Krabbendam</i>	<i>1732</i>	<i>Terrein van zeer hoge archeologische waarde</i>	<i>Kasteel</i>	<i>Late Middeleeuwen</i>
Krabbendam	1733	Terrein van hoge archeologische waarde	Huisterp	Late Middeleeuwen
<i>Sint Maarten</i>	<i>1739</i>	<i>Terrein van hoge archeologische waarde</i>	<i>Kerk</i>	<i>Late Middeleeuwen</i>
<i>Schagen</i>	<i>1740</i>	<i>Terrein van hoge archeologische waarde</i>	<i>Kerk</i>	<i>Late Middeleeuwen</i>
Schagen	1742	Terrein van zeer hoge archeologische waarde	Huisterp	Late Middeleeuwen
Schagerbrug	1743	Terrein van archeologische waarde	Nederzetting	Late IJzertijd-Romeinse Tijd
Tolke	1747	Terrein van archeologische waarde	Terp/wierde	Late Middeleeuwen-Nieuwe Tijd
Oudesluis	1766	Terrein van zeer hoge archeologische waarde	Nederzetting	Late Middeleeuwen
Schagen	1773	Terrein van hoge archeologische waarde	Huisterp	Late Middeleeuwen
<i>Schagen</i>	<i>1775</i>	<i>Terrein van zeer hoge archeologische waarde</i>	<i>Nederzetting</i>	<i>Romeinse Tijd</i>

**West-Friese Archeologische Notities 68 - Toelichting Beleidskaart
en Cultuurhistorische Elementenkaart gemeente Schagen**

Eenigenburg	1776	Terrein van zeer hoge archeologische waarde	Nederzetting	Romeinse Tijd
Schagen	1778	Terrein van zeer hoge archeologische waarde	Huisterp	Late Middeleeuwen
Schagen	9211	Terrein van hoge archeologische waarde	Dijk	Late Middeleeuwen- Nieuwe Tijd
Schagen	9216	Terrein van archeologische waarde	Huisterp	Late Middeleeuwen
Schagen	10559	Terrein van zeer hoge archeologische waarde	Kasteel	Late Middeleeuwen- Nieuwe Tijd
Keinsmerbrug	10560	Terrein van hoge archeologische waarde	Huisterp	Romeinse Tijd
Schagen	10571	Terrein van hoge archeologische waarde	Nederzetting	Romeinse Tijd
Schagen	10572	Terrein van hoge archeologische waarde	Huisterp	Late Middeleeuwen
Schagen	10573	Terrein van hoge archeologische waarde	Huisterp	Nieuwe Tijd
<i>Schagen</i>	<i>10574</i>	<i>Terrein van hoge archeologische waarde</i>	<i>Kerk</i>	<i>Late Middeleeuwen</i>
Schagen	10581	Terrein van hoge archeologische waarde	Huisterp	Late Middeleeuwen
Schagen	10582	Terrein van hoge archeologische waarde	Huisterp	Late Middeleeuwen
Schagen	10583	Terrein van hoge archeologische waarde	Huisterp & weg	Late Middeleeuwen
Schagen	10584	Terrein van hoge archeologische waarde	Huisterp	Late Middeleeuwen
Schagen	10585	Terrein van hoge archeologische waarde	Nederzetting	Romeinse Tijd
Schagen	10586	Terrein van hoge archeologische waarde	Huisterp	Late Middeleeuwen
Schagen	10588	Terrein van hoge archeologische waarde	Nederzetting	Late Middeleeuwen
Schagen	10589	Terrein van hoge archeologische waarde	Nederzetting	Late IJzertijd- Romeinse Tijd
Schagen	10591	Terrein van hoge archeologische waarde	Huisterp	Late Middeleeuwen
Schagen	10592	Terrein van hoge archeologische waarde	Huisterp	Late Middeleeuwen
Schagen	10593	Terrein van hoge archeologische waarde	Huisterp	Late Middeleeuwen
Schagen	10596	Terrein van hoge archeologische waarde	Huisterp & weg	Late Middeleeuwen
Schagen	10597	Terrein van hoge archeologische waarde	Nederzetting	Romeinse Tijd
Schagen	10598	Terrein van hoge archeologische waarde	Huisterp	Late Middeleeuwen
Schagen	10599	Terrein van zeer hoge archeologische waarde	Nederzetting	Romeinse Tijd
<i>Schagen</i>	<i>10600</i>	<i>Terrein van hoge archeologische waarde</i>	<i>Dijk</i>	<i>Late Middeleeuwen</i>
<i>Sint Maarten</i>	<i>10602</i>	<i>Terrein van hoge archeologische waarde</i>	<i>Dijk</i>	<i>Late Middeleeuwen</i>
Schagen	10604	Terrein van archeologische waarde	Huisterp	Neolithicum-Nieuwe Tijd
Schagen	10605	Terrein van archeologische waarde	Borg/stins/versterkt huis	Late Middeleeuwen- Nieuwe Tijd

**West-Friese Archeologische Notities 68 - Toelichting Beleidskaart
en Cultuurhistorische Elementenkaart gemeente Schagen**

Schagen	10606	Terrein van archeologische waarde	Huisterp	Late Middeleeuwen
Schagen	10607	Terrein van archeologische waarde	Huisterp	Late Middeleeuwen
Schagen	10608	Terrein van archeologische waarde	Huisterp	Late Middeleeuwen
Schagen	10609	Terrein van archeologische waarde	Huisterp	Late Middeleeuwen
Schagen	10610	Terrein van archeologische waarde	Borg/stins/versterkt huis	Late Middeleeuwen
Schagen	10612	Terrein van archeologische waarde	Huisterp	Late Middeleeuwen
Nes	10613	Terrein van archeologische waarde	Huisterp	Late Middeleeuwen
Schagen	10614	Terrein van archeologische waarde	Dijk	Late Middeleeuwen
Krabbendam	10615	Terrein van archeologische waarde	Dijk	Late Middeleeuwen
Krabbendam	10616	Terrein van archeologische waarde	Industrie/nijverheid	Late Middeleeuwen
Keinsmerbrug	10726	Terrein van hoge archeologische waarde	Huisterp	Romeinse Tijd
Keinsmerbrug	10727	Terrein van hoge archeologische waarde	Huisterp	Romeinse Tijd
Keinsmerbrug	10728	Terrein van hoge archeologische waarde	Huisterp	Romeinse Tijd
Keinsmerbrug	10729	Terrein van hoge archeologische waarde	Nederzetting	Romeinse Tijd
Valkkoog	10731	Terrein van archeologische waarde	Terp/wierde	Vroege Middeleeuwen-Late Middeleeuwen
Valkkoog	10732	Terrein van hoge archeologische waarde	Stad	Vroege Middeleeuwen-Late Middeleeuwen
Valkkoog	10733	Terrein van archeologische waarde	Terp/wierde	Vroege Middeleeuwen-Late Middeleeuwen
Schagen	10735	Terrein van hoge archeologische waarde	Huisterp	Late Middeleeuwen
Dirkshorn	10736	Terrein van archeologische waarde	Nederzetting	Vroege Middeleeuwen
Eenigenburg	10748	Terrein van archeologische waarde	Terp/wierde & kapel & stad	Late Middeleeuwen
Eenigenburg	10749	Terrein van hoge archeologische waarde	Terp/wierde & kapel & stad	Late Middeleeuwen
Sint Maartensbrug	10750	Terrein van hoge archeologische waarde	Nederzetting	Romeinse Tijd
Sint Maartensbrug	10751	Terrein van hoge archeologische waarde	Nederzetting	Romeinse Tijd
Sint Maartensbrug	10752	Terrein van archeologische waarde	Nederzetting	Vroege Middeleeuwen
Sint Maartensbrug	10753	Terrein van hoge archeologische waarde	Nederzetting	Romeinse Tijd
Schagerbrug	10754	Terrein van hoge archeologische waarde	Nederzetting	Romeinse Tijd
<i>Warmenhuizen</i>	<i>10762</i>	<i>Terrein van hoge archeologische waarde</i>	<i>Dijk</i>	<i>Late Middeleeuwen</i>
Schagen	10845	Terrein van hoge archeologische waarde	Dijk	Late Middeleeuwen

**West-Friese Archeologische Notities 68 - Toelichting Beleidskaart
en Cultuurhistorische Elementenkaart gemeente Schagen**

<i>Schagen</i>	<i>12874</i>	<i>Terrein van archeologische waarde</i>	<i>Dijk</i>	<i>Late Middeleeuwen</i>
<i>Schagen</i>	<i>12875</i>	<i>Terrein van archeologische waarde</i>	<i>Dijk</i>	<i>Late Middeleeuwen</i>
Valkkoog	12876	Terrein van archeologische waarde	Dijk	Late Middeleeuwen-Nieuwe Tijd
<i>Schagen</i>	<i>12877</i>	<i>Terrein van archeologische waarde</i>	<i>Dijk</i>	<i>Late Middeleeuwen-Nieuwe Tijd</i>
Schagen	12878	Terrein van archeologische waarde	Dijk	Late Middeleeuwen
Schagen	12879	Terrein van hoge archeologische waarde	Huisterp & dijk	Late Middeleeuwen-Nieuwe Tijd
Schagen	13195	Terrein van archeologische waarde	Nederzetting	Romeinse Tijd
Schagen	13196	Terrein van archeologische waarde	Nederzetting	Romeinse Tijd
Sint Maarten	13204	Terrein van hoge archeologische waarde	Huisterp	Vroege Middeleeuwen-Late Middeleeuwen
Sint Maarten	13205	Terrein van hoge archeologische waarde	Nederzetting	Romeinse Tijd-Vroege Middeleeuwen
Dirkshorn	14793	Terrein van hoge archeologische waarde	Stad	Late Middeleeuwen-Nieuwe Tijd
Groenveld	14794	Terrein van hoge archeologische waarde	Stad	Late Middeleeuwen-Nieuwe Tijd
Tuitjenhorn	14795	Terrein van hoge archeologische waarde	Stad	Late Middeleeuwen-Nieuwe Tijd
Harenkarspel	14796	Terrein van hoge archeologische waarde	Stad	Late Middeleeuwen-Nieuwe Tijd
Kalverdijk	14797	Terrein van hoge archeologische waarde	Stad	Late Middeleeuwen-Nieuwe Tijd
Warmenhuizen	14798	Terrein van hoge archeologische waarde	Stad	Late Middeleeuwen-Nieuwe Tijd
Sint Maarten	14799	Terrein van hoge archeologische waarde	Stad	Late Middeleeuwen-Nieuwe Tijd
Schagen	14800	Terrein van hoge archeologische waarde	Stad	Late Middeleeuwen-Nieuwe Tijd
Schagerbrug	14941	Terrein van hoge archeologische waarde	Stad	Late Middeleeuwen-Nieuwe Tijd
Petten	14942	Terrein van hoge archeologische waarde	Stad	Late Middeleeuwen-Nieuwe Tijd
Burgerbrug	14943	Terrein van hoge archeologische waarde	Stad	Late Middeleeuwen-Nieuwe Tijd
Sint Maartensbrug	14944	Terrein van hoge archeologische waarde	Stad	Late Middeleeuwen-Nieuwe Tijd
Oudesluis	14981	Terrein van hoge archeologische waarde	Stad	Nieuwe Tijd
Callantsoog	14982	Terrein van hoge archeologische waarde	Stad	Nieuwe Tijd
<i>Petten</i>	<i>15001</i>	<i>Terrein van hoge archeologische waarde</i>	<i>Kerk</i>	<i>Nieuwe Tijd</i>

Bijlage 3 – Bronnen

Archeologisch en cultuurhistorisch onderzoek

Alders, G.P., 2006. Bureauonderzoek naar de archeologische waarde van de ontwikkelingslocaties langs het kanaal Omval-Kolhorn, gemeenten Heerhugowaard, Niedorp en Schagen. *SCENH-rapport cultuurhistorie 66*. Stichting Steunpunt Cultureel Erfgoed Noord-Holland, Wormer.

Alders, G.P. & S. Husken, 2007. Beleidsnota Archeologie 2007 gemeente Zijpe. *SCENH-rapport cultuurhistorie 28*. Stichting Steunpunt Cultureel Erfgoed Noord-Holland, Wormer.

Alders, G.P. & P.H.J.I. Ploegaert, 2006. Bureauonderzoek naar de archeologische waarde van het plangebied De Loet 14 Gemeente Schagen. *SCENH-rapport cultuurhistorie 29*. Stichting Steunpunt Cultureel Erfgoed Noord-Holland, Wormer.

Amsing, E. & E. Goossens, 2020a. Bureauonderzoek Koelwaterleiding Pallas. *Arcadis Archeologische Rapporten 189*. Arcadis, Amersfoort.

Amsing, E. & E. Goossens, 2020b. Bureauonderzoek Archeologie Lay Down Area Pallas. *Arcadis Archeologische Rapporten 190*. Arcadis, Amersfoort.

Arcadis, 2009. Archeologisch bureauonderzoek Duinen kop van Noord-Holland. Achtergrondrapport bij de projectnota/MER Duinen Kop van Noord-Holland. *Project C0321/WA90063/000007/lm*. ARCADIS Nederland BV, Hoofddorp.

Asmussen, P.S.G. e.a., 1997. Provincie Noord-Holland; archeologisch onderzoek op kleine terreinen in 1997. *RAAP-rapport 289*. RAAP Archeologisch Adviesbureau, Amsterdam.

Aten, D., 2000. De Hazedwars- en Spreeuwendijk. Twee oude zeedijken bij Petten en de bedijking van het Pettemervlak, 159801698. In: *Zijper Historie bladen* (p.3-9).

Baggerman, M., 2019. Archeologisch bureauonderzoek Oostwal 137 te Warmenhuizen, gemeente Schagen. *Argo rapport 207*. Archeologenbureau Argo, Zaandam.

Bakker, C.H.H., 2018. Waarland, Waarlandsweg 3a, gemeente Schagen (NH). Een archeologisch bureauonderzoek en inventariserend veldonderzoek (IVO-O). *Steekproefrapport 2018-06/06*. De Steekproef bv, Zuidhorn.

Bente, D.A., 2002. Plangebied Surmerhuizerweg 9 te Eenigenburg, gemeente Harenkarspel; een inventariserend archeologisch onderzoek. *RAAP-notitie 110*. RAAP Archeologisch Adviesbureau, Amsterdam.

Bentham, A. van & J. Dijkstra, 2004. Schagen, Slot Schagen: Aanvullend Archeologisch Onderzoek en Archeologische Begeleiding. *ADC-rapport 198*. ADC, Bunschoten.

Bentham, A. van, 2004. Plangebied 'De Hoep Noord'. Archeologisch onderzoek Nesdijk III Schagen. *ADC-rapport* 261. ADC, Bunschoten.

Bentham, A. van, 2015. Warmenhuizen Dorpsstraat (Gemeente Schagen). Een Inventariserend Veldonderzoek in de vorm van proefsleuven. *ADC-rapport* 3898. ADC-ArcheoProjecten, Amersfoort.

Berg, F.G. van den, 2007. Bureauonderzoek naar de archeologische waarde van ontwikkelingslocaties in de gemeente Harenkarspel. *SCENH-rapport cultuurhistorie* 82. Stichting Steunpunt Cultureel Erfgoed Noord-Holland, Wormer.

Berg, G. van der, 2003. Waarneming Valkkoogerweg 33, Vlakkoog, gemeente Harenkarspel. *Hollandia reeks* nr. 17. Hollandia Archeologen, Zaandijk.

Berg, G. van der, 2007. Bureauonderzoek kasteelterrein 'Huys ten Nuwendoorn', gemeente Harenkarspel. *Hollandia reeks* nr. 141. Hollandia Archeologen, Zaandijk.

Berg, G. van der, 2009. 'Huys ten Nuwendoorn': Inventariserend veldonderzoek door middel van proefsleuven, Burchtweg, gemeente Harenkarspel. *Hollandia reeks* nr. 275. Hollandia Archeologen, Zaandijk.

Berg, M. van den, 2015. Archeologisch booronderzoek aan de Westfriesedijk naast 29 te Schoorlham, gemeente Schagen. *Argo rapport* 60. Archeologenbureau Argo, Zaandam.

Bergman, W.A., 2019. Gemeente Schagen. Plangebied zorglocatie Midgard te Tuitjenhorn. Bureauonderzoek en Inventariserend veldonderzoek (verkennde fase). *BAAC-rapport* V-18.0409. BAAC bv, 's-Hertogenbosch.

Bex, J. & B. Klooster, 2010. Archeologisch onderzoek RWZI Geestmerambacht, gemeente Harenkarspel. Bureauonderzoek. *Grontmij Archeologische Rapporten* 772. Grontmij, Alkmaar.

Bex, J., 2011. Archeologisch onderzoek Watergebiedsplan Zijpe. Inventariserend veldonderzoek d.m.v. boringen. *Grontmij Archeologische Rapporten* 1070. Grontmij, Houten.

Bex, J., 2012. Archeologisch onderzoek Waterberging Schoen en Schagerbrug, gemeente Zijpe. Bureauonderzoek. *Grontmij Archeologische Rapporten* 1154. Grontmij, Houten.

Bex, J., 2013. Archeologisch onderzoek Waterberging Schoen en Schagerbrug, gemeente Zijpe. Inventariserend veldonderzoek d.m.v. boringen – verkennde fase. *Grontmij Archeologische Rapporten* 1264. Grontmij, Houten.

Bex, J., 2013. Archeologisch onderzoek Waterberging Oudesluis, gemeente Zijpe. Inventariserend veldonderzoek d.m.v. boringen – verkennde fase. *Grontmij Archeologische Rapporten* 1273. Grontmij, Houten.

- Bex, J., 2014. Archeologisch onderzoek Oevers langs het kanaal Schagen- Broek op Langedijk. Bureauonderzoek. *Grontmij Archeologische Rapporten* 1441. Grontmij, Houten.
- Bex, J. & J.B. Veenstra, 2017. Archeologisch onderzoek Ontbrekende Schakel gemeente Schagen. Inventariserend veldonderzoek door middel van proefsleuven. *Sweco Archeologische Rapporten* 2043. Sweco Nederland B.V., Groningen.
- Bijlsma, R.J. & G.J. van Dorland, 2016. Oude bosgroeiplaatsen in Noord-Holland. Een GIS-bestand van boslocaties aanwezig op de Topografische en Militaire Kaart van 1850. *Alterra-rapport* 2744. Alterra, Wageningen.
- Blom, J.M., S.J. Nederpelt en A.G. de boer, 2008. 't Zand Korte Bosweg 43, gemeente Zijpe. Een Bureauonderzoek en Inventariserend Veldonderzoek in de vorm van een booronderzoek. *ADC-rapport* 1303. ADC, Amersfoort.
- Blom, J.M., 2012. Dorpsstraat 194 te Warmenhuizen (gemeente Harenkarspel). Een Bureauonderzoek en Inventariserend Veldonderzoek in de vorm van een verkennend en karterend booronderzoek. *ADC-rapport* 3197. ADC, Bunschoten.
- Boekema, Y., 2009. Archeologisch onderzoek Kanaal Omval- Kolhorn. Inventariserend Veldonderzoek. *Grontmij Archeologische Rapporten* 648. Grontmij, Assen.
- Boekema, Y., 2008. Archeologisch onderzoek Magnusbuurt te Schagen. Inventariserend Veldonderzoek. *Grontmij Archeologische Rapporten* 663. Grontmij, Assen.
- Boekema, Y., 2008. Archeologisch onderzoek Kanaal Omval- Kolhorn. Inventariserend Veldonderzoek. *Grontmij Archeologische Rapporten* 648. Grontmij, Assen.
- Boer, A. de., 2013. Dorpsstraat 22, Tuitjenhorn, gemeente Schagen: een bureau-en booronderzoek. *Bureau voor Archeologie Rapport* 2013.10. Bureau voor Archeologie, Utrecht.
- Boer, A. de., 2013. Westfriesedijk 15, Oudesluis, gemeente Schagen: een bureau-en booronderzoek. *Bureau voor Archeologie Rapport* 2013.19. Bureau voor Archeologie, Utrecht.
- Boer, A. de., 2016. Belkmerweg tegenover nr. 34, 't Zand, gemeente Schagen: een bureau-en inventariserend veldonderzoek in de vorm van boringen. *Bureau voor Archeologie Rapport* 328. Bureau voor Archeologie, Utrecht.
- Boer, G.H. de, 2013. Waterberging Polder 't Hoekje, gemeente Schagen; archeologisch vooronderzoek: een bureauonderzoek met veldtoets. *RAAP-rapport* 2706. RAAP Archeologisch Adviesbureau, Weesp.
- Boer, G.H. de & J.H.M. van Eijk, 2013. Verbetering watersysteem Polder 't Hoekje, gemeente Schagen; archeologisch vooronderzoek: een verkennend booronderzoek. *RAAP-rapport* 2717. RAAP Archeologisch Adviesbureau, Weesp.

- Boer, R. de, 2014. Archeologisch bureau- en booronderzoek aan de Grote Sloot 484 te Oudesluis, gemeente Schagen. Argo rapport 52. *Archeologenbureau Argo*, Zaandam.
- Boer, R. de, 2014. Archeologisch bureauonderzoek aan de Grote Sloot 14 te Burgerbrug, gemeente Schagen. Argo rapport 55. *Archeologenbureau Argo*, Zaandam.
- Bongers, J.M.G., 2015. Callantsoog, Schoolstraat 3, gemeente Schagen (NH). Een Archeologisch Bureauonderzoek. *Steekproefrapport 2015-02/04*. De Steekproef bv, Zuidhorn.
- Bongers, J.M.G., 2016. 't Zand, Korte Belkmerweg 1A, gemeente Schagen (NH). Een Inventariserend Veldonderzoek. *Steekproefrapport 2015-12/07*. De Steekproef bv, Zuidhorn.
- Boon, H., 2013. Archeologisch onderzoek ontsluitingsweg Warmenhuizen Noord. Bureauonderzoek. *Grontmij Archeologische Rapporten 1266*. Grontmij, Assen.
- Boon, H., W.A. van Breda & J. Bex, 2014. Archeologisch onderzoek De ontbrekende Schakel, gemeente Schagen. Bureauonderzoek en een Inventariserend veldonderzoek d.m.v. boringen. *Grontmij Archeologische Rapporten 1277*. Grontmij, Houten.
- Boon, L. den. 2009. Bureauonderzoek naar de archeologische waarde van het plangebied Kerkbuurt 24 te Tuitjenhorn, Gemeente Harenkarspel. *SCENH-rapport cultuurhistorie 155*. Stichting Steunpunt Cultureel Erfgoed Noord-Holland, Wormer.
- Boshoven, E.H., 2011. Plangebied Grote Sloot 205 te Sint Maartensbrug. Gemeente Zijpe; archeologisch vooronderzoek: een bureau- en inventariserend veldonderzoek (verkennend booronderzoek). *RAAP-notitie 3935*. RAAP Archeologisch Adviesbureau, Weesp.
- Brattinga, J.J., 2017. Archeologisch bureauonderzoek Westerweg, gemeente Schagen. *Hollandia reeks nr. 617*. Hollandia Archeologen, Zaandijk.
- Brattinga, J.J., 2019. Aanvullend archeologisch bureauonderzoek en inventariserend veldonderzoek aan de Delftweg 15 te Tuitjenhorn, gemeente Schagen. *Hollandia reeks nr. 721*. Hollandia Archeologen, Zaandijk.
- Brattinga, J.J. & K.T. Salomons, 2018. Archeologisch bureauonderzoek Zandpolder fase 4 te Callantsoog, gemeente Schagen (N-H). *Hollandia-reeks nr. 675*. Hollandia Archeologen, Zaandijk.
- Brattinga, J.J. & J. de Koning, 2017. Kuilen met potten uit de Romeinse tijd en akkersporen uit de late steentijd in Sint Maartensbrug, Grote Sloot 154. Inventariserend veldonderzoek door middel van proefsleuven (IVO-P). *Hollandia reeks nr. 627*. Hollandia Archeologen, Zaandijk.
- Bremer, J.T., 1997. *De Zijpe. Bedijking en bewoning tot omstreeks 1800 (tweede druk)*. Uitgeverij Pirola, Schoorl.

**West-Friese Archeologische Notities 68 - Toelichting Beleidskaart
en Cultuurhistorische Elementenkaart gemeente Schagen**

Briels, I.R.P.M., 2018. Plangebied Huiskebuurtweg 9 in Warmenhuizen, gemeente Schagen; archeologisch vooronderzoek: een bureauonderzoek. *RAAP-rapport* 3523. RAAP Archeologisch Adviesbureau, Weesp.

Burck, P. du, 1957. Een bodemkartering van het tuinbouwdistrict Geestmerambacht (bodemkaart schaal 1: 16.667). *De Bodemkartering van Nederland deel XVII/Verslagen van landbouwkundige onderzoekingen* No. 63.3. Stichting voor Bodemkartering, Wageningen.

Conradi, N.L.A., 2018. Plangebied Wateropgave polder Valkkoog, gemeente Schagen; archeologisch onderzoek: een opgraving – variant Archeologische begeleiding. *RAAP-rapport* 3547. RAAP Archeologisch Adviesbureau, Weesp.

Danner, H.S., H.Th.M. Lambooy & C. Streefkerk., 1994. *...Die water keert. 800 jaar regionale dijkzorg in Hollands Noorderkwartier*. Stichting Uitgeverij Noord-Holland, Wormerveer.

Dautzenberg, M.J.J., 2003. Archeologisch vooronderzoek Tuitjenhorn Dorpsstraat 2, gemeente Harenkarspel. *Hollandia reeks* nr. 30. Hollandia Archeologen, Zaandijk.

Dautzenberg, M.J.J., 2005. Archeologische Begeleiding Eenigenburg, Surmerhuizerweg 9, gemeente Harenkarspel. *Hollandia reeks* nr. 45. Hollandia Archeologen, Zaandijk.

Dekker, P., 1986. *Oude boerderijen en buitenverblijven langs de Zijper Grotessloot*. Oostzijde, deel 1. Pirola, Schoorl.

Dekker, P., 1988. *Oude boerderijen en buitenverblijven langs de Zijper Grotessloot*. Westzijde, deel 2a. Pirola, Schoorl.

De Straat Milieu-adviseurs, 2004. Actualisatie Intentieprogramma Bodembeschermingsgebieden. Bescherming en behoud aardkundig erfgoed van de Provincie Noord-Holland, *Rapport B01B0497/tba*, Arnhem.

Diederik, F., 1989. *Archeo-logica. De archeologie van het noorden van Noord-Holland in historisch en landschappelijk perspectief*. Pirola, Schoorl.

Diederik, 1983. Dorpen-terp, een onderzoek naar een laat-middeleeuwse vindplaats te Schagen. In: *Westermeem* 32, 202-213.

Diederik, F., 1985. Tien jaar archeologisch onderzoek in Schagen en omgeving. In: *Westermeem* 34, 198-219.

Diederik, F., 1992. *Een zorg voor later. Uitwerking van te treffen voorzieningen voor het durende voortbestaan van archeologische en cultuur-historische monumenten in het ruilverkavelingsgebied "Schagerkogge"*. Intern rapport opgesteld in opdracht van ROB.

Diederik, F. 2012a. Tjallewal Bonkelaarsdijk. Bureauonderzoek naar de archeologische waarde van een aantal percelen die in de negentiende eeuw nog deel uitmaakten van de buurschap 'Tjallewal'. Archeocultura rapport nummer 105. Archeocultura, Schagen.

Diederik, F. 2012b. Eenigenburg, Surmerhuizerweg 18. Bureauonderzoek naar de archeologische waarde van een deel van de terp die lokaal als 'De Harken' bekend staat. Archeocultura rapport nummer 108. Archeocultura, Schagen.

Diederik, F. 2014a. Warmenhuizen, Trambaan. Bureauonderzoek en inventariserend veldonderzoek naar de archeologische waarde van het bedrijventerrein 'Trambaan' te Warmenhuizen. Archeocultura rapport nummer 110. Archeocultura, Schagen.

Diederik, F. 2014b. Bureauonderzoek naar de archeologische waarde van het perceel Grote Sloot 154 te Sint Maartensbrug. Archeocultura rapport nummer 112. Archeocultura, Schagen.

Diederik, F. 2015a. Groote Keeten, Boskerpolder. Bureauonderzoek naar de mogelijke waarde van de Boskerpolder en omgeving. Archeocultura rapport nummer 116. Archeocultura, Schagen.

Diederik, F. 2015b. Callantsoog, Kieftelglop. Bureauonderzoek naar de mogelijke waarde van de ondergrond van de Kieftelglop. Archeocultura rapport nummer 120. Archeocultura, Schagen.

Diederik, F. 2015c. Schagen, Storkedijk. Bureauonderzoek naar de mogelijke waarde van enkele percelen aan de Storkedijk in de Ijskaag te Schagen. Archeocultura rapport nummer 121. Archeocultura, Schagen.

Diederik, F. 2016a. Kalverdijk 87. Bureauonderzoek en inventariserend booronderzoek. Archeocultura rapport nummer 123. Archeocultura, Schagen.

Dijk, K.M. van, 2015. Archeologisch bureau- en booronderzoek Rijperweg 24 Sint Maarten, gemeente Schagen. Buro de Brug Rapporten B15-224. Buro de Brug, Amsterdam.

Dijkstra, J. & J.E. Robb, 2000. Archeologisch onderzoek op de Markt in Schagen. *ADC-rapport* 18. ADC, Bunschoten.

Ewolds, D.E., 2019. Archeologisch bureauonderzoek Zwanenwater, gemeente Schagen. *Sweco-rapporten* 2241. Sweco BV, Groningen.

Exaltus, R. & J. Orbons, 2009. Laan Schagen (Centrum), Gemeente Schagen. Inventariserend Veldonderzoek (IVO); Bureauonderzoek en karterend booronderzoek. *ArcheoPro Archeologisch rapport nr. 741*. ArcheoPro, Maastricht.

Exaltus, R., 2011. Stolperophaalbrug, Tankstation Gem. Zijpe (NH.). Een Inventariserend Archeologisch Veldonderzoek. Steekproefrapport 2011-05/11. De Steekproef bv, Zuidhorn.

**West-Friese Archeologische Notities 68 - Toelichting Beleidskaart
en Cultuurhistorische Elementenkaart gemeente Schagen**

Exaltus, R., 2013. Dirkshorn, Middenweg 45, gemeente Schagen (NH.). Een Inventariserend Archeologisch Veldonderzoek. Steekproefrapport 2013-03/05Z. De Steekproef bv, Zuidhorn.

Exaltus, R., 2013. Warmenhuizen, Trambaan, gemeente Schagen (NH.). Een Inventariserend Archeologisch Veldonderzoek. Steekproefrapport 2013-07/01Z. De Steekproef bv, Zuidhorn.

Exaltus, R., 2013. Callantsoog, Dorpsweg 42, gemeente Schagen (NH.). Een Inventariserend Archeologisch Veldonderzoek. Steekproefrapport 2013-09/06Z. De Steekproef bv, Zuidhorn.

Exaltus, R., 2014. Schagerbrug, zuidelijke verlengde van P. Ottsstraat, gemeente Schagen (NH.). Een Inventariserend Archeologisch Veldonderzoek. Steekproefrapport 2014-12/08Z. De Steekproef bv, Zuidhorn.

Exaltus, R., 2015. Waarland "De oude voetbalvelden", gemeente Schagen (NH.). Een Inventariserend Archeologisch Veldonderzoek. Steekproefrapport 2015-05/10. De Steekproef bv, Zuidhorn.

Exaltus, R., 2016. 't Zand, Nollenweg 3b, gemeente Schagen (NH). Een Inventariserend Veldonderzoek. Steekproefrapport 2016-02/06. De Steekproef bv, Zuidhorn.

Exaltus, R., 2016. Warmenhuizen, Heemtweg 5, gemeente Schagen (NH). Een Inventariserend Veldonderzoek. Steekproefrapport 2016-11/17c. De Steekproef bv, Zuidhorn.

Exaltus, R., 2017. Dirkshorn, Oosterdijk, gemeente Schagen (NH). Een archeologisch bureauonderzoek en inventariserend veldonderzoek (IVO-O). Steekproefrapport 2017-09/08. De Steekproef bv, Zuidhorn.

Exaltus, R., 2017. Callantsoog, Helmweg 10, gemeente Schagen (NH). Een archeologisch bureauonderzoek en inventariserend veldonderzoek (IVO-O). Steekproefrapport 2017-10/02. De Steekproef bv, Zuidhorn.

Exaltus, R. & J. Orbons, 2012. De Hoge Akker, Tuitjenhorn, Gemeente Harenkarspel. Inventariserend Veldonderzoek (IVO-O); Bureauonderzoek en karterend booronderzoek. ArcheoPro Archeologisch rapport nr. 1013. ArcheoPro, Maastricht.

Feiken, H., 2011. Waterberging Brak tussen de Korte Belkmerweg en de Ooster Egalementsloot, 't Zand. Gemeente Zijpe; archeologisch vooronderzoek: een bureau- en verkennend veldonderzoek. *RAAP-notitie* 3673. RAAP Archeologisch Adviesbureau, Weesp.

Feiken, H., 2011. Plangebied Kerkepad 15 te Krabbendam, gemeente Harenkarspel; archeologisch vooronderzoek: een inventariserend veldonderzoek (verkennende vorm). *RAAP-notitie* 3902. RAAP Archeologisch Adviesbureau, Weesp.

Fijma, P. , 2004. Archeologisch onderzoek Stolperophaalbrug te Zijpe. Grontmij Archeologische Rapporten 18. Grontmij, Assen.

Fijma, P. , 2005. Archeologisch onderzoek Parallelweg N248. Inventariserend veldonderzoek, onderdeel van de gebiedtoets Parallelweg N248. Grontmij Archeologische Rapporten 74. Grontmij, Assen.

Geerts, R.C.A., 2012. Weggevaagd door het wassende water: Wonen in de Polder Burghorn te Schagen. Een Inventariserend Veldonderzoek in de vorm van proefsleuven. ADC-rapport 2945. ADC-ArcheoProjecten, Amersfoort.

Geerts, R.C.A., 2013. Veraste en begraasde kwelders. Een archeologische opgraving van een vindplaats uit de Midden-IJzertijd te Schagen – De Nes Noord. ADC-rapport 3264. ADC-ArcheoProjecten, Amersfoort.

Gerrits, D.A. & A.H. Schutte, 2003. Schagen - Plangebied De Hoep Noord. Het archeologisch onderzoek in 2002. *ADC-rapport* 179. ADC, Bunschoten.

Gerritsen, S. Archeologisch booronderzoek aan de Selschardijk in Tuitjenhorn, gemeente Harenkarspel. *Hollandia* reeks nr. 67. Hollandia Archeologen, Zaandijk.

Glind, M. van den, 2017. Archeologisch Onderzoek NVO's Schagerkoggekanaal, traject 15. Bodac briefrapport. Project A70006. Bodac, Schijndel.

Griffioen, A.A.J., 2017. Graven langs de Leets. Een archeologisch proefsleuvenonderzoek en een archeologische opgraving langs de N241 te Schagen. *Hollandia reeks nr. 562*. Hollandia Archeologen, Zaandijk.

Groenhuijzen, M., 2021. Archeologisch bureau- en booronderzoek voor het plangebied Warmenhuizen-Trambaan 13, gemeente Schagen. ZAN-rapport (concept). VUHbs archeologie, Amsterdam.

Groot, R.W. de, 2008. Plangebied Fietspad Burgerweg te Burgerbrug, gemeente Zijpe; archeologisch vooronderzoek: een bureau- en inventariserend veldonderzoek. *RAAP-notitie* 3012. RAAP Archeologisch Adviesbureau, Weesp.

Groot, R.W. de, 2011. Plangebied Zandpolder-Callantsoog, gemeente Zijpe; een archeologische begeleiding (protocol proefsleuven). RAAP-rapport 2443. RAAP Archeologisch Adviesbureau, Weesp.

Groot, R.W. de, 2009. Plangebied Sluisweg te Schoorlham, gemeente Harenkarspel; archeologisch vooronderzoek: een bureauonderzoek. *RAAP-notitie* 3165. RAAP Archeologisch Adviesbureau, Weesp.

Haakmeester, K.J., 2007. Bureauonderzoek naar de archeologische waarde van het plangebied Boskerpark te Groote Keeten, gemeente Zijpe. *SCENH-rapport cultuurhistorie*106. Stichting Cultureel Erfgoed Noord-Holland, Wormer.

Haakmeester, K.J. & M. Visser-Poldervaart, 2009. Beleidsnota Cultuurhistorie Schagen 2009. *SCENH-rapport cultuurhistorie* 104. Stichting Cultureel Erfgoed Noord-Holland, Haarlem.

Haar, L. van der & I. Vossen, 2011. Bureauonderzoek Watergebiedsplan Zijpe. Archeologische Rapporten Oranjewoud 2011/30. Oranjewoud, Heerenveen.

Haar, L. van der & T. van Bostelen & A. Vissinga, 2013. Bureauonderzoek en inventariserend veldonderzoek (verkennende fase) varkenshouderij Ekovar, Westfriesedijk 1 te Schagen. Archeologische Rapporten Oranjewoud 2013/5. Oranjewoud, Heerenveen.

Hagens D.T.P. & J.H.F. Leuvers, 2008. Bureauonderzoek en karterend veldonderzoek d.m.v. boringen, Fuik 9 te Warmenhuizen. Synthegra Archeologie Rapport P0503040. Syntegra, Doetinchem.

Hakvoort, A., 2012. Zwakke Schakels. Inventariserend veldonderzoek middels verkennende boringen, strand Petten en Camperduin, gemeente Zijpe (Petten) en Bergen (Camperduin). *Hollandia reeks nr. 436*. Hollandia Archeologen, Zaanwijk.

Halverstad, R.N., Warmenhuizen raai 194, gemeente Harenkarspel.
Een kleine archeologische opgraving. ADC-rapport 3311. ADC-ArcheoProjecten, Amersfoort.

Hanemaaijer, M., 2014. Tussen Stroet 2 en Groenedijk 3 in Sint Maarten, gemeente Harenkarspel. Een Bureauonderzoek en Inventariserend Veldonderzoek in de vorm van een verkennend booronderzoek. ADC-rapport 3525. ADC-ArcheoProjecten, Amersfoort.

Hebinck, K.A., 2012. Een archeologisch bureau-onderzoek en een verkennend inventariserend veldonderzoek door middel van boringen voor plangebied 'volkstuinten Remmerdel' te Warmenhuizen, gemeente Harenkarspel (NH). ARC-Rapporten 2012-008. ARC bv, Geldermalsen.

Holl, J. & R.M. van der Zee, 2008. Callantsoog (gem. Zijpe), Dorpsplein 15. Een Bureauonderzoek. ADC-rapport 1743. ADC-ArcheoProjecten, Amersfoort.

Holl, J. 2020. Verkennend booronderzoek. P.Ottstraat te Schagerbrug Gemeente Schagen. Econsultancy-rapport 10257.001. Econsultancy, Zwolle.

Honingh, B., 2015. Archeologisch bureauonderzoek Warmenhuizen – Huisweid, gemeente Schagen. *Hollandia reeks nr. 534*. Hollandia Archeologen, Zaanwijk.

Honingh, B., 2015. Laatmiddeleeuwse terpen in beeld: een inventariserend veldonderzoek middels verkennende boringen te Nes, gemeente Schagen en te Zijdewind, gemeente Hollands Kroon. *Hollandia reeks nr. 545*. Hollandia Archeologen, Zaanwijk.

Honingh, B., 2016. Archeologisch bureauonderzoek 't Zand – Kolksluis, gemeente Schagen (NH). *Hollandia reeks nr. 606*. Hollandia Archeologen, Zaanwijk.

Hoogendijk, T. & K. Salomons, 2015. Een proefsleuf en archeologische begeleiding in de Zandpolder te Callantsoog, gemeente Schagen. *Hollandia reeks nr. 535*. Hollandia Archeologen, Zaandijk.

Horst, E. van der, 2011. Archeologisch onderzoek bedrijventerrein Kolksluis te 't Zand. Bureauonderzoek. Grontmij Archeologische Rapporten 1107. Grontmij, Houten.

Ilsou, P.J., 2013. Plangebied Schagerbrug, gemeente Schagen; archeologische begeleiding (protocol opgraven). *RAAP-rapport 2711*. RAAP Archeologisch Adviesbureau, Weesp.

Jansen, H. & E. Norde, 2005. Archeologisch onderzoek sportpark Schagen. Inventariserend veldonderzoek. Grontmij Archeologische Rapporten 196. Grontmij, Houten.

Jordanov, M., 2010. Plangebied kasteel Nuwendoorn te Krabbendam, gemeente Harenkarspel; archeologisch vooronderzoek: een bureauonderzoek. *RAAP-notitie 3427*. RAAP Archeologisch Adviesbureau, Weesp.

Kapteijn, I.N., 2011. Herinrichting N241 van schetsontwerp naar een gedragen definitief ontwerp. Archeologie: Inventariserend Veldonderzoek, karterende fase. Archeologische Rapporten Oranjewoud 2011/129. Oranjewoud, Heerenveen.

Kempen, P.A.M.M. van, 2000. Slot van Schagen, gemeente Schagen; een archeologisch onderzoek. *RAAP-rapport 549*. RAAP Archeologisch Adviesbureau, Amsterdam.

Kerkhoven, A.A., 2012. Archeologisch bureauonderzoek en karterend booronderzoek. Stroet 6, Sint Maarten. Gemeente Harenkarspel (prov. Noord-Holland). Transect-rapport 122. Transect, Utrecht.

Kerkhoven, A.A. & J. Hoekstra, 2012. Archeologisch bureauonderzoek en verkennend booronderzoek. Hotel het Zwaantje (Duinroosweg 36), Callantsoog. Gemeente Zijpe (Noord-Holland). Transect-rapport 79. Transect, Utrecht.

Kleinsman, W.B., G. Stoffelsen & J.A. van den Hurk, 1975. *Ruilverkavelingsgebied Schagerkogge. Bodemgesteldheid en bodemgeschiedenis (bodemkaart schaal 1:15.000)*. Stichting voor Bodemkartering, Wageningen.

Klooster, B., 2009. Bureauonderzoek naar de archeologische waarde van het plangebied Dorpsstraat 18 te Tuitjenhorn, gemeente Harenkarspel. *SCENH-rapport cultuurhistorie 138*. Stichting Cultureel Erfgoed Noord-Holland, Haarlem.

Klooster, B., 2010. Archeologisch onderzoek plangebied faunatunnel onder de N241 en N248. Inventariserend veldonderzoek d.m.v. boringen. Grontmij Archeologische Rapporten 927. Grontmij, Alkmaar.

**West-Friese Archeologische Notities 68 - Toelichting Beleidskaart
en Cultuurhistorische Elementenkaart gemeente Schagen**

Klooster, B., 2012. Archeologisch onderzoek plangebied waterberging Uitlandse polder gemeente Zijpe. Bureauonderzoek. Grontmij Archeologische Rapporten 930. Grontmij, Alkmaar.

Koekkelkoren, A.M.H.C. & S. Moerman, 2012. Archeologisch bureauonderzoek & inventariserend veldonderzoek, verkennende fase. Makado, Schagen, gemeente Schagen. B&G-rapport 1348. IDDS Archeologie, Noordwijk.

Kok, T & M. Baggerman, 2021. Archeologisch bureauonderzoek 'De Hale' te Schagen. *Argo rapport* 301. Archeologenbureau Argo, Zaandam.

Komen, H.E., 2004. Cultuurhistorische verkenning Harenkarspel-West.

Koopmanschap, H.J.L.C. & P.C. Teekens, 2016. Inventariserend veldonderzoek d.m.v. proefsleuven. Hofstraat 2-48 te Schagen. Antea Group Archeologie 2016/55. Antea Group.

Koot, C., 2011. Een archeologische opgraving in het plangebied Schagen – Lagedijk, gemeente Schagen. Zuidnederlandse Archeologische Notities 261. ACVU-HBS, Amsterdam.

Kremer, H. & R. Nillesen, 2012. Bureauonderzoek Centrumplan te Warmenhuizen. Syntegra Archeologie Rapport S120391. Syntegra, Doetinchem.

Kroes, R.A.C., 2008. Plangebied Moorsmeer/Oude Vaart, gemeente Harenkarspel; archeologisch vooronderzoek: een bureauonderzoek. *RAAP-notitie* 2812. RAAP Archeologisch Adviesbureau, Weesp.

Kroes, R.A.C., 2011. Plangebied Polder H-ON, gemeente Zijpe; archeologisch vooronderzoek: een bureauonderzoek. *RAAP-notitie* 4006. RAAP Archeologisch Adviesbureau, Weesp.

Kroes, R.A.C., 2011. Plangebied Oudesluis, gemeente Zijpe; archeologisch vooronderzoek: een bureauonderzoek. *RAAP-rapport* 2198. RAAP Archeologisch Adviesbureau, Weesp.

Kroes, R.A.C., 2016. Plangebied Molenweg/N9 in Burgervlotbrug, gemeente Schagen; archeologisch vooronderzoek: een bureauonderzoek. *RAAP-notitie* 5543. RAAP Archeologisch Adviesbureau, Weesp.

Kroes, R.A.C., 2016. Plangebied Molenweg/N9 in Burgervlotbrug, gemeente Schagen; archeologisch vooronderzoek: een aanvullend bureauonderzoek. *RAAP-notitie* 5576. RAAP Archeologisch Adviesbureau, Weesp.

Kruidhof, C.N. & F. Stevens, 2005. Plangebied Delftweg te Tuitjenhorn, gemeente Harenkarspel; archeologisch vooronderzoek: een inventariserend veldonderzoek (kartering). *RAAP-notitie* 1175. RAAP Archeologisch Adviesbureau, Amsterdam.

Kruidhof, C.N., 2003. Plangebied De Hoep, gemeente Schagen; een inventariserend veldonderzoek. *RAAP-notitie* 511. RAAP Archeologisch Adviesbureau, Amsterdam.

Kruif, S. de, 2008. Korte Belkmerweg 34 te 't Zand, gemeente Zijpe; archeologisch vooronderzoek: een bureau- en inventariserend veldonderzoek. *RAAP-notitie* 2868. RAAP Archeologisch Adviesbureau, Weesp.

Kruif, S. de, 2009. Plangebied noordelijk deel van perceel 1167 te Sint Maarten, gemeente Harenkarspel. Archeologisch vooronderzoek: een bureau- en inventariserend veldonderzoek. *RAAP-notitie* 3036. RAAP Archeologisch Adviesbureau, Weesp.

Kruif, S. de & J.A. Wolzak, 2017. Plangebied Buitenvaert (kadastrale nummers C 1956, 1957, 1958 en 1981) in Schagerbrug, gemeente Schagen (geactualiseerde versie); archeologisch vooronderzoek: actualisatie van een bureau- en inventariserend veldonderzoek (verkennende fase). *RAAP-notitie* 2809. RAAP Archeologisch Adviesbureau, Weesp.

Lange, S., 2003. Sporen in de klei. Opgraving langs 'de Snevert', op de locatie van de toekomstige fietstunnel bij 'de Hoep', gemeente Schagen. *AAC-rapport* 17. Amsterdams Archeologisch Centrum, Amsterdam.

Langeveld, M., 2016. Oeverwerken Noord-Holland. Archeologisch Bureauonderzoek deeltraject 15 en 19 (Kolhornerdiep en Schagerkoggekanaal). *Transect-rapport* 880. Transect, Utrecht.

Leek, J., 2018. Markt 22 in Schagen, gemeente Schagen. Een archeologisch bureauonderzoek. *West-Friese Archeologische Notities* 29. Archeologie West-Friesland, Hoorn.

Leek, J. & J. van Lunsen, 2018. Menselijke resten rondom de Kerkbuurt in Tuitjenhorn, gemeente Schagen. Een archeologische waarneming. *West-Friese Archeologische Notities* 30. Archeologie West-Friesland, Hoorn.

Leek, J., 2019. *A Middle Iron Age pottery assemblage from the outskirts of West-Frisia. A study on late prehistoric pottery from Schagen*. MA Thesis, Universiteit Leiden.

Leek, J., 2020. Het Slot Schagen. Archeologisch en historisch onderzoek naar de voorburcht van het kasteel en de zwanenzang van de Heren en Vrouwen van Schagen. *West-Friese Archeologische Rapporten* 148. Archeologie West-Friesland, Hoorn.

Leeuwen, J. van & C.M. Soonius, 2017. De Slikvenpolder in Schagen, gemeente Schagen. Een bureauonderzoek en verkennend booronderzoek. *West-Friese Archeologische Notities* 22. Archeologie West-Friesland, Hoorn.

Levering J.H.F. & J.A. Mol, 2007. Inventariserend veldonderzoek d.m.v. boringen (karterende fase), Raadhuisstraat te Dirkshorn. Synthegra Archeologie Rapport P0502381. Syntegra bv, Hoorn.

Levering J.H.F. & E.A. Schorn, 2008. Bureauonderzoek en inventariserend veldonderzoek d.m.v. boringen (karterende fase), Snevert te Schagen. Synthegra Archeologie Rapport P0502756.. Syntegra bv, Hoorn.

**West-Friese Archeologische Notities 68 - Toelichting Beleidskaart
en Cultuurhistorische Elementenkaart gemeente Schagen**

Leuving J.H.F., 2008. Inventariserend veldonderzoek: verkennend booronderzoek, Moorsmeer te Warmenhuizen. Synthebra Archeologie Rapport S083397. Syntegra bv, Doetinchem.

Leuving J.H. F, 2015. Bureauonderzoek Slikkerdijk 8 te Oudesluis. Synthebra Archeologie Rapport S150062. Syntegra bv, Leusden.

Leuving J.H. F., 2016. Bureauonderzoek en Inventariserend Veldonderzoek, karterend booronderzoek, Oudewal 115 te Warmenhuizen. Synthebra Archeologie Rapport S160034. Syntegra bv, Leusden.

Leuving J.H. F & H. Kremer, 2015. Bureauonderzoek, Dorpsstraat 16 en 16a te Dirksborn. Synthebra Archeologie Rapport S150108. Syntegra bv, Leusden.

Leuving J.H. F. & R. Nillesen, 2012. Bureauonderzoek Grote Sloot 128 te Burgerbrug. Synthebra Archeologie Rapport S120330. Syntegra bv, Doetinchem.

Leuving J.H.F. & E. Hoven, 2014. Inventariserend Veldonderzoek door middel van proefsleuven, Bonkelaarsdijk te Schagen. Synthebra Archeologie Rapport S130108. Syntegra bv, Doetinchem.

Leuving J.H. F & H. Kremer, 2015. Bureauonderzoek en Inventariserend Veldonderzoek, karterend booronderzoek, Grote Sloot 43 te Burgerbrug. Synthebra Archeologie Rapport S150002. Syntegra bv, Leusden.

Leuving J.H.F. & H. Kremer, 2015. Bureauonderzoek en Inventariserend Veldonderzoek, karterend booronderzoek, Westfriesedijk 21 te Oudesluis. Synthebra Archeologie Rapport S150005. Syntegra bv, Leusden.

Leuving J.H.F. & H. Kremer, 2015. Bureauonderzoek Nes 34 te Schagen. Synthebra Archeologie Rapport S150114. Syntegra bv, Leusden.

Leuving J.H.F. & H. Kremer, 2016. Bureauonderzoek en Inventariserend Veldonderzoek, karterend booronderzoek, Burghornerweg 6 te Schagen. Synthebra Archeologie Rapport S140083. Syntegra bv, Leusden.

Lil, R. van, 2005. Schagen, Provinciale weg. Een bureauonderzoek en Inventariserend Veldonderzoek in de vorm van boringen. ADC-rapport 431. ADC-ArcheoProjecten, Amersfoort.

Médard, A & J.P.L. Vaars, 2009. Archeologische opgraving Bedrijventerrein Lagedijk, nieuw te graven en te verbreden sloot bij fietspad Zijperweg, gemeente Schagen. Hollandia reeks nr. 237. Hollandia Archeologen, Zaandijk.

Médard, A & J.P.L. Vaars, 2009. Inventariserend veldonderzoek in de vorm van proefsleuven, Markt 18, gemeente Schagen. Hollandia reeks 261. Hollandia Archeologen, Zaandijk.

Meijer, Y., 2019. Dorpsstraat 16-16a, Dirkshorn, gemeente Schagen. Inventariserend Veldonderzoek d.m.v. proefsleuven. IDDS Archeologie rapport 2261. IDDS, Noordwijk.

Melman, J.G.E. , 2018. 't Zand, Parallelweg 45-47. Gemeente Schagen (NH). Een Archeologisch Bureauonderzoek. *Transect-rapport* 1851. Transect, Utrecht.

Molenaar, S., 2000. Omleggingen N9 Provincie Noord-Holland. Een Aanvullende Archeologische Inventarisatie (AAI). *RAAP-rapport* 538. RAAP Archeologisch Adviesbureau, Amsterdam.

Moerman, S., 2019. Archeologisch bureauonderzoek & inventariserend veldonderzoek, verkennende fase. Abbestederweg 6, Callantsoog, gemeente Schagen. IDDS-rapport 2156. IDDS Archeologie, Noordwijk.

Müller, A. & I.A. Schute, 2004. Plangebied De Hoep, gemeente Schagen; een inventariserend archeologisch onderzoek: proefsleuven. *RAAP-rapport* 1064. RAAP Archeologisch Adviesbureau, Amsterdam.

Müller, A., 2005. Plangebied Delftweg, gemeente Harenkarspel; archeologisch vooronderzoek: een bureauonderzoek. *RAAP-notitie* 1117. RAAP Archeologisch Adviesbureau, Amsterdam.

Nales, T., 2018. Sint-Maartensbrug, Ruigeweg 28 Gemeente Schagen (NH) Archeologisch bureauonderzoek en Inventariserend Veldonderzoek (IVO; verkennende fase). *Transect-rapport* 1615. Transect, Utrecht.

Nijdam, L.C. , 2013. Warmenhuizen, Dergmeerweg 54 (gemeente Schagen). Een bureauonderzoek. ArGeoBoor rapport 1241.

Nijdam, L., 2020. Bureauonderzoek en Inventariserend veldonderzoek – verkennende fase. Nes 32 te Schagen, gemeente Schagen (NH), versie 1.1 (concept). *Laagland Archeologie Rapport* 537. Laagland Archeologie BV, Almelo.

Numan, A.M., 2005. *Noord-Hollandse kerken en kapellen in de Middeleeuwen, ca. 720-1200. Een archeologische, bouwhistorische en historische inventarisatie.* Walburg Pers, Zutphen.

Numan, K.C., 2015. *De veldnamen van Schagen, een zoektocht naar hun verleden.* Boekhandel Plukker, Schagen.

Numan, K.C., 2019. *Burghorn, van kwelder tot polder. De eerste bedijking in Hollands Noorderkwartier, 1457-1461.* Uitgave Vrienden van de Hondsbossche, Kring voor Noord-Hollandse waterstaatsgeschiedenis nr. 36.

Nyst, C.L., E.J. van Rooijen & J.M. van der Veen, 2010. *Beleidsnota Cultuurhistorie Gemeente Harenkarspel.* Stichting Cultureel Erfgoed Noord-Holland, Haarlem.

Nyst, C., 2011. Bureauonderzoek naar de archeologische waarde van het plangebied Begraafplaats Kerkepad 14 te Krabbendam, gemeente Harenkarspel. SCENH-rapport 185.

**West-Friese Archeologische Notities 68 - Toelichting Beleidskaart
en Cultuurhistorische Elementenkaart gemeente Schagen**

Stichting Cultureel Erfgoed Noord-Holland, Haarlem.

Obdam, T.J., 2014. Callantsoog, Dorpsplein 1 (Gemeente Schagen). Een Inventariserend Veldonderzoek in de vorm van proefsleuven en boringen. ADC-rapport 3594. ADC-ArcheoProjecten, Amersfoort.

Oudhof, J.W. & P.M.M. Hermans, 2013. Archeologisch- en Cultuurhistorisch Bureauonderzoek naar drie herontwikkellocaties tbv amovaties langs de N241 in de gemeente Schagen en de gemeente Hollands Kroon. Buro de Brugrapporten B13-157. Buro de Brug, Amsterdam.

Pape, H., 2012. Archeologisch Bureauonderzoek. Waarland-Leiakker en Waarland-Volleringweg, gemeente Harenkarspel. The Missing Link Rapport 240. The Missing Link, Woerden.

Pape, H.G., 2013. Warmenhuizen, De Helling 1a. Gemeente Schagen (Noord-Holland). Archeologisch Bureauonderzoek en inventariserend booronderzoek (IVO; verkennende en karterende fase). Transect-rapport 194. Transect, Utrecht.

Paré, C. & M. Hogervorst, 2021. Archeologisch bureauonderzoek J.A. de Boerstraat, gemeente Schagen. *Sweco Archeologische Rapporten* 2408. Sweco Nederland B.V., De Bilt.

Poulus, E., 2011. Archeologische waarneming Botgat, Groote Keeten, gemeente Zijpe. *Hollandia reeks nr. 374*. Hollandia Archeologen, Zaandijk.

Poulus, E., 2011. Archeologisch bureauonderzoek terrein Botgat fase II, Groote Keeten, gemeente Zijpe. *Hollandia reeks nr. 389*. Hollandia Archeologen, Zaandijk.

Poulus, E., 2012. Archeologische begeleiding Botgat fase II, Groote Keeten, gemeente Zijpe. *Hollandia reeks nr. 405*. Hollandia Archeologen, Zaandijk.

Poulus, E., 2012. Archeologisch bureauonderzoek Uitlandse polder, Callantsoog, gemeente Zijpe. *Hollandia reeks nr. 429*. Hollandia Archeologen, Zaandijk.

Provincie Noord-Holland, 2009. Beeldkwaliteitsplan Westfriese Omringdijk. Provincie Noord-Holland, Haarlem.

Provincie Noord-Holland, 2018. Prachtlandschap Noord-Holland. Leidraad Landschap en Cultuurhistorie: Provinciale structuren en ensembles (Leidraad Landschap en Cultuurhistorie | Provincie Noord-Holland).

Provincie Noord-Holland, 2009. Beeldkwaliteitsplan Westfriese Omringdijk. Provincie Noord-Holland, Haarlem.

Provincie Noord-Holland, 2020. Omgevingsverordening NH2020 (vastgesteld door Provinciale Staten op 22 oktober 2020 en geldig vanaf 17 november 2020).

Raad, J.H.M. de & J.J.A. Wijnen, 2021. Archeologisch bureauonderzoek Keins 1 te Schagen, gemeente Schagen (NH). Laagland Archeologie rapport 552. Laagland Archeologie, Almelo.

Rap, R., 2019. Waarland, Veluweweg 44 (gemeente Schagen, NH). Een Archeologisch Bureauonderzoek. Steekproefrapport 2019-06/11. De Steekproef bv, Zuidhorn.

Rietkerk, M., 2004. Plangebied Hoep 79a en 81, gemeente Schagen; archeologisch vooronderzoek: een bureau- en inventariserend veldonderzoek. *RAAP-notitie* 953. RAAP Archeologisch Adviesbureau, Amsterdam.

Rietkerk, M., 2009. Plangebied Schagen-Centrum, gemeente Schagen; archeologisch vooronderzoek: een bureauonderzoek. *RAAP-notitie* 3244. RAAP Archeologisch Adviesbureau, Weesp.

Rijk, T.E. de & C.N. Kruidhof, 2020. Plangebied Sint Maartensweg 100 te Sint Maartensbrug, gemeente Schagen; archeologisch vooronderzoek: een bureauonderzoek en inventariserend veldonderzoek (verkennende fase). *RAAP-rapport* 4842. RAAP Archeologisch Adviesbureau, Weesp.

Rijk, T.E. de, 2021. Plangebied PALLAS te Petten, gemeente Schagen; archeologisch vooronderzoek: een inventariserend veldonderzoek (verkennend en karterend mechanisch booronderzoek). RAAP-rapport 5147. RAAP Archeologisch Adviesbureau, Weesp.

Roest, J. van der, 2014. Archeologisch onderzoek realisatie parallelweg N248/N245 i.o.v. provincie Noord-Holland. Bureauonderzoek en inventariserend veldonderzoek door middel van Boringen. Grontmij Archeologische Rapporten 1445. Grontmij, Houten.

Roller, G.J. de, 2013. Archeologisch booronderzoek ten behoeve van rioolaanleg Jewelweg en omgeving te Callantsoog, gemeente Zijpe (NH). *MUG-publicatie* 2013-39. MUG Ingenieursbureau, Leek.

Roller, G.J. de, 2015. Archeologisch bureauonderzoek Park de Horn te Dirkshorn, gemeente Schagen (NH). *MUG-publicatie* 2015-137. MUG Ingenieursbureau, Leek.

Rooij, M. de, 1998. Gemeente Schagen, plangebied Nes-Hoep; een archeologische kartering en waardering. RAAP-rapport 322. RAAP Archeologisch Adviesbureau, Amsterdam.

Rooij, J.A.G. van, 2012. Economische ontwikkelingszone Oudevaart-Zuid te Warmenhuizen (gemeente Harenkarspel) Een Bureauonderzoek. ADC-rapport 3019. ADC-ArcheoProjecten, Amersfoort.

Rooij, J.A.G. van, 2012. Economische ontwikkelingszone Oudevaart-Zuid te Warmenhuizen (gemeente Harenkarspel). Een Inventariserend Veldonderzoek in de vorm van een verkennend booronderzoek. ADC-rapport 3067. ADC-ArcheoProjecten, Amersfoort.

**West-Friese Archeologische Notities 68 - Toelichting Beleidskaart
en Cultuurhistorische Elementenkaart gemeente Schagen**

Rosing, H., 1995. Bodemkaart van Nederland 1:50.000; blad 9 West Texel (gedeeltelijk)- 14 West Medemblik, blad 14 Oost Medemblik – 15 West Stavoren (Noordhollands gedeelte) en blad 19 West, Alkmaar. Staring Centrum (SC-DLO)/STIBOKA, Wageningen.

Ruiter, D.L. de, 2014. Archeologisch bureauonderzoek aan de Westfriesedijk naast 29 te Schoorlam, gemeente Schagen. Argo rapport 58. Archeologenbureau Argo, Zaandam.

Ruiter, D.L. de, 2015. Archeologisch bureauonderzoek aan de Valkkogerweg 48 te Sint Maarten, gemeente Schagen. Argo rapport 72. Archeologenbureau Argo, Zaandam.

Salomons, K., 2013. Inventariserend veldonderzoek middels verkennende boringen Surmerhuizerweg 18 te Eenigenburg, gemeente Schagen. *Hollandia reeksnr.* 452. Hollandia Archeologen, Zaandijk.

Salomons, K., 2013. Inventariserend veldonderzoek middels karterende boringen Hoep 32, gemeente Schagen (NH). *Hollandia reeksnr.* 473. Hollandia Archeologen, Zaandijk.

Salomons, K., 2014. Een karterend proefsleuvenonderzoek op het BEJO zaden terrein, Trambaan 2a te Warmenhuizen, gemeente Schagen. *Hollandia reeksnr.* 492. Hollandia Archeologen, Zaandijk.

Salomons, K., 2014. Archeologisch bureauonderzoek Zandpolder fase 3 in Callantsoog, gemeente Schagen. *Hollandia reeksnr.* 502. Hollandia Archeologen, Zaandijk.

Salomons, K., 2014. Inventariserend veldonderzoek d.m.v. karterende boringen aan de Heemtweg 5 te Warmenhuizen, gemeente Schagen. *Hollandia reeksnr.* 503. Hollandia Archeologen, Zaandijk.

Salomons, K., 2014. Inventariserend veldonderzoek middels verkennende boringen Centrumplan Warmenhuizen, gemeente Schagen. *Hollandia reeksnr.* 507. Hollandia Archeologen, Zaandijk.

Salomons, K., 2014. Inventariserend veldonderzoek middels waarderende proefsleuven Hoep 32, gemeente Schagen (NH). *Hollandia reeksnr.* 510. Hollandia Archeologen, Zaandijk.

Salomons, K., 2016. Inventariserend veldonderzoek middels verkennende boringen Kalverdijk 87 in Kalverdijk, gemeente Schagen. *Hollandia reeksnr.* 572. Hollandia Archeologen, Zaandijk.

Salomons, K., 2016. Archeologisch bureauonderzoek met aanvullende verkennende boringen (IVO-O) Trambaan 1-1d, Warmenhuizen, gemeente Schagen. *Hollandia reeksnr.* 589. Hollandia Archeologen, Zaandijk.

Salomons, K., 2017. Inventariserend veldonderzoek door middel van karterende proefsleuven Trambaan 1-1d, Warmenhuizen, gemeente Schagen. *Hollandia reeksnr.* 596. Hollandia Archeologen, Zaandijk.

Salomons, K.T., 2017. Archeologische begeleiding restauratie Jacob Claessesluis, Burgerbrug, gemeente Schagen. *Hollandia reeksnr.* 614. Hollandia Archeologen, Zaandijk.

Salomons, K., 2017. Archeologische begeleiding van de plaatsing van ondergrondse containers in de stadskern van Schagen, gemeente Schagen. *Hollandia reeksnr.* 635. Hollandia Archeologen, Zaandijk.

Salomons, K. & J. de Koning, 2015. Vroegmiddeleeuwse bewoning aan de Bonkelaarsdijk in Tjallewal, gemeente Schagen (NH). *Hollandia reeksnr.* 515. Hollandia Archeologen, Zaandijk.

Salomons, K. & J. de Koning, 2016. Inventariserend veldonderzoek door middel van karterende proefsleuven, Huisweid in Warmenhuizen, gemeente Schagen (NH). *Hollandia reeksnr.* 611. Hollandia Archeologen, Zaandijk.

Salomons, K.T. & B.D. Honingh, 2017. Archeologisch onderzoek langs de N241; lokaties Muggenburgerweg, Priggedik, Blokhuizen en Niedorper De Boome (proefsleuvenonderzoek). *Hollandia reeksnr.* 622. Hollandia Archeologen, Zaandijk.

Salomons, K. & N. Tuinman, 2017. Op de rand van Hartendorp. Een bureauonderzoek naar de archeologische waarden van Stationsstraat 22 in Warmenhuizen, gemeente Schagen. *Hollandia reeksnr.* 638. Hollandia Archeologen, Zaandijk.

Schermer, A., 1968. Geestmerambacht. Beschrijving van vondsten en waarnemingen gedaan tijdens de herverkaveling in de jaren 1956-1960 in hoofdzaak aangaande de Vroege Middeleeuwen. In: Westfriese Oudheden (XI) 1968. Mededelingen van de Archeologische Werkgroep 'Westfriesland' van het Historisch Genootschap 'Oud West-Friesland'. pp. 212- 228.

Schermer, A., 1969. Geestmerambacht II. Beschrijving van vondsten en waarnemingen tijdens de herverkaveling gedaan in het z.g. Blok 1968 in hoofdzaak aangaande de eerste eeuwen van de jaartelling. In: Westfriese Oudheden (XII) 1969. Mededelingen van de Archeologische Werkgroep 'Westfriesland' van het Historisch Genootschap 'Oud West-Friesland'. pp. 172-190.

Schermer, A., 1971. Geestmerambacht III. Verslag over vondsten en waarnemingen gedaan tijdens de herverkavelingswerken in het blok 1969, de Grebpolder/ Rekerkoog en de terreinstrook ten zuiden van de provinciale weg Koedijk – Noord Scharwoude, waarin gelegen het nieuwe afwateringskanaal en het proefbedrijf voor de tuinbouw. In: Westfriese Oudheden (XIII) 1971. Mededelingen van de Archeologische Werkgroep 'Westfriesland' van het Historisch Genootschap 'Oud West-Friesland'. pp. 144-160.

Schermer, A., 1973. Geestmerambacht IV. Verhaal over archaeologische vondsten en bodemkundige waarnemingen gedaan tijdens de herverkavelingswerken in de blokken 1970, 1971 en 1972 met tekeningen van de schrijver. In: Westfriese Oudheden (XIV) 1973. Mededelingen van de Archeologische Werkgroep 'Westfriesland' van het Historisch Genootschap 'Oud West-Friesland'. pp. 244-265.

Schermer, A., 1975. Geestmerambacht V. Oude dijken en hun resten onder Warmenhuizen, Krabbendam, Eenigenburg, Zijbelhuizen en het Rijppje. In: Westfriese Oudheden (XVI) 1975. Mededelingen van de Archeologische Werkgroep 'Westfriesland' van het Historisch Genootschap 'Oud West-Friesland'. pp. 236- 248.

Schermer, A & Jb. Westra, 1978. Oud-Warmenhuizen op terpen. In: Westfriese Oudheden (XVIII) 1978. Mededelingen van de Archeologische Werkgroep 'Westfriesland' van het Historisch Genootschap 'Oud West-Friesland'. pp. 208-230.

Schinning, F.C., J. van Leeuwen & C.M. Soonius, 2019. Woonuitbreiding Remmerdel. Een archeologisch bureauonderzoek en verkennend booronderzoek op het terrein naast de Remmerdel in Warmenhuizen, gemeente Schagen. West-Friese Archeologische Notities 41. Archeologie West-Friesland, Hoorn.

Schoorl, H., 1979. 't Oge. Het Waddeneiland Callensoog onder het bewind van de heren van Brederode en hun erfgenamen, de graven van Holstein-Schaumberg, tot de verkoop van vier Hollandse heren, ca. 1250-1614. Hillegom.

Schoorl, H., 1999. De Convexe Kustboog. Texel-Vlieland-Terschelling. Schoorl.

Schorn, E.A., 2016. Bureauonderzoek en Inventariserend Veldonderzoek, verkennende fase Trambaan Warmenhuizen. Archeodienst Rapport 755. Archeodienst BV, Zevenaar.

Schrijer, E. 2014. Archeologisch bureau- en booronderzoek Sportlaan 27 te Tuitjenhorn, gemeente Schagen (NH). *MUG-publicatie* 2014-15. MUG Ingenieursbureau, Leek.

Schute, I.A. & R. Timmerman, 2005. Plan Tuitjenhorn-West, gemeente Harenkarspel; een archeologische verwachtingskaart en beleidsadvieskaart. *RAAP-rapport* 1103. RAAP Archeologisch Adviesbureau. Amsterdam.

Smit, B.I., 2002. Plangebied Surmerhuizerweg 10 te Eenigenburg, gemeente Harenkarspel; een inventariserend archeologisch onderzoek. *RAAP-notitie* 199. RAAP Archeologisch Adviesbureau, Amsterdam.

Smit, B.I., 2002. Plangebied Stationsstraat, gemeente Harenkarspel; een inventariserend archeologisch onderzoek. *RAAP-notitie* 213. RAAP Archeologisch Adviesbureau, Amsterdam.

Smit, B.I., 2002. Onderzoeksgebied Muggenpad, gemeente Schagen; een inventariserend archeologisch onderzoek. *RAAP-notitie* 222. RAAP Archeologisch Adviesbureau, Amsterdam.

Smit, B.I., 2003. Plangebied sportcomplex Con Zelo, gemeente Harenkarspel; een inventariserend archeologisch onderzoek. *RAAP-notitie* 290. RAAP Archeologisch Adviesbureau, Amsterdam.

Smit, B.I., O. Brinkkemper, J.P.Kleijne, R.C.G.M. Lauwerier & E.M. Theunissen (red.), 2012. A kaleidoscope of gathering at Keinsmerbrug (the Netherlands): Late Neolithic behavioural variability in a dynamic landscape. *Nederlandse Archeologische Rapporten* 43. Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed, Amersfoort.

Soetens, L., 2006. Archeologisch onderzoek Sportpark te Schagen. Grontmij Archeologische Rapporten 172. Grontmij, Assen.

Soetens, L., 2006. Archeologisch onderzoek Hoofdveld SV Schagen. Inventariserend Veldonderzoek. Grontmij Archeologische Rapporten 285. Grontmij, Assen.

Soetens, L., 2007. Archeologisch onderzoek Plangebied 't Zand, gemeente Zijpe. Bureauonderzoek. Grontmij Archeologische Rapporten 553. Grontmij, Assen.

Soetens, L., 2008. Archeologisch onderzoek 't Zand Noord, gemeente Zijpe. Bureauonderzoek. Grontmij Archeologische Rapporten 616. Grontmij, Assen.

Soetens, L., 2008. Archeologisch onderzoek 't Zand Willem 't Hartplein, gemeente Zijpe. Bureauonderzoek. Grontmij Archeologische Rapporten 617. Grontmij, Assen.

Soetens, L., 2009. Archeologisch onderzoek 't Zand Noord, gemeente Zijpe. Inventariserend Veldonderzoek. Grontmij Archeologische Rapporten 736. Grontmij, Assen.

Soonius, C. M., M.G. Marinelli & I.A. Schute, 1997. Provincie Noord-Holland. Archeologisch onderzoek in het kader van ontgroningen in 1996. RAAP-rapport 233. RAAP Archeologisch Adviesbureau. Amsterdam.

Soonius, C.M., 1998. Bedrijventerrein Lagedijk-Noordwest, gemeente Schagen; een archeologische inventarisatie en kartering. *RAAP-rapport* 400. Stichting RAAP, Amsterdam.

Soonius, C. M., 1999. Woningbouwlocatie Tuitjenhorn en Warmenhuizen, gemeente Harenkarspel; een Aanvullende Archeologische Inventarisatie (AAI). RAAP-rapport 475. RAAP Archeologisch Adviesbureau. Amsterdam.

Soonius, C. M., 2000. Bedrijventerrein Lagedijk-Noordwest, gemeente Schagen; een Aanvullende Archeologische Inventarisatie (AAI). RAAP-rapport 545. RAAP Archeologisch Adviesbureau. Amsterdam.

Soonius, C. M., 2001. Waterleidingtrace Heerhugowaard- Schagen, gemeente Niedorp, provincie Noord-Holland; archeologisch toezicht. RAAP-rapport 644. RAAP Archeologisch Adviesbureau, Amsterdam.

Soonius, C. M., 2002. Woningbouwlocatie Hoenderpark te Schagerbrug, gemeente Zijpe; een inventariserend archeologisch onderzoek. *RAAP-briefrapport* 2002-458/RT. RAAP Archeologisch Adviesbureau, Amsterdam.

**West-Friese Archeologische Notities 68 - Toelichting Beleidskaart
en Cultuurhistorische Elementenkaart gemeente Schagen**

Soonius, C. M., 2002. Plangebied Witte Paal 334, gemeente Schagen; een inventariserend archeologisch onderzoek. *RAAP-notitie 250*. RAAP Archeologisch Adviesbureau, Amsterdam.

Soonius, C. M., 2003. Plangebied Hoep-Noord: archeologisch monument 14D-011, gemeente Schagen; een inventariserend archeologisch onderzoek. *RAAP-notitie 309*. RAAP Archeologisch Adviesbureau, Amsterdam.

Soonius, C. M., 2003. Plangebied Hoep-Noord, onderzoeksgebied Kavel 15, gemeente Schagen; een inventariserend archeologisch onderzoek. *RAAP-notitie 465*. RAAP Archeologisch Adviesbureau, Amsterdam.

Soonius, C. M., 2004. Plangebied Grotewallerweg 1, gemeente Schagen; een inventariserend archeologisch onderzoek. *RAAP-notitie 719*. RAAP Archeologisch Adviesbureau, Amsterdam.

Soonius, C. M. & D. Bekius, 2007. Aardgastransportleidingtracé Anna Paulowna –Wieringermeer (A-679, A-682 en A-622); archeologisch vooronderzoek: een bureaustudie ten behoeve van de MER-procedure. *RAAP-rapport 1579*. RAAP Archeologisch Adviesbureau, Weesp.

Soonius, C. M., 2009. Plangebied Grotewallerweg 33, gemeente Schagen; archeologisch vooronderzoek: een bureau- en inventariserend veldonderzoek. *RAAP-notitie 3062*. RAAP Archeologisch Adviesbureau, Amsterdam.

Soonius, C. M. & J. Sprangers, 2009. Onderzoeksgebied Zandpolder - Callantsoog, gemeente Zijpe; archeologisch vooronderzoek: een bureauonderzoek. *RAAP-notitie 3142*. RAAP Archeologisch Adviesbureau, Weesp.

Soonius, C. M. & J. Sprangers, 2009. Plangebied Belkmerweg, gemeente Zijpe; archeologisch vooronderzoek: een bureauonderzoek. *RAAP-notitie 3198* (herziene eindversie). RAAP Archeologisch Adviesbureau, Weesp.

Sonders, M., 2011. Archeologisch bureauonderzoek en inventariserend veldonderzoek door middel van boringen (IVO-O) Kerkpad 7 te Krabbendam, gemeente Harenkarspel. *Hollandia reeks nr. 355*. Hollandia Archeologen, Zaandijk.

Spoelstra, A., 2012. Archeologisch bureauonderzoek ten behoeve van rioolaanleg Jewelweg en omgeving te Callantsoog, gemeente Zijpe (NH). *MUG-publicatie 2012-64*. MUG Ingenieursbureau, Leek.

Stellingwerf, W. & C.M. Soonius, 2019. Dwars door Dirkshorn. Een archeologische waarneming in de Dorpsstraat van Dirkshorn, gemeente Schagen. *West-Friese Archeologische Notities 42*. Archeologie West-Friesland, Hoorn.

Stiboka/RGD, 1981. Geomorfologische kaart van Nederland, schaal 1:50.000. Kaartbladen 14 Medemblik - 9 Den Helder- 10 Sneek - 15 Staveren (gedeeltelijk). Stichting voor Bodemkartering/ Rijks Geologische Dienst, Wageningen/ Haarlem.

Stiller, D.R., 2015. Archeologisch bureauonderzoek aan de Nieuwstraat 19 te Schagen, gemeente Schagen. Argo rapport 68. Archeologenbureau Argo, Zaandam.

Stoker, A., T.N. Kroller & G.J. de Roller, 2010. Archeologisch bureau- en booronderzoek voor een locatie aan Dorpsstraat 38 te Tuitjenhorn, gemeente Harenkarspel (NH). *MUG-publicatie* 2010-115. MUG Ingenieursbureau, Leek.

Teekens, P.C. & M.H. Arkema, 2008. Bureauonderzoek en Inventariserend Veldonderzoek voor de verbinding Christoffelhof/Langestraat te Schagen. Archeologische Rapporten Oranjewoud 2008/70. Oranjewoud, Heerenveen.

Teekens, P.C., 2009. Bureauonderzoek en Inventariserend Veldonderzoek op 4 locaties te Schagen (Noord-Holland). Archeologische Rapporten Oranjewoud 2009/1. Oranjewoud, Heerenveen.

Teekens, P.C., 2013. Inventariserend Veldonderzoek door middel van proefsleuven (IVO-P) plangebied Winkelcentrum Makado te Schagen (NH.) Archeologische Rapporten Oranjewoud 2013/87. Oranjewoud, Heerenveen.

Teekens, P.C., 2015. Archeologische Begeleiding Aanleg gierkelders varkenshouderij Ekovar, Westfriesedijk 1 te Schagen. Antea Group Archeologie 2015/145. Antea Group.

Timmerman, R., 2007. Plangebied Tuitjenhorn-West, onderzoeksgebieden 2 en 3, gemeente Harenkarspel; archeologisch vooronderzoek: een inventariserend veldonderzoek (karterende fase). *RAAP-notitie* 2441. RAAP Archeologisch Adviesbureau, Weesp.

Tolsma, J. & I. Vossen, 2010. Bureauonderzoek TAQA-Mijnbouwlocatie Warmenhuizen (Gemeente Harenkarspel). Archeologische Rapporten Oranjewoud 2010/134. Oranjewoud, Heerenveen.

Tolsma, J. & P.C. Teekens, 2010. Verkennend inventariserend veldonderzoek TAQA-Mijnbouwlocatie Warmenhuizen (gemeente Harenkarspel). Archeologische Rapporten Oranjewoud 2010/169. Oranjewoud, Heerenveen.

Tuinman, N., 2015. Veldonderzoek d.m.v. verkennende boringen, Kiefteglop te Callantsoog, gemeente Schagen (NH). *Hollandia reeks nr.* 547. Hollandia Archeologen, Zaandijk.

Tuinman, N., 2018. Archeologisch bureauonderzoek Dorpsstraat 40 te Tuitjenhorn, gemeente Schagen. *Hollandia reeks nr.* 690. Hollandia Archeologen, Zaandijk.

Tuinman, N.C., 2018. Archeologisch bureauonderzoek Bonkelaarsdijk 5 te Schagen, gemeente Schagen. Hollandia-rapport 758. Hollandia archeologen, Zaandijk.

- Tuinman, N. & B. Honingh, 2016. Inventariserend veldonderzoek middels verkennende boringen bij de Jacob Claessesluis te Burgerbrug, gemeente Schagen (N-H). *Hollandia reeks nr. 576*. Hollandia Archeologen, Zaandijk.
- Tuinman, N.C. & J.J. Brattinga, 2018. Archeologisch bureauonderzoek en inventariserend veldonderzoek door middel van boringen aan de Duinweg 13 in Groote Keeten, gemeente Schagen. *Hollandia reeks nr. 703*. Hollandia Archeologen, Zaandijk.
- Tuinman, N.C. & J. de Koning, 2020. Inventariserend veldonderzoek middels proefsleuven te Schagen -Regioplein, gemeente Schagen. *Hollandia reeks nr. 874*. Hollandia Archeologen, Zaandijk.
- Tuinman, N.C. & J. de Koning, 2022. De laatste resten van de terp "Hoogewerf" in Tuitjenhorn en wat daar nog onder lag. Inventariserend veldonderzoek middels proefsleuven aan de Delftweg 15 te Tuitjenhorn, 'Het Nieuwe Glas'. *Hollandia reeks nr. 986*. Hollandia Archeologen, Zaandijk.
- Vaars, J.P.L., 2003. Archeologisch booronderzoek Kalverdijk 63, Tuitjenhorn. *Hollandia reeks nr. 15*. Hollandia Archeologen, Zaandijk.
- Vaars, J.P.L., 2004. Archeologisch booronderzoek Valkkoogerweg 10-12, Valkkoog (gemeente Harenkarspel). *Hollandia reeks nr. 58*. Hollandia Archeologen, Zaandijk.
- Vaars, J.P.L. & P.M. Floore, 2005. Archeologisch booronderzoek Campingpark de Bongerd, Tuitjenhorn, gemeente Harenkarspel. *Hollandia reeks nr. 68*. Hollandia Archeologen, Zaandijk.
- Vaars, J.P.L., 2005. Archeologisch opgraving Valkkoogerweg 12, Valkkoog, gemeente Harenkarspel. *Hollandia reeks nr. 69*. Hollandia Archeologen, Zaandijk.
- Vaars, J.P.L. & J. de Koning, 2006. Tweede archeologisch bureauonderzoek Campingpark de Bongerd, Tuitjenhorn, gemeente Harenkarspel. *Hollandia reeks nr. 93*. Hollandia Archeologen, Zaandijk.
- Vaars, J.P.L., 2015. Archeologisch booronderzoek aan de Grote Sloot 469 te Oudesluis, gemeente Schagen. Argo rapport 73. Archeologenbureau Argo, Zaandam.
- Vaars, J.P.L., 2015. Archeologisch booronderzoek aan de Valkkoogerweg 48 te Sint Maarten, gemeente Schagen. Argo rapport 74. Archeologenbureau Argo, Zaandam.
- Vaars, J.P.L., 2016. A Archeologisch booronderzoek aan de Grote Sloot 14 in Burgerbrug, gemeente Schagen. Argo rapport 86. Archeologenbureau Argo, Zaandam.
- Vanoverbeke, R.W., 2010. Inventariserend veldonderzoek d.m.v. boringen (IVO-ND) aan de Dopsstraat 2-4 te Warmenhuizen, gemeente Harenkarspel. *Hollandia reeks nr. 285*. Hollandia Archeologen, Zaandijk.

Verboom-Jansen, M, 2012. Een archeologisch bureau-onderzoek en verkennend inventariserend veldonderzoek door middel van boringen aan de Warmenhuizerweg te Warmenhuizen, gemeente Harenkarspel (NH). ARC-Rapporten 2012-57. ARC bv, Geldermalsen.

Verboom-Jansen, M & J. RAP, 2016. 't Zand, Korte Bosweg 48. Gemeente Schagen (NH). Archeologisch bureauonderzoek en inventariserend veldonderzoek, verkennende fase. Transect-rapport 1084. Transect, Utrecht.

Verboom-Jansen, 2016. Schagerbrug, Stolperweg 11, Gemeente Schagen (NH). Archeologisch bureauonderzoek en inventariserend veldonderzoek, verkennende fase. Transect-rapport 1075. Transect, Utrecht.

Verduin, J.T., 2011. Archeologische opgraving aan de Markt 18 te Schagen, gemeente Schagen. *Hollandia reeks nr. 343*. Hollandia Archeologen, Zaandijk.

Verduin, J.T., 2011. Archeologische begeleiding (AB) op de Markt (toponiem Vismarkt) te Schagen, gemeente Schagen. *Hollandia reeks nr. 368*. Hollandia Archeologen, Zaandijk.

Verduin, J.T., 2012. Archeologische opgraving aan de Markt 18 te Schagen (fase 2), gemeente Schagen. *Hollandia reeks nr. 406*. Hollandia Archeologen, Zaandijk.

Vermoolen, S.M. & N.C. Tuinman, 2019. Archeologisch booronderzoek aan Bonkelaarsdijk 5 in Schagen, gemeente Schagen (IVO-O). Hollandia rapport 783. Hollandia archeologen, Zaandijk.

Verschoof- van der Vaart W.B. & G.H. de Boer, 2015. Vervanging van zeven bruggen: locatie Oudendijk brug te Schagen, gemeente Schagen; archeologisch vooronderzoek: een bureauonderzoek. *RAAP-notitie 4961*. RAAP Archeologisch Adviesbureau, Weesp.

Visser, C.A. & F.P.J. van Puijenbroek, 2018. Archeologisch vooronderzoek ten behoeve van de aanleg van een transportleiding tussen de Zijperdijk en de Callantsogervaart (gemeente Schagen) in het kader van het project leveringszekerheid Stolpen Noord. Ruimtelijk advies op basis van bureauonderzoek. Vestigiarapport V1632. Vestigia, Amersfoort.

Vos, P., M. van der Meulen, H. Weerts en J. Bazelmans 2018. Atlas van Nederland in het Holoceen. Landschap en bewoning vanaf de laatste ijstijd tot nu, Amsterdam (Prometheus). Op 02-06-2020 gedownload van www.archeologieinnederland.nl.

Wal, F.J. van der, 2015. Verbetering watersysteem in Polder 't Hoekje, gemeente Schagen; een archeologische begeleiding (protocol opgraven). *RAAP-rapport 3039*. RAAP Archeologisch Adviesbureau, Weesp.

Waldus, W.B., 2005. Warmenhuizen Hartendorp. ADC-rapport 402. ADC-ArcheoProjecten, Amersfoort.

Waldus, W.B., 2006. Schagen Nes Noord IVO 3. Een Inventariserend Veldonderzoek in de vorm van proefsleuven. ADC-rapport 573. ADC-ArcheoProjecten, Amersfoort.

Warning, S. & J Sprangers, 2012. Plangebied 'Pallas' op de onderzoekslocatie Petten, gemeente Schagen; archeologisch vooronderzoek: een bureau- en inventariserend veldonderzoek (verkennende fase). *RAAP-notitie* 4336. RAAP Archeologisch Adviesbureau, Weesp.

Warning, S. & C.F.H. Coppens, 2013. Plangebied Grote Sloot en Burgerweg in Burgerbrug, gemeente Schagen; archeologisch vooronderzoek: een bureau- en inventariserend veldonderzoek (verkennende fase). *RAAP-notitie* 4194. RAAP Archeologisch Adviesbureau, Weesp.

Weenen, R. van & J.J. Hekman, 2008. Archeologisch onderzoek Magnusbuurt, gemeente Schagen. Bureauonderzoek. Grontmij Archeologische Rapporten 562. Grontmij, Alkmaar.

Weenen, R.D. van, 2008. Archeologisch onderzoek Dorpsstraat (Plan II) en de Omloop (Plan III) te Sint Maarten, gemeente Harenkarspel. Bureauonderzoek en inventariserend veldonderzoek met boringen. *ArcheoMedia rapport* A08-476-I. ArcheoMedia, Capelle aan den IJssel.

Weerheijm, W.J., H.J. Pierik & R. Schrijvers, 2012. Wateropgave Polder 't Hoekje te Callantsoog, gemeente Zijpe. Ruimtelijk advies op basis van archeologisch bureauonderzoek. Vestigiarapport V978. Vestigia, Amersfoort.

Weerheijm, W.J., K. Klerks & H.J. Pierik, 2013. Archeologisch vooronderzoek ten behoeve van de aanleg van een sloot, wandelpad en waterberging in Polder 't Hoekje te Callantsoog, gemeente Schagen. Ruimtelijk advies op basis van inventariserend veldonderzoek (verkennende fase). Vestigiarapport V1083. Vestigia, Amersfoort.

Weerheijm, W.J., K. Klerks & R. Schrijvers, 2015. Archeologisch vooronderzoek ten behoeve van de aanleg van een waterleiding langs de N9, gemeenten Bergen en Schagen. Ruimtelijk advies op basis van bureauonderzoek. Vestigiarapport V1291. Vestigia, Amersfoort.

Weerheijm, W.J. & R. Schrijvers, 2016. Vervolg archeologisch vooronderzoek ten behoeve van de aanleg van een waterleiding langs de N9, gemeente Bergen en Schagen. Ruimtelijk advies op basis van inventariserend veldonderzoek. Vestigiarapport V1363. Vestigia, Amersfoort.

Wijnen, J.J.S., 2021. Inventariserend veldonderzoek - verkennende fase Keins 1 te Schagen, gemeente Schagen (NH). Laagland Archeologie Rapport 610. Laagland Archeologie BV, Almelo.

Wink, K., C.M. Soonius & G.H. de Boer, 2013. Verdieping Beleidsnota Cultuurhistorie Gemeente Schagen. Toelichting op de historisch-geografische waardenkaart. *RAAP-rapport* 2594. RAAP Archeologisch Adviesbureau, Weesp.

Wink, K., 2017. Plangebied Wateropgave polder Valkkoog, gemeente Schagen; archeologisch vooronderzoek: een bureau- en inventariserend veldonderzoek (verkennende fase). *RAAP-notitie* 5996. RAAP Archeologisch Adviesbureau, Weesp.

Wink, K. & J.H.F. Leuving, 2018. Plangebied RWZI De Stolpen in Schagerbrug, gemeente Schagen; archeologisch vooronderzoek: een bureauonderzoek. *RAAP-notitie* 6264. RAAP Archeologisch Adviesbureau, Weesp.

Woolschot, D & E.E.A van der Kuijl, 2020. Bureauonderzoek en Verkennend Booronderzoek Archeologie Plangebied Strandweg 3 en Korfwaterweg 1 en 1B te Petten, gemeente Schagen. Projectnummer 192209. Hamaland Advies, Zelhem.

Wolzak, J.A., 2021. Plangebied Trambaan te Warmenhuizen, gemeente Schagen; archeologisch vooronderzoek: een bureauonderzoek. *RAAP-rapport* 5435. RAAP Archeologisch Adviesbureau, Weesp.

Wullink, A.J., 2007. Een archeologisch bureau-onderzoek en inventariserend veldonderzoek door middel van boringen aan de Burgerweg te Burgerbrug, gemeente Zijpe (N.-H.). ARC-Rapporten 2007-64. ARC bv, Geldermalsen.

Wullink, A.J., 2008. Een archeologisch bureau-onderzoek en inventariserend veldonderzoek door middel van boringen aan de Bergeendstraat te Petten, gemeente Zijpe (N.-H.). ARC-Rapporten 2008-60. ARC bv, Geldermalsen.

Wullink, A.J., 2008. Een archeologisch inventariserend veldonderzoek door middel van boringen op het plangebied Boskerpark in de Boskerpolder, gemeente Zijpe (N.-H.). ARC-Rapporten 2008-105. ARC bv, Geldermalsen.

Wullink, A.J., 2008. Een archeologisch bureau-onderzoek en inventariserend veldonderzoek door middel van boringen voor vijf locaties in de gemeente Zijpe (N.-H.). ARC-Rapporten 2008-114. ARC bv, Geldermalsen.

Wullink, A.J., 2010. Een archeologisch bureau-onderzoek in het kader van de reconstructie van het Dorpsplein te Callantsoog, gemeente Zijpe (NH). ARC-Rapporten 2010-136. ARC bv, Geldermalsen.

Wullink, A.J., 2010. Een archeologisch inventariserend veldonderzoek door middel van een karterend booronderzoek aan de Kerkbuurt te Tuitjenhorn, gemeente Harenkarspel (NH). ARC-Rapporten 2010-264. ARC bv, Geldermalsen.

Zandboer, S (red.), 2012. Bijzondere kuilen tussen de kolen. Een archeologische opgraving te Langedijk de Druppels. ADC-rapport 2376. ADC-ArcheoProjecten, Amersfoort.

**West-Friese Archeologische Notities 68 - Toelichting Beleidskaart
en Cultuurhistorische Elementenkaart gemeente Schagen**

Zee, R.M. van der, M.D. Wagemans & E.E.A. van der Kuijl, 2007. Bureauonderzoek en karterend veldonderzoek d.m.v. boringen, Oostwal te Tuitjenhorn. Synthegra Archeologie Rapport P0501750. Syntegra bv, Hoorn.

Zee, R.M. van der & J.A. Mol, 2007. Bureauonderzoek Raadhuisstraat, locatie Koelman te Dirkshorn (gemeente Harenkarspel). Synthegra Archeologie Rapport P0502185. Syntegra bv, Hoorn.

Zee, R.M. van der, 2016. Kanaalkade 24, 't Zand (gemeente Schagen). Een Bureauonderzoek. ADC-rapport 3977. ADC-ArcheoProjecten, Amersfoort.

Zeiler, J.T., 1996. De faunaresten van Schagen Witte Paal III (1e -3e eeuw n. Chr.). Tussentijdse rapportage van het archeozoölogische onderzoek. ArchaeoBone rapport nr. 8. ArchaeoBone, Groningen.

Zeiler, J.T., 2002. Dierlijke resten uit (pre)historisch Schagen. Archeozoölogisch onderzoek van Botmateriaal uit Schagen-De Hoep Noord/Nesdijk (Bronstijd/IJzertijd en (post-) Middeleeuwen. ArchaeoBone rapport nr. 33. ArchaeoBone, Leeuwarden.

Zeiler, J.T., D.C. Brinkhuizen & D.L. Bekker. Niet bij vee alleen. Archeozoölogisch onderzoek van de Vroege Bronstijdvindplaats Hoep Noord te Schagen. *ArchaeoBone rapport* nr. 54. ArchaeoBone, Leeuwarden.

Zijverden, W.K. van, 2017. *After the deluge. A paleographic reconstruction of Bronze Age West-Frisia (2000-800 BC)*. Proefschrift. Sideston Press, Leiden.

Historisch kaartmateriaal

- Kaart van het eiland Wieringen door Cornelis Claesz (1540)
- Kaerius Agri Zypani kaart door Gerrit Dirksz Langedijk en Petrus Kaerius van der Keere (1617)
- Kaart van West-Friesland door Johannes Dou (1651-1654)
- Kaarte van alle Sanden, Gorsingen, Slicken, Waerden ende Kreecken gelegen tusschen Huysduinen, Wieringen, Wieringerwaardt, Zyp ende Kalands-Ooge, genaemt het Koe-Gras door Joan Blaeu (1662)
- Kaart van het Koe gras in Noord-Holland tussen Huisduinen, Wieringen, De Zijpe en Callantsoog (1664)
- Kaart van de oude Zijpe (bedijkt) door Zoutman (1665)
- Kaart van de bedijkte Wieringerwaard (onbekende vervaardiger, 1675)
- Kaart van het hoogheemraadschap van de Uitwaterende Sluizen in Kennemerland en West-Friesland door Johannes Dou (ca. 1682)
- Kadastrale minuutkaarten (1819-1826)
- Veldminuten (1857-1858, via Topotijdreis)
- Bonnebladen (1877-1907, via Topotijdreis)
- Topotijdreis (1815-nu)

Kadastrale minuutplans 1819-1826

Kadastrale Minuutplan 1819, Gemeente Barsingerhorn, sectie D, genaamd Haringhuizen, Eerste Blad (beeldbank.cultureelerfgoed.nl).

Kadastrale Minuutplan 1826, Gemeente Callantsoog, sectie A, genaamd Noorddam, in een blad (beeldbank.cultureelerfgoed.nl).

Kadastrale Minuutplan 1826, Gemeente Callantsoog, sectie B, genaamd Koegras, Eerste blad (beeldbank.cultureelerfgoed.nl).

Kadastrale Minuutplan 1826, Gemeente Callantsoog, sectie B, genaamd Koegras, Tweede blad (beeldbank.cultureelerfgoed.nl).

Kadastrale Minuutplan 1826, Gemeente Callantsoog, sectie C, genaamd Zandepolder, in een blad (beeldbank.cultureelerfgoed.nl).

Kadastrale Minuutplan 1826, Gemeente Callantsoog, sectie D, genaamd Jewwelpolder, Eerste blad (beeldbank.cultureelerfgoed.nl).

Kadastrale Minuutplan 1826, Gemeente Callantsoog, sectie D, genaamd Jewwelpolder, Tweede blad (beeldbank.cultureelerfgoed.nl).

Kadastrale Minuutplan 1826, Gemeente Callantsoog, sectie E, genaamd Uitlandsche Polder, Eerste blad (beeldbank.cultureelerfgoed.nl).

Kadastrale Minuutplan 1826, Gemeente Callantsoog, sectie E, genaamd Uitlandsche Polder, Tweede blad (beeldbank.cultureelerfgoed.nl).

Kadastrale Minuutplan 1826, Gemeente Callantsoog, sectie F, genaamd Zuidduin, in een blad (beeldbank.cultureelerfgoed.nl).

Kadastrale Minuutplan 1821, Gemeente Groet, sectie A, genaamd Groet, Eerste Blad (beeldbank.cultureelerfgoed.nl)

Kadastrale Minuutplan 1819, Gemeente Haringcarspel, sectie A, genaamd Kerkbuurt, eerste blad (beeldbank.cultureelerfgoed.nl).

Kadastrale Minuutplan 1819, Gemeente Haringcarspel, sectie A, genaamd Kerkbuurt, tweede blad (beeldbank.cultureelerfgoed.nl).

Kadastrale Minuutplan 1819, Gemeente Haringcarspel, sectie B, genaamd Dirkshorn, eerste blad (beeldbank.cultureelerfgoed.nl).

**West-Friese Archeologische Notities 68 - Toelichting Beleidskaart
en Cultuurhistorische Elementenkaart gemeente Schagen**

Kadastrale Minuutplan 1819, Gemeente Haringcarspel, sectie B, genaamd Dirkshorn, tweede blad (beeldbank.cultureelerfgoed.nl).

Kadastrale Minuutplan 1819, Gemeente Haringcarspel, sectie C, genaamd Schagerwaard, eerste blad (beeldbank.cultureelerfgoed.nl).

Kadastrale Minuutplan 1819, Gemeente Haringcarspel, sectie C, genaamd Schagerwaard, tweede blad (beeldbank.cultureelerfgoed.nl).

Kadastrale Minuutplan 1819, Gemeente Haringcarspel, sectie C, genaamd Schagerwaard, derde blad (beeldbank.cultureelerfgoed.nl).

Kadastrale Minuutplan 1819, Gemeente Haringcarspel, sectie D, genaamd Sloodgaard, eerste blad (beeldbank.cultureelerfgoed.nl).

Kadastrale Minuutplan 1819, Gemeente Haringcarspel, sectie D, genaamd Sloodgaard, tweede blad (beeldbank.cultureelerfgoed.nl).

Kadastrale Minuutplan 1819, Gemeente Haringcarspel, sectie E, genaamd Waardland, eerste blad (beeldbank.cultureelerfgoed.nl).

Kadastrale Minuutplan 1819, Gemeente Haringcarspel, sectie E, genaamd Waardland, tweede blad (beeldbank.cultureelerfgoed.nl).

Kadastrale Minuutplan 1819, Gemeente Haringcarspel, sectie F, genaamd Schaapskuil, in een blad (beeldbank.cultureelerfgoed.nl).

Kadastrale Minuutplan 1819, Gemeente Haringcarspel, sectie G, genaamd Woudmeer, eerste blad (beeldbank.cultureelerfgoed.nl).

Kadastrale Minuutplan 1819, Gemeente Haringcarspel, sectie G, genaamd Woudmeer, tweede blad (beeldbank.cultureelerfgoed.nl).

Kadastrale Minuutplan 1819. Gemeente Oude Niedorp en Zijdewind, sectie A, genaamd Zijdewind, Eerste Blad (beeldbank.cultureelerfgoed.nl).

Kadastrale Minuutplan 1819. Gemeente Oude Niedorp en Zijdewind, sectie A, genaamd Zijdewind, Tweede Blad (beeldbank.cultureelerfgoed.nl).

Kadastrale Minuutplan 1821. Gemeente Oudkarspel, sectie A, genaamd Koedijk, Eerste Blad (beeldbank.cultureelerfgoed.nl).

Kadastrale Minuutplan 1821. Gemeente Oudkarspel, sectie A, genaamd Koedijk, Tweede Blad (beeldbank.cultureelerfgoed.nl).

**West-Friese Archeologische Notities 68 - Toelichting Beleidskaart
en Cultuurhistorische Elementenkaart gemeente Schagen**

Kadastrale Minuutplan 1821. Gemeente Oudkarspel, sectie B, genaamd Diepsmeer, Eerste Blad (beeldbank.cultureelerfgoed.nl).

Kadastrale Minuutplan 1821. Gemeente Oudkarspel, sectie B, genaamd Diepsmeer, Tweede Blad (beeldbank.cultureelerfgoed.nl).

Kadastrale Minuutplan 1821. Gemeente Oudkarspel, sectie B, genaamd Diepsmeer, Derde Blad (beeldbank.cultureelerfgoed.nl).

Kadastrale Minuutplan 1821. Gemeente Oudkarspel, sectie C, genaamd Kerkmeer, Eerste Blad (beeldbank.cultureelerfgoed.nl).

Kadastrale Minuutplan 1821. Gemeente Oudkarspel, sectie D, genaamd de Coogen, Eerste Blad (beeldbank.cultureelerfgoed.nl).

Kadastrale Minuutplan 1826. Gemeente Petten, sectie A, genaamd het Duin, in een Blad (beeldbank.cultureelerfgoed.nl).

Kadastrale Minuutplan 1826. Gemeente Petten, sectie B, genaamd het Dorp, in een Blad (beeldbank.cultureelerfgoed.nl).

Kadastrale Minuutplan 1826. Gemeente Petten, sectie C, genaamd Petten Polder, in een Blad (beeldbank.cultureelerfgoed.nl).

Kadastrale Minuutplan 1819. Gemeente Schagen, sectie A, genaamd Schagen, Eerste Blad (beeldbank.cultureelerfgoed.nl).

Kadastrale Minuutplan 1819. Gemeente Schagen, sectie A, genaamd Schagen, Tweede Blad (beeldbank.cultureelerfgoed.nl).

Kadastrale Minuutplan 1819. Gemeente Schagen, sectie B, genaamd De Nes, Eerste Blad (beeldbank.cultureelerfgoed.nl).

Kadastrale Minuutplan 1819. Gemeente Schagen, sectie B, genaamd De Nes, Tweede Blad (beeldbank.cultureelerfgoed.nl).

Kadastrale Minuutplan 1819. Gemeente Schagen, sectie C, genaamd Grote Wal, Eerste Blad (beeldbank.cultureelerfgoed.nl).

Kadastrale Minuutplan 1819. Gemeente Schagen, sectie C, genaamd Grote Wal, Tweede Blad (beeldbank.cultureelerfgoed.nl).

Kadastrale Minuutplan 1819. Gemeente Schagen, sectie D, genaamd De Cage, op Een Blad (beeldbank.cultureelerfgoed.nl).

**West-Friese Archeologische Notities 68 - Toelichting Beleidskaart
en Cultuurhistorische Elementenkaart gemeente Schagen**

Kadastrale Minuutplan 1819. Gemeente Schagen, sectie E, genaamd Schagen Zuidzeide, Eerste Blad (beeldbank.cultureelerfgoed.nl).

Kadastrale Minuutplan 1819. Gemeente Schagen, sectie E, genaamd Schagen Zuidzeide, Tweede Blad (beeldbank.cultureelerfgoed.nl).

Kadastrale Minuutplan 1819. Gemeente Schagen, sectie F, genaamd Burghorn, Eerste Blad (beeldbank.cultureelerfgoed.nl).

Kadastrale Minuutplan 1819. Gemeente Schagen, sectie F, genaamd Burghorn, Tweede Blad (beeldbank.cultureelerfgoed.nl).

Kadastrale Minuutplan 1819. Gemeente Schagen, sectie G, genaamd Lagendijk, op Een Blad (beeldbank.cultureelerfgoed.nl).

Kadastrale Minuutplan 1821. Gemeente Schoorl, sectie B, genaamd Katrijp, Eerste Blad (beeldbank.cultureelerfgoed.nl).

Kadastrale Minuutplan 1821. Gemeente Schoorl, sectie C, genaamd Schoorl, op Een Blad (beeldbank.cultureelerfgoed.nl).

Kadastraal Minuutplan 1819, Gemeente Sint Maarten Sectie A genaamd Valkoog, Eerste blad (beeldbank.cultureelerfgoed.nl).

Kadastraal Minuutplan 1819, Gemeente Sint Maarten Sectie A genaamd Valkoog, Tweede blad (beeldbank.cultureelerfgoed.nl).

Kadastraal Minuutplan 1819, Gemeente Sint Maarten Sectie A genaamd Valkoog, Derde blad (beeldbank.cultureelerfgoed.nl).

Kadastraal Minuutplan 1819, Gemeente Sint Maarten Sectie B genaamd Sint Maarten , Eerste blad (beeldbank.cultureelerfgoed.nl).

Kadastraal Minuutplan 1819, Gemeente Sint Maarten Sectie B genaamd Sint Maarten , Tweede blad (beeldbank.cultureelerfgoed.nl).

Kadastraal Minuutplan 1819, Gemeente Sint Maarten Sectie C genaamd Enigenburg, Eerste blad (beeldbank.cultureelerfgoed.nl).

Kadastraal Minuutplan 1819, Gemeente Sint Maarten Sectie C genaamd Enigenburg, Tweede blad (beeldbank.cultureelerfgoed.nl).

Kadastrale Minuutplan 1819, Gemeente Warmenhuizen, sectie A, genaamd Krabbendam, eerste blad (beeldbank.cultureelerfgoed.nl).

**West-Friese Archeologische Notities 68 - Toelichting Beleidskaart
en Cultuurhistorische Elementenkaart gemeente Schagen**

Kadastrale Minuutplan 1819, Gemeente Warmenhuizen, sectie A, genaamd Krabbendam, tweede blad (beeldbank.cultureelerfgoed.nl).

Kadastrale Minuutplan 1819, Gemeente Warmenhuizen, sectie B, genaamd Warmenhuizen op een blad (beeldbank.cultureelerfgoed.nl).

Kadastrale Minuutplan 1819, Gemeente Warmenhuizen, sectie C, genaamd Oostwal, eerste blad (beeldbank.cultureelerfgoed.nl).

Kadastrale Minuutplan 1819, Gemeente Warmenhuizen, sectie C, genaamd Oostwal, eerste blad (beeldbank.cultureelerfgoed.nl).

Kadastrale Minuutplan 1819, Gemeente Warmenhuizen, sectie D, genaamd Schoreldam, eerste blad (beeldbank.cultureelerfgoed.nl).

Kadastrale Minuutplan 1819, Gemeente Warmenhuizen, sectie D, genaamd Schoreldam, tweede blad (beeldbank.cultureelerfgoed.nl).

Kadastrale Minuutplan 1826, Gemeente Zijpe c.a.: sectie A, genaamd Het Zand, eerste blad (beeldbank.cultureelerfgoed.nl).

Kadastrale Minuutplan 1826, Gemeente Zijpe c.a.: sectie A, genaamd Het Zand, tweede blad (beeldbank.cultureelerfgoed.nl).

Kadastrale Minuutplan 1826, Gemeente Zijpe c.a.: sectie A, genaamd Het Zand, derde blad (beeldbank.cultureelerfgoed.nl).

Kadastrale Minuutplan 1826, Gemeente Zijpe c.a.: sectie A, genaamd Het Zand, vierde blad (beeldbank.cultureelerfgoed.nl).

Kadastrale Minuutplan 1826, Gemeente Zijpe c.a.: sectie B, genaamd Keijnzerbrugpolder, eerste blad (beeldbank.cultureelerfgoed.nl).

Kadastrale Minuutplan 1826, Gemeente Zijpe c.a.: sectie B, genaamd Keijnzerbrugpolder, tweede blad (beeldbank.cultureelerfgoed.nl).

Kadastrale Minuutplan 1826, Gemeente Zijpe c.a.: sectie B, genaamd Keijnzerbrugpolder, derde blad (beeldbank.cultureelerfgoed.nl).

Kadastrale Minuutplan 1826, Gemeente Zijpe c.a.: sectie C, genaamd Overschagen, eerste blad (beeldbank.cultureelerfgoed.nl).

Kadastrale Minuutplan 1826, Gemeente Zijpe c.a.: sectie C, genaamd Overschagen, tweede blad (beeldbank.cultureelerfgoed.nl).

**West-Friese Archeologische Notities 68 - Toelichting Beleidskaart
en Cultuurhistorische Elementenkaart gemeente Schagen**

Kadastrale Minuutplan 1826, Gemeente Zijpe c.a.: sectie C, genaamd Overschagen, derde blad (beeldbank.cultureelerfgoed.nl).

Kadastrale Minuutplan 1826, Gemeente Zijpe c.a.: Sectie D genaamd Schagerbrug, Eerste blad (beeldbank.cultureelerfgoed.nl).

Kadastrale Minuutplan 1826, Gemeente Zijpe c.a.: Sectie D genaamd Schagerbrug, Tweede Blad (beeldbank.cultureelerfgoed.nl).

Kadastrale Minuutplan 1826, Gemeente Zijpe c.a.: Sectie D genaamd Schagerbrug, Derde blad (beeldbank.cultureelerfgoed.nl).

Kadastrale Minuutplan 1826, Gemeente Zijpe c.a.: Sectie D genaamd Schagerbrug, Vierde Blad (beeldbank.cultureelerfgoed.nl).

Kadastrale Minuutplan 1826, Gemeente Zijpe c.a.: Sectie D genaamd Schagerbrug, Vijfde blad (beeldbank.cultureelerfgoed.nl).

Kadastrale Minuutplan 1826, Gemeente Zijpe c.a.: Sectie D genaamd Schagerbrug, Zesde Blad (beeldbank.cultureelerfgoed.nl).

Kadastrale Minuutplan 1826, Gemeente Zijpe c.a.: Sectie D genaamd Schagerbrug, Zevende Blad (beeldbank.cultureelerfgoed.nl).

Kadastrale Minuutplan 1826, Gemeente Zijpe c.a.: Sectie E genaamd Zijpersluis, eerste Blad (beeldbank.cultureelerfgoed.nl).

Kadastrale Minuutplan 1826, Gemeente Zijpe c.a.: Sectie E genaamd Zijpersluis, tweede Blad (beeldbank.cultureelerfgoed.nl).

Kadastrale Minuutplan 1826, Gemeente Zijpe c.a.: Sectie E genaamd Zijpersluis, derde Blad (beeldbank.cultureelerfgoed.nl).

Kadastrale Minuutplan 1826, Gemeente Zijpe c.a.: Sectie F genaamd St. Maartensbrug, eerste Blad (beeldbank.cultureelerfgoed.nl).

Kadastrale Minuutplan 1826, Gemeente Zijpe c.a.: Sectie F genaamd St. Maartensbrug, tweede Blad (beeldbank.cultureelerfgoed.nl).

Kadastrale Minuutplan 1826, Gemeente Zijpe c.a.: Sectie F genaamd St. Maartensbrug, derde Blad (beeldbank.cultureelerfgoed.nl).

Kadastrale Minuutplan 1826, Gemeente Zijpe c.a.: Sectie G genaamd Hazenpolder, eerste Blad (beeldbank.cultureelerfgoed.nl).

West-Friese Archeologische Notities 68 - Toelichting Beleidskaart en Cultuurhistorische Elementenkaart gemeente Schagen

Kadastrale Minuutplan 1826, Gemeente Zijpe c.a.: Sectie G genaamd Hazenpolder, tweede Blad (beeldbank.cultureelerfgoed.nl).

Kadastrale Minuutplan 1826, Gemeente Zijpe c.a.: Sectie G genaamd Hazenpolder, derde Blad (beeldbank.cultureelerfgoed.nl).

Kadastrale Minuutplan 1826, Gemeente Zijpe c.a.: Sectie G genaamd Hazenpolder, vierde Blad (beeldbank.cultureelerfgoed.nl).

Kadastrale Minuutplan 1826, Gemeente Zijpe c.a.: Sectie H genaamd De Stolpen, eerste Blad (beeldbank.cultureelerfgoed.nl).

Kadastrale Minuutplan 1826, Gemeente Zijpe c.a.: Sectie H genaamd De Stolpen, tweede Blad (beeldbank.cultureelerfgoed.nl).

Kadastrale Minuutplan 1826, Gemeente Zijpe c.a.: Sectie H genaamd De Stolpen, derde Blad (beeldbank.cultureelerfgoed.nl).

Archeologische bronnen

- [Rijksmonumenten](#)
- [Provinciale monumenten](#)
- [Archeologische Monumentenkaart \(AMK\)](#)
- [Archis](#)
- Waarnemingen bekend bij Archeologie West-Friesland
- Vondstmeldingen bekend bij Archeologie West-Friesland

Paleogeografische, geo(morfo)logische en bodemkundige bronnen

- [Actueel Hoogtebestand Nederland \(AHN3 en AHN4\)](#)
- Bodemkaart van de Schagerkogge (1:15.000)
- [Data en Informatie van de Nederlandse Ondergrond](#)
- [Bodemkaart van Nederland \(1:50.000\)](#)
- [Geomorfologische kaart van Nederland \(1:50.000\)](#)
- Paleogeografische kaarten van Van Zijverden (1:100.000)
- Paleogeografische kaarten Vos (1:100.000)

Overige bronnen

- [Molendatabase](#)
- Cultuurhistorische Waardenkaart (CHW)
- Luchtfoto's De Vries-Metz

Bijlage 4 – AMZ-cyclus

Bureauonderzoek

Het doel van bureauonderzoek is het verwerven van informatie over bekende of te verwachten archeologische waarden binnen een omschreven gebied, om daarmee te komen tot een gespecificeerde archeologische verwachting. Het resultaat is een standaardrapport met een gespecificeerde archeologische verwachting, op basis waarvan een beslissing genomen kan worden ten aanzien van (eventueel) vervolgonderzoek.

Het rapport bevat, waar mogelijk, gegevens over de aan- of afwezigheid, aard, omvang, ouderdom, gaafheid, conservering en (relatieve) kwaliteit van archeologische waarden en aardwetenschappelijke eigenschappen. Afhankelijk van de omvang van de toekomstige (planologische) ingreep en werkzaamheden, de aard van de aanleiding tot het bureauonderzoek en de vraagstelling, zullen aanvullende gegevens moeten worden verzameld. Hierbij blijft de doelstelling van het bureauonderzoek (het komen tot een gespecificeerde verwachting) overeind.⁹

Op basis van het bureauonderzoek kan voor een archeologie-vriendelijke planaanpassing worden gekozen. Op deze wijze blijven de archeologische waarden in de bodem bewaard (zie bijlage 6).

Inventariserend veldonderzoek

Tijdens het inventariserend veldonderzoek wordt (extra) informatie verworven over bekende of te verwachten archeologische waarden binnen een onderzoeksgebied, als aanvulling op en toetsing van de archeologische verwachting, gebaseerd op het bureauonderzoek en door middel van waarnemingen in het veld. Het veldonderzoek kan uit verschillende fasen bestaan waarin steeds verder wordt ingezoomd op de aanwezige archeologische waarden.

Verkennend onderzoek

De verkennende fase is gericht op het in detail in beeld krijgen van de archeologische verwachting.

Doel van het verkennend onderzoek kan uit verschillende elementen bestaan. In West-Friesland wordt deze verkennende fase gebruikt om het prehistorische landschap en daarmee de mogelijkheden voor bewoning in de prehistorie in kaart te brengen. Hierbij worden de afgedekte landschappen nader beschouwd en wordt de intactheid van het landschap bepaald.

Karterend veldonderzoek

Het doel van de karterende fase is het in kaart brengen van (nog onbekende) archeologische vindplaatsen. Voor vindplaatsen uit de Bronstijd in West-Friesland geldt dat zij met behulp van booronderzoek niet zijn op te sporen.¹⁰ Indien uit het bureauonderzoek en/of verkennend

9 Voor historische dorpskernen geldt in sommige gevallen dat er een bouwhistorisch onderzoek dient te worden uitgevoerd om zodoende alle cultuurhistorische waarden veilig te stellen.

10 Vanwege het ontbreken van een vondstlaag en een lage vondstdichtheid.

booronderzoek blijkt dat het bronstijdlandschap intact is, dient het karterend onderzoek te worden uitgevoerd met behulp van proefsleuven.

Waarderend veldonderzoek

De waarderende fase van het inventariserend veldonderzoek dient om meer duidelijkheid te verkrijgen over de aard van een vastgestelde vindplaats ten behoeve van de waardebeoordeling. Zo kan het gewenst zijn om een archeologische vindplaats zo optimaal mogelijk te behouden, bijvoorbeeld door middel van inpassing. Een waarderend inventariserend veldonderzoek (vaak door middel van proefsleuven) is tevens gewenst voorafgaand aan een grote vlakdekkende archeologische opgraving, teneinde gedetailleerde gegevens te verkrijgen met het doel de opgraving zo doelgericht mogelijk te kunnen uitvoeren. De vindplaatsen worden onderzocht op hun fysieke kwaliteit (gaafheid en conservering), aard, datering, omvang en diepteligging. Een waarderend onderzoek bestaat in veel gevallen uit een proefsleuvenonderzoek, maar kan ook andersoortig onderzoek inhouden (geofysisch onderzoek, side-scan sonaronderzoek naar de waterbodem of waarderend booronderzoek).

De vindplaatsen worden in eerste instantie op hun fysieke kwaliteit (gaafheid en conservering) beoordeeld. De beoordeling van de fysieke kwaliteit is gerelateerd aan de archeoregio waarin de vindplaats zich bevindt: op deze wijze wordt de conserveringstoestand in relatie tot andere relevante sites bekeken.

Bij een behoudenswaardige vindplaats is behoud ex situ (door middel van een opgraving) of behoud in situ (door middel van bescherming) ter overweging aan het bevoegd gezag.

De gemeente is in veel gevallen het bevoegd gezag en neemt een selectiebesluit met betrekking tot de omgang met archeologische waarden.

Archeologische opgraving

Een archeologische opgraving heeft als doel vondst- en spoorgegevens van een archeologische vindplaats te verzamelen en te documenteren en is gericht op vooraf geformuleerde onderzoeksvragen en -doelstellingen (vastgelegd in een PvE). Tijdens een archeologische opgraving worden sleuven en putten aangelegd en het gebied onderzocht (behoud ex situ).

Bescherming

Bescherming houdt in dat er fysieke maatregelen worden getroffen op het terrein met archeologische waarden (bescherming *in situ*). Doel daarvan is de meest gunstige randvoorwaarden te scheppen voor duurzaam behoud, zonder de aanwezige archeologische waarden te beschadigen. Bescherming betekent niet per definitie dat op terreinen geen ontwikkelingen mogelijk zijn. Onder strikte voorwaarden kunnen op beschermde terreinen bovengrondse ontwikkelingen plaatsvinden. Specifiek met de Belvédère-doelstelling 'behoud door ontwikkeling' in het achterhoofd, kunnen ruimtelijke ontwikkelingen op monumentale terreinen juist wenselijk zijn om het hier verborgen verleden beleefbaar te maken.

Bijlage 5 – Algemene en bijzondere bepalingen

Verstoring in meerdere categorieën

Als een gebied waar verstoring van de bodem gepland staat in meerdere categorieën blijkt te vallen, dan gelden de voorwaarden van de zwaarste categorie voor het gehele gebied. In de praktijk is het niet werkbaar om verschillende regimes op één ontwikkellocatie van toepassing te laten zijn.

Eén verstoring, één oppervlakte

Bij de categorieën wordt uitgegaan van verschillende oppervlakten. Of bij een project een oppervlakte wordt overschreden, wordt berekend op basis van de daadwerkelijke verstoring en daarmee niet alleen de bouwcontour. In eerste instantie wordt in een quickscan aangegeven of de beoogde ontwikkeling de (eventueel) aanwezige archeologische waarden schaadt. Indien wordt besloten 'archeologie-vriendelijk' te bouwen kan een nader archeologisch onderzoek achterwege blijven.

Daarnaast geldt dat verstoringen die bij elkaar horen ook bij elkaar worden opgeteld. Dus als er door aanleg van een kassencomplex waterberging moet worden gecompenseerd, wordt deze meegewogen in de quickscan. Een woonhuis met garage en koi-vijver, wordt als één bodemingreep beschouwd.

Funderingswijze

Het oprichten van bouwwerken door middel van een conventionele paalfundering en balkenrooster, het bouwen van kelders, kruipruimtes enzovoorts wordt als archeologie-onvriendelijk beschouwd. Behoud van het bodemarchief op de zeer lange termijn, dat wil zeggen 100 jaar of meer, is niet gegarandeerd (zie bijlage 6).

Bodemsanering en ontgroning

Bodemsaneringen en ontgroningen worden als archeologie/schadelijke ingrepen beschouwd. Indien deze boven de vrijstellingsgrens uitkomen, vallen de ingrepen onder het aldaar geldende regime.

Beleid en Bestemmingsplan

De beleidskaart archeologie wordt door het opnemen van de vrijstellingsdiepte en vrijstellingsoppervlakte per categorie in de bestemmingsplannen geborgd. Een uitzondering hierop vormen de wettelijk beschermde archeologische monumenten die in het kader van de Monumentenwet 1988 zijn beschermd.

Om er zeker van te zijn dat alle beleidsregels juist vastliggen wordt er met standaardbepalingen in de bestemmingsplannen gewerkt. Voor ontwikkelingsgerichte bestemmingsplannen wordt maatwerk toegepast, en zal over het algemeen een groot deel van het archeologische onderzoek reeds voor vaststelling van het bestemmingsplan uitgevoerd zijn. Hierbij kan bijvoorbeeld

bij een archeologie-vriendelijk plan de dubbelbestemming Waarde-Archeologie worden opgenomen om deze waarden te beschermen. Aan de andere kant zal in de meeste gevallen de dubbelbestemming Waarde-Archeologie niet van toepassing zijn omdat door archeologisch onderzoek de archeologische resten zijn opgegraven.

Vergunningsvrij bouwen en gebruik

In de Wabo en het bijbehorende Besluit omgevingsrecht (Bor) is de mogelijkheid verruimd om vergunningsvrij te bouwen. Er zijn twee categorieën met betrekking tot vergunningsvrij bouwen en een aantal uitzonderingen.

- Vergunningsvrij bouwen met een toets aan het bestemmingsplan.
Als uit het bestemmingsplan blijkt dat een bepaald bouwwerk mogelijk is, dan hoeft hier geen omgevingsvergunning voor te worden aangevraagd. Echter, wanneer op het betreffende perceel ook een dubbelbestemming 'Waarde-Archeologie' geldt, moet ook worden getoetst aan de bepaling van die dubbelbestemming. Afhankelijk van de oppervlakte van het bouwwerk is het mogelijk dat alsnog een omgevingsvergunning aangevraagd moet worden. In dat geval niet voor de activiteit 'bouwen', maar voor de activiteit 'uitvoeren van een werk of werkzaamheden'.
- Vergunningsvrij bouwen zonder een toets aan het bestemmingsplan.
Een aantal (bouw)werkzaamheden kan uitgevoerd worden zonder dit te toetsen aan het bestemmingsplan. In de meeste gevallen gaat het hierbij om bouwwerken die het grondoppervlak van het hoofdgebouw met niet meer dan 2,5 meter naar het achtererf verlengen en om bouwwerken van 30 m² die van functioneel ondergeschikt belang zijn (zoals schuurtjes, serres, vijvers en dergelijke). Voor deze bouwwerken hoeft geen toets plaats te vinden aan het bestemmingsplan, ook niet als er in het bestemmingsplan een dubbelbestemming 'Waarde-Archeologie' staat weergegeven.

Uitzonderingen op vergunningsvrij bouwen

Vergunningsvrij bouwen is in beginsel niet toegestaan:

- Aan, op of bij een wettelijk archeologisch monument, tenzij bij de aanwijzing van een archeologisch monument of bij een vergunning tot wijziging ervan, vastgelegd is voor welke werkzaamheden geen vergunning nodig is;
- In een rijksbeschermd stads- of dorpsgezicht;
- Ten aanzien van bouwwerken van meer dan 50 m² in archeologisch waardevolle gebieden.

Dit betekent dat in de meeste gevallen bouwwerken kleiner dan 50 m² gerealiseerd kunnen worden. Alleen bij archeologische monumenten (geen mogelijkheid tot bouwen) en kerkterreinen (geen andere bodembewerking dan regulier gebruik) geldt een beperking.

Bijlage 6 - Archeologie-vriendelijk bouwen

Archeologie-vriendelijk bouwen

Het kerndoel van het archeologie-vriendelijk bouwen is dat de integrale vindplaats ongeschonden voor de zeer lange termijn (>100 jaar) ongewijzigd wordt behouden. Dat betekent dat de bestaande situatie voorafgaand aan de planvorming voor minimaal deze periode in situ geconserveerd dient te blijven.

Hiermee wordt gevolg gegeven aan de landelijke en Europese wetgeving om vindplaatsen te behouden en archeologische kosten daarmee uit te sparen.

Om zonder de bodem te roeren toch de archeologie te behouden zijn vele oplossingen mogelijk. Een bouwwerk kan vanaf maaiveld op een betonplaat worden neergezet. Ook kan waar mogelijk voor grote afstanden tussen heipalen worden gekozen. Een andere mogelijkheid is terreinen op te hogen en in de ontstane ruimte te bouwen. Bij kabeltracés kan bijvoorbeeld worden gekozen om een nieuw tracé op de plek van het oude tracé in de reeds geroerde bodem te leggen. Een samenspraak tussen architect, constructeur, archeoloog en beleidsambtenaar is daarvoor het beste platform.

Archeologie-vriendelijke voorstellen zullen worden getoetst op de daadwerkelijke situatie. Bijvoorbeeld ook een beperkt palenplan kan verblauwing, verdroging of vervorming veroorzaken. Ook de werkelijke gang van zaken op een bouwterrein wordt geanalyseerd. Blijkt in de praktijk dat archeologie-vriendelijk bouwen toch niet haalbaar is vanwege bijvoorbeeld constructieve aspecten, dan dient alsnog te worden overgeschakeld naar een archeologisch onderzoek.

Niet archeologie-vriendelijk bouwen

Een niet archeologie-vriendelijk bouwplan houdt in dat de bestaande situatie bodem zal worden verstoord tijdens het bouwproces. Onder bodemverstoring wordt verstaan:

- verwijderen van muurwerk uit de bodem, hier onder vallen ook funderingen en palen van de bestaande bebouwing vanaf de vrijstellingsdiepte gemeten vanaf het bestaande maaiveld van de archeologische vindplaats;
- vorstranden dieper dan 30 cm;
- aanbrengen van funderingspalen, damwanden, grondverbeteringen, grout, ankers etc.;
- bodemsaneringen, tijdelijke uitplaatsing van vervuilde grond;
- kelders, ondergrondse reservoirs, overmatige boringen voor diverse onderzoeken en bijvoorbeeld warmtekraftkoppeling installaties;
- kruipruimtes;
- vijvers/watercompensaties;
- sloten en andere ingravingen;
- kabels en leiding-tracés vanaf maaiveld.

Wanneer één of meerdere van de bovenstaande situaties voorkomt, wordt dit in een quickscan getoetst. Het is veelal in tegenspraak met behoud van de integrale vindplaats op lange termijn en wordt daarmee beschouwd als archeologie-onvriendelijk.

Bijlage 7 – Voorbeeldregels

Regel Waarde – Cultuurhistorie (voorlopig)

Artikel X Waarde – Cultuurhistorie

X.1 Bestemmingsomschrijving

De voor 'Waarde - Cultuurhistorie' aangewezen gronden zijn, naast de andere aangewezen bestemming, bestemd voor: het behoud, herstel en de uitbouw van de in dit bestemmingsplan aangegeven cultuurhistorische en ruimtelijke waarden van het gebied en zijn bebouwing.

X.2 Omgevingsvergunning voor het uitvoeren van een werk, geen bouwwerk zijnde, of van werkzaamheden

X.2.1 Het is verboden zonder of in afwijking van een omgevingsvergunning van het bevoegd gezag, de volgende werken, geen bouwwerken zijnde, en werkzaamheden uit te voeren, zulks ongeacht het bepaalde in de regels bij de andere op deze gronden van toepassing zijnde bestemmingen:

1. het aanleggen, verbreden, verleggen of verharderen van wegen en paden;
2. het aanbrengen van andere oppervlakteverhardingen;
3. het wijzigen van de profielindeling van wegen en paden;
4. het dempen of wijzigen van watergangen;
5. het wijzigen van de aanleg van de begraafplaats of wijzigen of verwijderen van cultuurhistorisch waardevolle grafstenen;
6. het verwijderen c.q. wijzigen van karakteristieke hekwerken en hekpijlers, gevelstoepen en stoeppalen en aan de gevel bevestigde luiken en/of ornamenten/versieringen.

X.2.2 Het in lid X.2.1 vervatte verbod is niet van toepassing op werken en werkzaamheden welke:

1. het normale onderhoud betreffen;
2. reeds in uitvoering zijn op het tijdstip van inwerkingtreding van het bestemmingsplan.

X.2.3 De in lid X.2.1 genoemde vergunning zal uitsluitend worden verleend indien geen onevenredige afbreuk wordt gedaan aan cultuurhistorische en ruimtelijke waarden van de in lid X.1 bedoelde waarden.

X.2.4 Alvorens te beslissen omtrent een omgevingsvergunning als bedoeld in artikel X.2.1 wordt door het bevoegd gezag advies ingewonnen bij de Commissie voor monumenten en welstand.

X.3 Omgevingsvergunning voor het slopen van een bouwwerk

X.3.1 Het is verboden zonder of in afwijking van een omgevingsvergunning van het bevoegd gezag, de in dit bestemmingsplan cultuurhistorisch waardevol aangemerkte bebouwing geheel

of gedeeltelijk te slopen, zulks ongeacht het bepaalde in de regels bij de andere op deze gronden van toepassing zijnde bestemmingen.

X.2.2 Het in lid X.2.1 vervatte verbod is niet van toepassing op werken en werkzaamheden welke:

1. het normale onderhoud betreffen;
2. reeds in uitvoering zijn op het tijdstip van inwerkingtreding van het bestemmingsplan;
3. ter voldoening van een aanschrijving of een besluit van het bevoegd gezag moeten worden uitgevoerd;
4. ingevolge het bepaalde in artikel 11 van de Monumentenwet 1988 vergunningplichtig zijn;
5. ingevolge de Erfgoedverordening van de gemeente Schagen vergunningplichtig zijn.

X.3.3 De in lid X.3.1 genoemde vergunning zal uitsluitend worden verleend indien:

- de bouwtechnische kwaliteit dusdanig slecht is dat hergebruik in alle redelijkheid niet mogelijk is; of
- het delen van een pand betreft, die op zichzelf niet als waardevol zijn aan te merken, en door het verwijderen daarvan geen onevenredige aantasting van de karakteristieke waarden plaatsvindt.
- de aanvrager informatie overlegt waaruit, naar het oordeel van het bevoegd gezag, blijkt dat met de sloopactiviteiten de beeldbepalende c.q. kenmerkende elementen van cultuurhistorisch waardevolle bebouwing niet op onaanvaardbare wijze worden verstoord;
- omgevingsvergunning voor het bouwen is verleend voor:
 1. een in plaats van het te slopen bouwwerk op te richten bouwwerk of
 2. voor het verbouwen van het bouwwerk.

X.3.4 Het bevoegd gezag kan, vanuit bouwhistorisch of cultureel-historisch belang, een bouwhistorisch- en/of een cultuurhistorisch rapport eisen waarin bouwhistorische- en/of cultuurhistorische waarden worden gedocumenteerd.

X.3.5 Alvorens te beslissen omtrent een omgevingsvergunning als bedoeld in artikel X.2.1 wordt door het bevoegd gezag advies ingewonnen bij de Commissie voor monumenten en welstand.

Regels Waarde – Archeologie (voorlopig)

Artikel ** Waarde – Archeologie 1

****.1 Bestemmingsomschrijving**

De voor 'Waarde - Archeologie 1' aangewezen gronden zijn, behalve voor de andere daar voorkomende bestemming(en), mede bestemd voor het behoud en de bescherming van de archeologische waarden van de gronden.

****.2 Bouwregels**

**.2.1 Voor alle bouwwerken met alvorens een omgevingsvergunning voor het bouwen wordt verleend, door de aanvrager een rapport worden overgelegd waarin, naar het oordeel van het bevoegd gezag:

1. de archeologische waarden van de gronden die blijkens de aanvraag kunnen worden verstoord in voldoende mate zijn vastgesteld, en;
2. in voldoende mate is aangegeven op welke wijze de archeologische waarden worden bewaard en/of gedocumenteerd.

****.2.2 Advies archeoloog**

Alvorens het bevoegd gezag beslist over een vergunning als bedoeld in lid **.2.1 winnen zij advies in bij de archeologisch deskundige omtrent de vraag of de door het verlenen van de omgevingsvergunning geen onevenredige afbreuk wordt of kan worden gedaan aan de archeologische waarden, en zo ja welke voorwaarden dienen te worden gesteld.

**.2.3 Indien uit het in lid **.2.1 genoemde rapport blijkt dat de archeologische waarden van de gronden door het verlenen van de omgevingsvergunning voor het bouwen zullen worden verstoord, kan het bevoegd gezag één of meer van de volgende voorwaarden verbinden aan de omgevingsvergunning:

1. de verplichting tot het treffen van technische maatregelen, waardoor de archeologische waarden in de bodem kunnen worden behouden;
2. de verplichting tot het doen van opgravingen op basis van een door het bevoegd gezag goedgekeurd Programma van Eisen;
3. de verplichting de werken of werkzaamheden die leiden tot de bodemverstoring, te laten begeleiden door een deskundige op het terrein van archeologische monumentenzorg die voldoet aan door het bevoegd gezag bij de vergunning te stellen kwalificaties.

****.3 Omgevingsvergunning voor het uitvoeren van werken, geen bouwwerk zijnde, of van werkzaamheden**

**.3.1 Het is verboden zonder of in afwijking van een omgevingsvergunning van het bevoegd gezag, de volgende werken, geen bouwwerken zijnde, en werkzaamheden uit te voeren, ongeacht het bepaalde in de regels bij de andere op deze regels van toepassing zijnde bestemmingen:

het ontgronden, afgraven (waaronder het graven van watergangen en waterpartijen), egaliseren en ophogen van gronden en/of het anderszins ingrijpend wijzigen van de bodemstructuur;
het uitvoeren van overige groundbewerkingen;
het verwijderen en/of aanbrengen van bomen en diepwortelende beplanting;
het aanleggen van ondergrondse energie-, transport- en of communicatieleidingen.

**3.2 Het bepaalde in lid **3.1 is niet van toepassing op werken, geen bouwwerken zijnde, en werkzaamheden die:

1. het normale onderhoud betreffen;
2. reeds in uitvoering zijn op het tijdstip van inwerkingtreding van dit plan;
3. in het kader van archeologisch onderzoek en het doen van opgravingen worden uitgevoerd, mits verricht door een daartoe bevoegde instantie;
4. blijkens een quickscan geen onevenredige afbreuk doen aan de aanwezige archeologische waarden.

**3.3 De in lid **3.1 genoemde vergunning kan slechts worden verleend indien geen onevenredige afbreuk wordt gedaan aan de archeologische waarden van de gronden.

**3.4 Alvorens een omgevingsvergunning wordt verleend, moet door de aanvrager een rapport worden overgelegd waarin, naar het oordeel van het bevoegd gezag:

1. de archeologische waarden van de gronden die blijkens de aanvraag kunnen worden verstoord in voldoende mate zijn vastgesteld, en;
2. in voldoende mate is aangegeven op welke wijze de archeologische waarden worden bewaard en/of gedocumenteerd.

**3.5 Indien uit het in lid **3.4 genoemde rapport blijkt dat de archeologische waarden van de gronden door het uitvoeren van werken of werkzaamheden zullen worden verstoord, kan het bevoegd gezag één of meer van de volgende voorwaarden verbinden aan de omgevingsvergunning:

1. de verplichting tot het treffen van technische maatregelen waardoor de archeologische waarden in de bodem kunnen worden behouden;
2. de verplichting tot het doen van opgravingen op basis van een door het bevoegd gezag goedgekeurd Programma van Eisen;
3. de verplichting de werken of werkzaamheden die leiden tot de bodemverstoring, te laten begeleiden door een deskundige op het terrein van archeologische monumentenzorg die voldoet aan door het bevoegd gezag bij de vergunning te stellen kwalificaties.

Artikel ** Waarde – Archeologie 2

****1 Bestemmingsomschrijving**

De voor 'Waarde - Archeologie 2' aangewezen gronden zijn, behalve voor de andere daar voorkomende bestemming(en), mede bestemd voor het behoud en de bescherming van de archeologische waarden van de gronden.

****.2 Bouwregels**

**.2.1 Voor bouwwerken met een oppervlakte groter dan 100 m², moet alvorens een omgevingsvergunning voor het bouwen wordt verleend, door de aanvrager een rapport worden overgelegd waarin, naar het oordeel van het bevoegd gezag:

1. de archeologische waarden van de gronden die blijkens de aanvraag kunnen worden verstoord in voldoende mate zijn vastgesteld, en;
2. in voldoende mate is aangegeven op welke wijze de archeologische waarden worden bewaard en/of gedocumenteerd.

****.2.2 Advies archeoloog**

Alvorens het bevoegd gezag beslist over een vergunning als bedoeld in lid **.2.1 winnen zij advies in bij de archeologisch deskundige omtrent de vraag of de door het verlenen van de omgevingsvergunning geen onevenredige afbreuk wordt of kan worden gedaan aan de archeologische waarden, en zo ja welke voorwaarden dienen te worden gesteld. In sommige gevallen volstaat een archeologische quickscan als duidelijk is dat de geplande ingrepen geen onevenredige afbreuk doen aan de aanwezige archeologische waarden.

**.2.3 Indien uit het in lid **.2.1 genoemde rapport of de in lid **.2.2 genoemde quickscan blijkt dat de archeologische waarden van de gronden door het verlenen van de omgevingsvergunning voor het bouwen zullen worden verstoord, kan het bevoegd gezag één of meer van de volgende voorwaarden verbinden aan de omgevingsvergunning:

1. de verplichting tot het treffen van technische maatregelen, waardoor de archeologische waarden in de bodem kunnen worden behouden;
2. de verplichting tot het doen van opgravingen op basis van een door het bevoegd gezag goedgekeurd Programma van Eisen;
3. de verplichting de werken of werkzaamheden die leiden tot de bodemverstoring, te laten begeleiden door een deskundige op het terrein van archeologische monumentenzorg die voldoet aan door het bevoegd gezag bij de vergunning te stellen kwalificaties.

**.3 Omgevingsvergunning voor het uitvoeren van werken, geen bouwwerk zijnde, of van werkzaamheden

**.3.1 Het is verboden zonder of in afwijking van een omgevingsvergunning van het bevoegd gezag, de volgende werken, geen bouwwerken zijnde, en werkzaamheden uit te voeren, ongeacht het bepaalde in de regels bij de andere op deze regels van toepassing zijnde bestemmingen:

1. het ontgronden, afgraven (waaronder het graven van watergangen en waterpartijen), egaliseren en ophogen van gronden en/of het anderszins ingrijpend wijzigen van de bodemstructuur;
2. het uitvoeren van overige grondbewerkingen;
3. het verwijderen en/of aanbrengen van bomen en diepwortelende beplanting;
4. het aanleggen van ondergrondse energie-, transport- en of communicatieleidingen.

**3.2 Het bepaalde in lid **3.1 is niet van toepassing op werken, geen bouwwerken zijnde, en werkzaamheden die:

1. het normale onderhoud betreffen;
2. reeds in uitvoering zijn op het tijdstip van inwerkingtreding van dit plan;
3. in het kader van archeologisch onderzoek en het doen van opgravingen worden uitgevoerd, mits verricht door een daartoe bevoegde instantie;
4. niet dieper gaan dan 0,35 m beneden het maaiveld en een kleinere oppervlakte dan 100 m² beslaan.

**3.3 De in lid **3.1 genoemde vergunning kan slechts worden verleend indien geen onevenredige afbreuk wordt gedaan aan de archeologische waarden van de gronden.

**3.4 Alvorens een omgevingsvergunning wordt verleend, moet door de aanvrager een rapport of de in lid **2.2 genoemde quickscan worden overgelegd waarin, naar het oordeel van het bevoegd gezag:

1. de archeologische waarden van de gronden die blijkens de aanvraag kunnen worden verstoord in voldoende mate zijn vastgesteld, en;
2. in voldoende mate is aangegeven op welke wijze de archeologische waarden worden bewaard en/of gedocumenteerd.

**3.5 Indien uit het in lid **3.4 genoemde rapport blijkt dat de archeologische waarden van de gronden door het uitvoeren van werken of werkzaamheden zullen worden verstoord, kan het bevoegd gezag één of meer van de volgende voorwaarden verbinden aan de omgevingsvergunning:

1. de verplichting tot het treffen van technische maatregelen waardoor de archeologische waarden in de bodem kunnen worden behouden;
2. de verplichting tot het doen van opgravingen op basis van een door het bevoegd gezag goedgekeurd Programma van Eisen;
3. de verplichting de werken of werkzaamheden die leiden tot de bodemverstoring, te laten begeleiden door een deskundige op het terrein van archeologische monumentenzorg die voldoet aan door het bevoegd gezag bij de vergunning te stellen kwalificaties.

Artikel ** Waarde – Archeologie 3

****1 Bestemmingsomschrijving**

De voor 'Waarde - Archeologie 3' aangewezen gronden zijn, behalve voor de andere daar voorkomende bestemming(en), mede bestemd voor het behoud en de bescherming van de archeologische waarden van de gronden.

****2 Bouwregels**

**2.1 Voor bouwwerken met een oppervlakte groter dan 500 m², moet alvorens een omgevingsvergunning voor het bouwen wordt verleend, door de aanvrager een rapport worden overgelegd waarin, naar het oordeel van het bevoegd gezag:

1. de archeologische waarden van de gronden die blijkens de aanvraag kunnen worden verstoord in voldoende mate zijn vastgesteld, en;
2. in voldoende mate is aangegeven op welke wijze de archeologische waarden worden bewaard en/of gedocumenteerd.

****2.2 Advies archeoloog**

Alvorens het bevoegd gezag beslist over een vergunning als bedoeld in lid **2.1 winnen zij advies in bij de archeologisch deskundige omtrent de vraag of de door het verlenen van de omgevingsvergunning geen onevenredige afbreuk wordt of kan worden gedaan aan de archeologische waarden, en zo ja welke voorwaarden dienen te worden gesteld. In sommige gevallen volstaat een archeologische quickscan als duidelijk is dat de geplande ingrepen geen onevenredige afbreuk doen aan de aanwezige archeologische waarden.

****2.3** Indien uit het in lid **2.1 genoemde rapport of de in lid **2.2 genoemde quickscan blijkt dat de archeologische waarden van de gronden door het verlenen van de omgevingsvergunning voor het bouwen zullen worden verstoord, kan het bevoegd gezag één of meer van de volgende voorwaarden verbinden aan de omgevingsvergunning:

1. de verplichting tot het treffen van technische maatregelen, waardoor de archeologische waarden in de bodem kunnen worden behouden;
2. de verplichting tot het doen van opgravingen op basis van een door het bevoegd gezag goedgekeurd Programma van Eisen;
3. de verplichting de werken of werkzaamheden die leiden tot de bodemverstoring, te laten begeleiden door een deskundige op het terrein van archeologische monumentenzorg die voldoet aan door het bevoegd gezag bij de vergunning te stellen kwalificaties.

****3 Omgevingsvergunning voor het uitvoeren van werken, geen bouwwerk zijnde, of van werkzaamheden**

****3.1** Het is verboden zonder of in afwijking van een omgevingsvergunning van het bevoegd gezag, de volgende werken, geen bouwwerken zijnde, en werkzaamheden uit te voeren, ongeacht het bepaalde in de regels bij de andere op deze regels van toepassing zijnde bestemmingen:

1. het ontgronden, afgraven (waaronder het graven van watergangen en waterpartijen), egaliseren en ophogen van gronden en/of het anderszins ingrijpend wijzigen van de bodemstructuur;
2. het uitvoeren van overige grondbewerkingen;
3. het verwijderen en/of aanbrengen van bomen en diepwortelende beplanting;
4. het aanleggen van ondergrondse energie-, transport- en of communicatieleidingen.

****3.2** Het bepaalde in lid **3.1 is niet van toepassing op werken, geen bouwwerken zijnde, en werkzaamheden die:

1. het normale onderhoud betreffen;
2. reeds in uitvoering zijn op het tijdstip van inwerkingtreding van dit plan;
3. in het kader van archeologisch onderzoek en het doen van opgravingen worden uitgevoerd, mits verricht door een daartoe bevoegde instantie;

4. niet dieper gaan dan 0,40 m beneden het maaiveld en een kleinere oppervlakte dan 500 m² beslaan.

**3.3 De in lid **3.1 genoemde vergunning kan slechts worden verleend indien geen onevenredige afbreuk wordt gedaan aan de archeologische waarden van de gronden.

**3.4 Alvorens een omgevingsvergunning wordt verleend, moet door de aanvrager een rapport of de in lid **2.2 genoemde quickscan worden overgelegd waarin, naar het oordeel van het bevoegd gezag:

1. de archeologische waarden van de gronden die blijkens de aanvraag kunnen worden verstoord in voldoende mate zijn vastgesteld, en;
2. in voldoende mate is aangegeven op welke wijze de archeologische waarden worden bewaard en/of gedocumenteerd.

**3.5 Indien uit het in lid **3.4 genoemde rapport blijkt dat de archeologische waarden van de gronden door het uitvoeren van werken of werkzaamheden zullen worden verstoord, kan het bevoegd gezag één of meer van de volgende voorwaarden verbinden aan de omgevingsvergunning:

1. de verplichting tot het treffen van technische maatregelen waardoor de archeologische waarden in de bodem kunnen worden behouden;
2. de verplichting tot het doen van opgravingen op basis van een door het bevoegd gezag goedgekeurd Programma van Eisen;
3. de verplichting de werken of werkzaamheden die leiden tot de bodemverstoring, te laten begeleiden door een deskundige op het terrein van archeologische monumentenzorg die voldoet aan door het bevoegd gezag bij de vergunning te stellen kwalificaties.

Artikel ** Waarde – Archeologie 4

****1 Bestemmingsomschrijving**

De voor 'Waarde - Archeologie 4' aangewezen gronden zijn, behalve voor de andere daar voorkomende bestemming(en), mede bestemd voor het behoud en de bescherming van de archeologische waarden van de gronden.

****2 Bouwregels**

**2.1 Voor bouwwerken met een oppervlakte groter dan 2.500 m², moet alvorens een omgevingsvergunning voor het bouwen wordt verleend, door de aanvrager een rapport worden overgelegd waarin, naar het oordeel van het bevoegd gezag:

1. de archeologische waarden van de gronden die blijkens de aanvraag kunnen worden verstoord in voldoende mate zijn vastgesteld, en;
2. in voldoende mate is aangegeven op welke wijze de archeologische waarden worden bewaard en/of gedocumenteerd.

**2.2 Advies archeoloog

Alvorens het bevoegd gezag beslist over een vergunning als bedoeld in lid **.2.1 winnen zij advies in bij de archeologisch deskundige omtrent de vraag of de door het verlenen van de omgevingsvergunning geen onevenredige afbreuk wordt of kan worden gedaan aan de archeologische waarden, en zo ja welke voorwaarden dienen te worden gesteld. In sommige gevallen volstaat een archeologische quickscan als duidelijk is dat de geplande ingrepen geen onevenredige afbreuk doen aan de aanwezige archeologische waarden.

**.2.3 Indien uit het in lid **.2.1 genoemde rapport of de in lid **.2.2 genoemde quickscan blijkt dat de archeologische waarden van de gronden door het verlenen van de omgevingsvergunning voor het bouwen zullen worden verstoord, kan het bevoegd gezag één of meer van de volgende voorwaarden verbinden aan de omgevingsvergunning:

1. de verplichting tot het treffen van technische maatregelen, waardoor de archeologische waarden in de bodem kunnen worden behouden;
2. de verplichting tot het doen van opgravingen;
3. de verplichting de werken of werkzaamheden die leiden tot de bodemverstoring, te laten begeleiden door een deskundige op het terrein van archeologische monumentenzorg die voldoet aan door het bevoegd gezag bij de vergunning te stellen kwalificaties.

**.3 Omgevingsvergunning voor het uitvoeren van werken, geen bouwwerk zijnde, of van werkzaamheden

**.3.1 Het is verboden zonder of in afwijking van een omgevingsvergunning van het bevoegd gezag, de volgende werken, geen bouwwerken zijnde, en werkzaamheden uit te voeren, ongeacht het bepaalde in de regels bij de andere op deze regels van toepassing zijnde bestemmingen:

1. het ontgronden, afgraven (waaronder het graven van watergangen en waterpartijen), egaliseren en ophogen van gronden en/of het anderszins ingrijpend wijzigen van de bodemstructuur;
2. het uitvoeren van overige grondbewerkingen;
3. het verwijderen en/of aanbrengen van bomen en diepwortelende beplanting;
4. het aanleggen van ondergrondse energie-, transport- en of communicatieleidingen.

**.3.2 Het bepaalde in lid **.3.1 is niet van toepassing op werken, geen bouwwerken zijnde, en werkzaamheden die:

1. het normale onderhoud betreffen;
2. reeds in uitvoering zijn op het tijdstip van inwerkingtreding van dit plan;
3. in het kader van archeologisch onderzoek en het doen van opgravingen worden uitgevoerd, mits verricht door een daartoe bevoegde instantie;
4. niet dieper gaan dan 0,40 m beneden het maaiveld en een kleinere oppervlakte dan 2.500 m² beslaan.

**.3.3 De in lid **.3.1 genoemde vergunning kan slechts worden verleend indien geen onevenredige afbreuk wordt gedaan aan de archeologische waarden van de gronden.

****3.4** Alvorens een omgevingsvergunning wordt verleend, moet door de aanvrager een rapport of de in lid ****2.2** genoemde quickscan worden overgelegd waarin, naar het oordeel van het bevoegd gezag:

1. de archeologische waarden van de gronden die blijkens de aanvraag kunnen worden verstoord in voldoende mate zijn vastgesteld, en;
2. in voldoende mate is aangegeven op welke wijze de archeologische waarden worden bewaard en/of gedocumenteerd.

****3.5** Indien uit het in lid ****3.4** genoemde rapport blijkt dat de archeologische waarden van de gronden door het uitvoeren van werken of werkzaamheden zullen worden verstoord, kan het bevoegd gezag één of meer van de volgende voorwaarden verbinden aan de omgevingsvergunning:

1. de verplichting tot het treffen van technische maatregelen waardoor de archeologische waarden in de bodem kunnen worden behouden;
2. de verplichting tot het doen van opgravingen;
3. de verplichting de werken of werkzaamheden die leiden tot de bodemverstoring, te laten begeleiden door een deskundige op het terrein van archeologische monumentenzorg die voldoet aan door het bevoegd gezag bij de vergunning te stellen kwalificaties.

Artikel ** Waarde – Archeologie 5

****1 Bestemmingsomschrijving**

De voor 'Waarde - Archeologie 5' aangewezen gronden zijn, behalve voor de andere daar voorkomende bestemming(en), mede bestemd voor het behoud en de bescherming van de archeologische waarden van de gronden.

****2 Bouwregels**

****2.1** Voor bouwwerken met een oppervlakte groter dan 10.000 m², moet alvorens een omgevingsvergunning voor het bouwen wordt verleend, door de aanvrager een rapport worden overgelegd waarin, naar het oordeel van het bevoegd gezag:

1. de archeologische waarden van de gronden die blijkens de aanvraag kunnen worden verstoord in voldoende mate zijn vastgesteld, en;
2. in voldoende mate is aangegeven op welke wijze de archeologische waarden worden bewaard en/of gedocumenteerd.

****2.2 Advies archeoloog**

Alvorens het bevoegd gezag beslist over een vergunning als bedoeld in lid ****2.1** winnen zij advies in bij de archeologisch deskundige omtrent de vraag of de door het verlenen van de omgevingsvergunning geen onevenredige afbreuk wordt of kan worden gedaan aan de archeologische waarden, en zo ja welke voorwaarden dienen te worden gesteld. In sommige gevallen volstaat een archeologische quickscan als duidelijk is dat de geplande ingrepen geen onevenredige afbreuk doen aan de aanwezige archeologische waarden.

**2.3 Indien uit het in lid **2.1 genoemde rapport of de in lid **2.2 genoemde quickscan blijkt dat de archeologische waarden van de gronden door het verlenen van de omgevingsvergunning voor het bouwen zullen worden verstoord, kan het bevoegd gezag één of meer van de volgende voorwaarden verbinden aan de omgevingsvergunning:

1. de verplichting tot het treffen van technische maatregelen, waardoor de archeologische waarden in de bodem kunnen worden behouden;
2. de verplichting tot het doen van opgravingen op basis van een door het bevoegd gezag goedgekeurd Programma van Eisen;
3. de verplichting de werken of werkzaamheden die leiden tot de bodemverstoring, te laten begeleiden door een deskundige op het terrein van archeologische monumentenzorg die voldoet aan door het bevoegd gezag bij de vergunning te stellen kwalificaties.

**3 Omgevingsvergunning voor het uitvoeren van werken, geen bouwwerk zijnde, of van werkzaamheden

**3.1 Het is verboden zonder of in afwijking van een omgevingsvergunning van het bevoegd gezag, de volgende werken, geen bouwwerken zijnde, en werkzaamheden uit te voeren, ongeacht het bepaalde in de regels bij de andere op deze regels van toepassing zijnde bestemmingen:

1. het ontgronden, afgraven (waaronder het graven van watergangen en waterpartijen), egaliseren en ophogen van gronden en/of het anderszins ingrijpend wijzigen van de bodemstructuur;
2. het uitvoeren van overige groundbewerkingen;
3. het verwijderen en/of aanbrengen van bomen en diepwortelende beplanting;
4. het aanleggen van ondergrondse energie-, transport- en of communicatieleidingen.

**3.2 Het bepaalde in lid **3.1 is niet van toepassing op werken, geen bouwwerken zijnde, en werkzaamheden die:

1. het normale onderhoud betreffen;
2. reeds in uitvoering zijn op het tijdstip van inwerkingtreding van dit plan;
3. in het kader van archeologisch onderzoek en het doen van opgravingen worden uitgevoerd, mits verricht door een daartoe bevoegde instantie;
4. niet dieper gaan dan 0,40 m beneden het maaiveld en een kleinere oppervlakte dan 10.000 m² beslaan.

**3.3 De in lid **3.1 genoemde vergunning kan slechts worden verleend indien geen onevenredige afbreuk wordt gedaan aan de archeologische waarden van de gronden.

**3.4 Alvorens een omgevingsvergunning wordt verleend, moet door de aanvrager een rapport of de in lid **2.2 genoemde quickscan worden overgelegd waarin, naar het oordeel van het bevoegd gezag:

1. de archeologische waarden van de gronden die blijkens de aanvraag kunnen worden verstoord in voldoende mate zijn vastgesteld, en;
2. in voldoende mate is aangegeven op welke wijze de archeologische waarden worden bewaard en/of gedocumenteerd.

**West-Friese Archeologische Notities 68 - Toelichting Beleidskaart
en Cultuurhistorische Elementenkaart gemeente Schagen**

**3.5 Indien uit het in lid **3.4 genoemde rapport blijkt dat de archeologische waarden van de gronden door het uitvoeren van werken of werkzaamheden zullen worden verstoord, kan het bevoegd gezag één of meer van de volgende voorwaarden verbinden aan de omgevingsvergunning:

1. de verplichting tot het treffen van technische maatregelen waardoor de archeologische waarden in de bodem kunnen worden behouden;
2. de verplichting tot het doen van opgravingen op basis van een door het bevoegd gezag goedgekeurd Programma van Eisen;
3. de verplichting de werken of werkzaamheden die leiden tot de bodemverstoring, te laten begeleiden door een deskundige op het terrein van archeologische monumentenzorg die voldoet aan door het bevoegd gezag bij de vergunning te stellen kwalificaties.

ISSN: 2468-3280 (print)
ISSN: 2665-9379 (online)